

The background of the entire page is a collage of purple and white flowers, likely asters, with yellow centers. The flowers are arranged in a grid-like pattern, with some flowers in focus and others blurred. The colors are vibrant and natural.

GENESIS

2/2022

Průvodce studiem Bible

V tomto čtvrtletí otevíráme témata sobotní školy v pořadu **BIBLE PRO DNEŠEK**

SLEDUJTE VŽDY OD
SOBOTNÍHO POLEDNE
NA **WWW.HOPETV.CZ**

Najdete nás také na:
fb.com/HopeTV

Web sobotní školy:
sobotniskola.casd.cz

GENESIS

2/2022

Průvodce studiem Bible

Obsah

1. Stvoření
2. Pád do hříchu
3. Kain a jeho odkaz
4. Potopa
5. Národy a Bábel
6. Abrahamovy kořeny
7. Smlouva s Abrahamem
8. Zaslíbení
9. Uchvatitel Jákob
10. Jákob – Izrael
11. Josef – mistr snů
12. Josef – princ egyptský
13. Izrael v Egyptě

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Genesis

Průvodce studiem Bible

2. čtvrtletí 2022

Autor: Jacques B. Doukhan

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

Foto: Pixabay

Grafická úprava a sazba Grafické Studio

Vydala Církve adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání první, Praha 2022

ISBN 978-80-88026-41-9

ISSN 0409-3208

Úvod

Na počátku

Kniha Genesis je zprávou o Ježíši, našem Stvořiteli, Udržovateli a Vykupiteli. Když apoštol Jan tisíciletí po vzniku této knihy psal své evangelium, vrací se ke slovům Mojžíše a odhaluje Ježíšovu roli při stvoření: „Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. V něm byl život a život byl světlo lidí“ (J 1,1–4).

Co se Jan snaží zdůraznit? „Na počátku“ bylo stvořeno to, co předtím neexistovalo, a vše bylo stvořeno Ježíšem. Celé stvoření – od galaxií, které se řítí vesmírem jako ohromující shluky ohně a světla, přes precizně zorganizovanou DNA zázračně vetkanou do buňky až po kvantové vlny – to vše Ježíš stvořil a udržuje. A právě kniha Genesis je prvním příběhem Písma o stvoření a zároveň o vykoupení, o záchraně tohoto stvoření. V Genesis se nachází jediný „oficiální“ záznam o našem původu.

Název knihy – Genesis – pochází z řeckého slova *genesis*, což znamená „původ“ nebo „zrození“. Celý koncept je odvozen z hebrejského termínu *berešit* („na počátku“), prvního slova knihy (a tedy i prvního slova celé Bible). Kniha Genesis představuje základ, na kterém stojí celé Písmo. Je velice důležitá a je knihou, na kterou se ostatní části Bible nejvíce odvolávají a nejvíce z ní citují.

Kniha Genesis nám pomáhá porozumět, kým jako lidské bytosti vlastně jsme. Je to důležité především dnes, kdy se lidstvo považuje jen za výsledek náhody a souhry okolností ryze materialistického vesmíru. Nebo jak řekl jeden fyzik, my lidé jsme jen „zorganizované bláto“ (což je do určité míry pravda, ačkoli z jeho pohledu byly oním organizátorem jen a jen přírodní zákony). Genesis nám však odhaluje náš skutečný původ. Jsme bytosti záměrně a dokonale stvořené k Božímu obrazu v dokonalém světě. Genesis také vysvětluje pád člověka do hříchu. To je důvod, proč náš svět už není dokonalý a proč nejsme dokonalí ani my lidé. Genesis nás však utěšuje Božím zaslíbením záchranu ve světě, který nám sám o sobě nenabízí nic jiného než utrpení a smrt.

Genesis se svými dramatickými příběhy o zázracích (stvoření, narození, duha) a soudech (potopa, Sodoma a Gomora), které svědčí o svaté Boží přítomnosti, vzbuzuje úžas. Genesis je však i kniha dojmavých lidských příběhů o lásce (Jákoab a Ráchel), o nenávisti (Jákoab a Ezau), o narození (Izák, Jákoab a Jákoabovi synové), o smrti (Sára, Ráchel, Jákoab a Josef), o vraždě (Kain, Simeon a Lévi) a odpuštění (Ezau a Jákoab, Josef a jeho bratři). Je to také učebnice s lekcemi o etice (Kain, Babylon), o víře (Abraham, Jákoab) a o naději a příslibu vykoupění (rozdrčení hada, zaslíbená země).

Toto čtvrtletí budeme nejen číst a studovat knihu Genesis, ale budeme spolu s jejími aktéry prožívat i krásné příběhy, a tak se naučíme lépe chodit s Pánem stvoření, Bohem Abrahama, Izáka a Jákoaba.

Popisované příběhy se odehrávají na různých místech – od Edenu přes Babylon, zaslíbenou zemi, po Egypt –, připomínají nám, že i náš život je cesta, a posilují naši naději na skutečnou zaslíbenou zemi – na nové nebe a novou zemi. Když sledujeme postavy na stránkách knihy Genesis, zjišťujeme, že bez ohledu na to, jak odlišná je jejich doba, místo, kultura a okolnosti života od naší situace, často jsou jejich příběhy v mnoha ohledech i našimi příběhy.

Jacques B. Doukhan, DHL, ThD, je emeritním profesorem hebrejštiny a výkladu Starého zákona na Teologickém semináři CASD na Andrewsově univerzitě.

Stvoření

Texty na tento týden

Genesis 1 a 2

Základní verš

„Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.“ (Gn 1,1)

Kniha Genesis, a tím i celá Bible, začíná popisem Božích skutků při stvoření. To je velice důležité. Znamená to totiž, že stvořením začínají lidské i biblické dějiny, a také to, že příběh o stvoření, zaznamenaný v knize Genesis, má stejnou historickou věrohodnost jako ostatní události lidských a biblických dějin.

Dva záznamy o stvoření v Genesis 1 a 2 obsahují důležitá naučení o Bohu a lidstvu. Během našeho studia se tento týden soustředíme také na lepší porozumění hlubokému významu sedmého dne – soboty. Budeme uvažovat o tom, jak Bůh stvořil člověka z prachu ke svému obrazu. Bude nás zajímat smysl stromu poznání dobra a zla a jeho spojení se stromem života.

Nejdůležitější lekcí biblických příběhů o počátku je však naučení o milosti. Naše existence je výhradně aktem milosti. Bůh stvořil nebe a zemi v době, kdy lidé ještě neexistovali. Stejně jako naše stvoření, i naše vykoupení je darem od Boha. Hluboký smysl má i skutečnost, že oba pojmy – stvoření i vykoupení – se setkávají v prikázání o sobotě.

Osnova lekce

V první lekci se budeme zamýšlet nad poselstvím prvních dvou kapitol knihy Genesis, které hovoří o Bohu Stvořiteli a jeho úžasném díle. Smyslem tohoto studia nebude podrobně rozebírat každý verš textu, ale podívat se na něj z „ptačí perspektivy“, jako na celek, a pochopit, co nám říká o Bohu, stvořeném světě i o nás a našem úkolu na této zemi.

- Gn 1,1.2: Stvořitel – velký i blízký Bůh (neděle)
- Gn 1,31; 2,1–3: Stvoření – velmi dobrý dar lásky (pondělí)
- Gn 2,2.3: Sobota – vrchol stvoření (úterý)
- Gn 1,26–29; 2,7: Člověk – obraz dobrého Boha (středa)
- Gn 2,15–17.24: Tři úkoly dané člověku (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BŮH STVOŘITEL

¹Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. ²Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůň byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží. ³I řekl Bůh: „Buď světlo!“ A bylo světlo. (Gn 1,1–3)

¹K díkůvzdání. Hlahol Hospodinu, celá země! ²Radostně služ Hospodinu! Vstupte před jeho tvář s plesem! ³Vězte, Hospodin je Bůh, on nás učinil, a ne my sami sebe, jsme jeho lid, ovce, které pase. (Ž 100,1–3)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních biblických textech. Jaká je – nebo by měla být – odpověď člověka na Boží stvořitelské dílo? Proč?

V Genesis 1 je tím hlavním poselstvím zpráva o stvoření Bůh. Slyšíme to hned v prvním verši: „Na počátku stvořil Bůh...“ (Gn 1,1). V prvním řádku (Gn 1,1) je slovo „Bůh“ umístěno ve středu verše a v tradičním liturgickém zpěvu je ke zdůraznění významu Boha podtrženo tím nejsilnějším přízvukem. Text stvoření tedy začíná důrazem na Boha, autora stvoření.

Dá se říct, že kniha Genesis na začátku představuje Boha dvěma různými pohledy. První zpráva o stvoření (Gn 1,1–2,4) hovoří o Bohu, který je nekonečně daleko od lidí. Je to transcendentní Bůh, hebrejsky *Elohim*, jehož jméno vypovídá o jeho svrchovanosti. Slovo *Elohim* označuje mimořádné postavení a nezměřitelnou sílu a jeho použití v množném čísle vyjadřuje myšlenku majestátu a nadřazenosti.

Druhá zpráva o stvoření (Gn 2,4–25) představuje téhož Boha jako blízkého a osobního, imanentního Boha, *Jahveho* (Hospodi-

na), jehož jméno podle mnohých naznačuje blízkost a vztah. Text příběhu stvoření je tedy jako celek nepřímou výzvou k uctívání Boha. Máme si uvědomit nejen nekonečnou Boží vznešenost a moc, ale zároveň také uznat svou závislost na něm, protože „on nás učinil“ (Ž 100,3). Proto mnoho žalmů opakovaně spojuje téma uctívání s tématem stvoření (Ž 95,1–6; Ž 139,13,14; porovnej s textem Zj 14,7).

Tento dvojí pohled na Boha, který je na jedné straně majestátní, svrchovaný a nekonečně mocný a na straně druhé blízký, milující a vstupující do vztahu s námi, obsahuje důležitou myšlenku o způsobu, jak bychom měli k Bohu při uctívání přistupovat. Úžas a vážnost jdou ruku v ruce s radostí a ujištěním o Boží blízkosti, lásce a o jeho odpuštění (viz Ž 2,11). Význam můžeme vidět i v posloupnosti těchto dvou představení Boha: zkušenost Boží blízkosti a intimita jeho přítomnosti navazuje na zkušenost s Bohem, který je vzdálen. Teprve když si uvědomíme, jak je Bůh velký a úžasný, budeme schopni ocenit jeho milost a s rozechvěním si vychutnávat jeho úžasnou a láskyplnou přítomnost v našich životech.

Aplikace

Uvažuj o obrovské moci Boha, který udržuje celý vesmír, a přesto může být tak blízko každému z nás. Proč je tato úžasná pravda tak nádherná?

STVOŘENÍ

^{1,31}Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro, den šestý.

^{2,1}Tak byla dokončena nebesa i země se všemi svými zástupy. ²Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo. ³A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo. (Gn 1,31; 2,1-3)

Osobní studium

Přečti si text Gn 1,3–31 (soustřeď se na verše 4, 10, 12, 18, 21, 25 a 31) a Gn 2,1–3. Jaký je význam refrénu „to je dobré“ v prvním záznamu příběhu stvoření? Co se můžeme naučit ze závěru zprávy o stvoření (Gn 2,1–3)?

Po každém kroku v procesu stvoření Bůh hodnotí své dílo jako *tov* – „dobré“. Použití tohoto přídavného jména znamená, že Boží dílo stvoření bylo úspěšné. Boží konstatování, že to „je dobré“, znamená, že to „fungovalo“. Světlo svítilo (Gn 1,4), rostliny přinášely plody (Gn 1,12) a podobně.

Toto slovo však znamenalo více než efektivitu funkce. Hebrejské slovo *tov* se v Bibli používá také k označení estetického ocenění něčeho krásného (Gn 24,16). Vyjadřuje také protiklad zla (Gn 2,9), které je spojeno se smrtí (Gn 2,17).

Slovní spojení „je to dobré“ znamená, že stvoření fungovalo tak, jak mělo, bylo krásné a dokonalé a nebylo v něm žádné zlo. Svět ještě nebyl jako náš svět. Nebyl ovlivněn hříchem a smrtí. Tato myšlenka je zdůraz-

něna v úvodu druhé zprávy o stvoření (viz Gn 2,5).

Uvedený popis stvoření je v příkrém rozporu s evolučními teoriemi, které dogmaticky prohlašují, že svět se formoval postupně, sérií náhodných událostí, počínaje od horšího stavu k lepšímu.

Naproti tomu biblický autor tvrdí, že Bůh stvořil svět záměrně a rychle (Gn 1,1). Nešlo o žádnou náhodu ani žádné překvapení. Svět nevznikl sám od sebe, ale jako důsledek Boží vůle a Božího slova (Gn 1,3). Sloveso *bara* – „stvořit“ přeložené v Genesis 1 v tom smyslu, že Bůh na začátku „stvořil“ nebe a zemi, je používáno pouze tehdy, je-li jeho předmětem Bůh, a naznačuje rychlost uskutečnění: *Bůh promluvil, a tak se stalo*.

Text záznamu stvoření nás informuje, že „vše“ bylo tehdy hotovo (Gn 1,31) a samotný Stvořitel „vše“ označil jako „velmi dobré“ (Gn 1,31). Genesis 1,1 uvádí samotnou událost stvoření nebe a země. Genesis 2,1 prohlašuje, že událost byla dokončena. A všechno bylo dokončeno, včetně soboty, za sedm dní.

Aplikace

Proč představa miliard let trvající evoluce zcela ruší poselství příběhu stvoření zaznamenaného v knize Genesis? Proč jsou tyto dva pohledy ve všech směrech neslučitelné?

SOBOTA

²*Sedmého dne dokončil Bůh své dílo, které konal; sedmého dne přestal konat veškeré své dílo.*

³*A Bůh požehnal a posvětil sedmý den, neboť v něm přestal konat veškeré své stvořitelské dílo. (Gn 2,2,3)*

⁸*Pamatuj na sobotní den, abys ho posvětil. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci,*

¹⁰*ale sedmý den je sobota patřící Hospodinu, tvému Bohu. Nebudeš dělat žádnou práci ty ani tvůj syn ani tvá dcera, tvůj otrok ani tvá otrokyně, tvé zvíře ani tvůj přičozí, který je ve tvých branách, ¹¹protože šest dní Hospodin dělal nebesa a zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmý den odpočinul. Proto Hospodin požehnal sobotní den a posvětil ho. (Ex 20,8–11; ČSP)*

Osobní studium

Jak je podle úvodních textů sedmý den – sobota – svázána se stvořením? Jak může toto spojení ovlivnit naše prožívání soboty?

Bůh dokončil své dílo stvoření a to ho vedlo k ustanovení soboty. Sedmý den je tedy výrazem naší víry, že Bůh při stvoření dokončil své dílo a že ho považoval za „velmi dobré“. Zachovávat sobotu znamená připojit se k Bohu a spolu s ním uznávat hodnotu a krásu jeho stvoření.

Můžeme si odpočinout od své práce, stejně jako si odpočinul Bůh. Zachovávání soboty znamená říci „ano“ Božímu „velmi dobrému“ stvoření, jehož součástí jsou i naše fyzická těla. Na rozdíl od některých starověkých (a také současných) názorů nic v Bibli (ani ve Starém, ani v Novém zákoně), nepovažuje tělo za něco zlého. Vnímání těla jako něčeho špatného je pohanský koncept, ne biblický. Ti, kdo zachovávají sobotu, jsou vděční za Boží stvoření, které zahrnuje i jejich vlastní tělo; mohou z něj mít radost a pečovat o něj.

Sobota, která představuje první „konec“ v dějinách člověka, je také znamením naděje pro trpící lidstvo i celý svět. Je zajímavé, že slovní spojení „dokončil své dílo“ se znovu objevuje v souvislosti s koncem stavby svatyně (Ex 40,33) a také na konci stavby Šalomounova chrámu (1Kr 7,40.51). Ve svatyni i chrámu se lidé učili o evangeliu a záchraně.

Po pádu do hříchu nabyla sobota dalšího významu. Každý týden připomíná zázrak spasení, jehož nedílnou součástí je i zázrak nového stvoření (Iz 65,17; Zj 21,1). Sobota, která přichází na konci týdne, je znamením, že i utrpení a zkoušky tohoto světa budou mít svůj konec.

Proto si Ježíš vybral sobotu jako nejvhodnější den k uzdravení nemocných (L 13,13–16). Na rozdíl od nejrůznějších tradic, v nichž uvízli náboženští představitelé, uzdravením v sobotu Ježíš velmi jasně ukázal na dobu, kdy skončí veškerá bolest, utrpení a smrt, čímž se definitivně završí proces spasení. Každá sobota nám tedy ukazuje na naději vykoupení.

Aplikace

Jak ti sobotní odpočinek pomáhá prožívat spasení, které nyní máme v Ježíši a které se nakonec naplní při stvoření nového nebe a nové země?

STVOŘENÍ LIDSTVA

²⁶I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“ ²⁷Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. ²⁸A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“ ²⁹Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm. (Gn 1,26–29)

I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chrpí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem. (Gn 2,7)

Osobní studium

Stvoření lidí bylo posledním Božím aktem stvoření, jak ho zaznamenává kniha Genesis. Lidé jsou vrcholem celého pozemského stvoření, smyslem, pro který byla vytvořena naše planeta.

Uvažuj o úvodních textech (Gn 1,26–29 a Gn 2,7). Jak spolu souvisí tato dvě podání stvoření člověka?

To, že Bůh stvořil lidi ke svému obrazu, je jedním z nejdůležitějších tvrzení Písma. Ačkoli „Bůh učinil rozmanité druhy zemské zvěře...“ (Gn 1,25), pouze v souvislosti s lidmi se dozvídáme, že „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem“ (Gn 1,27). Toto konstatování se často omezovalo na duchovní povahu lidí v tom smyslu, že „Boží obraz“ znamená pouze administrativní funkci reprezentování Boha nebo duchovní složku vztahu člověka s Bohem nebo lidí navzájem.

I když jsou tato chápání správná, zahrnují důležitou fyzickou realitu stvoření. Oba rozměry jsou zahrnuty ve dvou slovech „obraz“ a „podoba“, která popisují tento proces v Genesis 1,26. Zatímco hebrejské slovo *celem* („obraz“) odkazuje na konkrétní tvar fyzického těla, slovo *demut* („podoba“) od-

kazuje na abstraktní vlastnosti, které jsou srovnatelné s božskou osobou.

Hebrejské vyjádření „Boží obraz“ by proto mělo být chápáno v celkovém smyslu biblického pohledu na lidskou přirozenost. Biblický text potvrzuje, že jednotlivci (muži a ženy) byli stvořeni k Božímu obrazu tělesně i duchovně. „Když Adam vyšel z rukou Stvořitele, nesl ve své fyzické, duševní i duchovní oblasti podobu svého Tvůrce.“ (Ed 15; Vych 10)

Toto chápání Božího obrazu, včetně tělesného rozměru, je potvrzeno i v druhém popisu stvoření, který říká, že díky Božímu stvořitelství činu „se stal člověk živým tvorem“ (Gn 2,7). Text doslova říká „živou duší“ (hebrejsky *nefeš*; tak překládá ČSP). Skutečnost, že se člověk stal živou bytostí, je výsledkem dvojího Božího jednání: Bůh „vytvořil“ člověka a Bůh mu „vdechl“ dech života. Všimněme si, že „dech“ často odkazuje na duchovní rozměr, ale je spojen s dýcháním fyzického těla, stvořeného „z prachu ze země“ (Gn 2,7; ČSP). Tento „dech života“ je v duchovním smyslu „dechtem“ a ve fyzickém smyslu „životem“.

Bůh později uskutečnil třetí krok, tentokrát aby stvořil ženu z těla muže (Gn 2,21.22), čímž chce zdůraznit, že žena je stejné povahy jako muž.

Aplikace

Co pro tebe znamená, že Bůh je tvým Stvořitelem a že jsi stvořen k Božímu obrazu?

ZODPOVĚDNOST ČLOVĚKA

¹⁵Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil. ¹⁶A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady smíš jíst. ¹⁷Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“ (Gn 2,15–17)

Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem. (Gn 2,24)

Osobní studium

Jakmile Bůh stvořil prvního člověka, dal mu tři dary: zahradu (Gn 2,8), jídlo (Gn 2,16) a ženu (Gn 2,22).

Jaké povinnosti dostal člověk ve vztahu ke stvoření a Bohu (Gn 2,15–17)? Jak spolu tyto povinnosti souvisejí?

První povinnost člověka se týká přirozeného prostředí, do kterého ho Bůh umístil. Člověk měl zahradu „obdělávat a střežit“ (Gn 2,15). Sloveso *abad* („sloužit“, „pracovat“) připomíná nutnost práce. Nestačí jen přijmout dar. Musíme se o něj starat, aby nesl ovoce. Podobný princip zopakuje Ježíš ve svém podobenství o hřivnách (talentech; ČSP; Mt 25,14–30). Sloveso *šamar* („udržovat“, „uchovávat“) v sobě nese rozměr odpovědnosti za ochranu přijatého daru.

Druhá povinnost se týká jeho jídla. Musíme mít na paměti, že tento dar dává lidem Bůh (viz Gn 1,29). Bůh člověku řekl: „Z každého stromu zahrady smíš jíst“ (Gn 2,16). Lidé nestvořili ani stromy, ani jejich ovoce, které můžeme jíst. Šlo o dar milosti.

Měli přijmout a těšit se z velkorysého Božího daru, „z každého stromu zahrady“. Jako

součástí této milosti však Bůh přidává jedno omezení. Neměli jíst z jednoho konkrétního stromu. Užívání si bez jakýchkoli omezení povede ke smrti. Tento princip platil v rajské zahradě a v mnoha ohledech stejný princip platí i dnes.

Třetí povinnost člověka se týká jeho ženy, třetího Božího daru: „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem“ (Gn 2,24). Toto mimořádné prohlášení je silným výrazem, který vyzdvihuje lidskou odpovědnost za manželskou smlouvu a cíl být „jedním tělem“, tedy jednou bytostí (porovnej s Mt 19,7–9).

Důvod, proč se zde říká, že by měl „muž“ opustit své rodiče, pravděpodobně souvisí s častým biblickým používáním tzv. „generického maskulina“ – tedy s používáním mužského rodu pro lidi obecně, bez rozdílu pohlaví. Proto máme důvod předpokládat, že stejné přikázání se vztahuje i na ženu. Platí tedy, že když jednou přijmeme Boží dar manželského pouta, vyžaduje to mimo jiné i lidskou zodpovědnost, jejíž věrné naplňování spočívá na obou – na muži i na ženě.

Aplikace

Uvažuj nad vším, co ti Bůh dal. Jaká je tvá zodpovědnost za všechno, co jsi dostal?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 14. kapitolu „Věda a Bible“ v knize *Výchova* (Ed 128–134; Vych 77–80).

„Kniha přírody i kniha Božího zjevení pocházejí od stejného autora, proto mezi nimi nemůže být nesoulad. Každá svým způsobem a svým jazykem svědčí o stejných velkých pravdách. Věda přichází se stále novými objevy, ale výsledky vědeckého bádání neukazují nic, co by, pokud to správně chápeme, odporovalo Božímu zjevení. Kniha přírody a psané Boží slovo se navzájem objasňují. Přivádějí nás blíže k Bohu tím, že nám přibližují zákony, které vytvořil a jejichž pomocí působí.

Mylné závěry odvozené z jevů, které pozorujeme v přírodě, však některé lidi přivedly k přesvědčení, že mezi vědou a zjevením je rozpor. Ve snaze vyřešit tento problém se pak uchýlili k takovým výkladům Písma, které oslabují a ničí moc Božího slova. Poznatky geologie jsou podle nich v rozporu s doslovným výkladem Mojžíšova záznamu o stvoření. Domnívají se, že pro evoluci země z původního chaosu bylo třeba milionů let. Ve snaze přizpůsobit Bibli tomuto domnělému vědeckému poznatku pak považují dny stvoření za dlouhá, neurčitá období, která mohla trvat tisíce nebo miliony let.

Takový závěr je naprosto nepodložený. Zpráva o stvoření je v souladu s ostatními částmi Bible i s vědou.“ (Ed 128.129; Vych 77)

Otázky k rozhovoru

1. Proč by ovlivnilo kvalitu naší víry, kdybychom věřili, že příběhy o stvoření jsou jen legendami, mýty, které vznikly, aby nám zprostředkovaly duchovní naučení, ale bez historické reality? Co v biblickém textu naznačuje, že autor věděl, že příběh stvoření je stejně historický jako ostatní příběhy v knize Genesis? Jaké je Ježíšovo svědectví o historické pravdě těchto příběhů?
2. Co nás příběh Genesis učí o důležitosti péče o Zemi? Jak můžeme být dobrými správci naší planety, ale zároveň se vyhnout nebezpečí, že budeme uctívat stvoření místo toho, abychom uctívali samotného Stvořitele? V čem spočívá pokušení uctívat stvoření? (Ř 1,25)
3. Jak se navzdory tisíciletí dlouhému pustošivému vlivu hříchu neustále projevuje původní zázrak, krása a majestátnost „velmi dobrého“ stvoření? Co toto stvoření vypovídá o Boží dobrotě a moci?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Pád do hříchu

Texty na tento týden

Genesis 3

Základní verš

„Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“ (Gn 3,15)

Mezi tím, co řekl Bůh našim prarodičům v Edenu, zazněla i výstraha: „Z každého stromu zahrady smíš jíst. Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti“ (Gn 2,16.17). Toto varování před jedením ze stromu poznání dobrého a zlého nám ukazuje, že ačkoli měli lidé znát dobro, nebylo Božím záměrem, aby znali i zlo.

Dnes je nám docela jasné proč.

Hrozba smrti, spojená s varováním před neposlušností (Gn 2,17), se musela naplnit: „Prach jsi a v prach se navrátíš“ (Gn 3,19). Nejenže už lidé nemohli dál jíst ze stromu života, byli vyhnáni i z rajské zahrady (Gn 3,24), a proto neměli přístup k tomu, co by jim mohlo jako hříšníkům poskytnout věčný život (Gn 3,22).

Uprostřed této tragédie však přichází naděje, která se nachází ve verši Gn 3,15. Tento text se proto nazývá také evangelium neboli „první zaslíbení záchrany“. Ano, tento verš představuje první evangelium, které se v Bibli nachází. Lidé poprvé slyší, že navzdory fatálnímu selhání a pádu Bůh pro člověka připravil možnost záchrany.

Osnova lekce

Druhá lekce tohoto čtvrtletí nás provede třetí kapitolou knihy Genesis, která představuje vstup hříchu do lidských životů. Je zde představen nejen původce hříchu a jeho lstivá taktika, ale také tragické důsledky, které hřích do světa přinesl. Zároveň ale z Boží milosti zazní i poselství naděje.

- Gn 3,1: Lstivý had (neděle)
- Gn 3,1–6: Lákavé pokušení (pondělí)
- Gn 3,7–13: Skrývání se před Bohem (úterý)
- Gn 3,14.15: Osud hada (středa)
- Gn 3,15–24: Osud lidstva (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

LSTIVÝ HAD

Had byl nejchytřejší ze vši polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil. (Gn 3,1a; ČSP)

Obávám se však, aby to nebylo tak, jako když had ve své lstivosti oklamal Evu, aby totiž vaše mysl neztratila nevinnost a neodvrátila se od upřímné oddanosti Kristu. (2K 11,3)

⁷A strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem. ⁸Drak i jeho andělé bojovali, ale nezmáhali, a nebylo již pro ně místa v nebi. ⁹A veliký drak, ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé. (Zj 12,7–9)

Osobní studium

Uvažuj o uvedených verších. Kdo je podle Bible had? Jak oklamal Evu?

Gn 3,1

2K 11,3

Zj 12,7–9

Text Genesis 3 začíná „hadem“. Větná skladba verše naznačuje důraz na tuto postavu děje – slovo „had“ je prvním slovem věty. Způsob, jakým je „had“ představen v hebrejském textu, naznačuje, že jde o známou postavu, jako by čtenář už měl vědět, kdo had je. Realita této bytosti je tedy potvrzena hned prvním slovem kapitoly.

Písmo identifikuje hada jako Božího nepřítele (Iz 27,1) a výslovně říká, že je „ďábel a satan“ (Zj 12,9). Rovněž na starověkém Blízkém východě had zosobňoval moc zla.

„Aby [satan] nepozorovaně dosáhl svého cíle, použil přestrojení. Had byl jedním z nej-

krásnějších a nejmoudřejších tvorů. Svou oslnivou nádherou upoutával pozornost a byl pastvou pro oči, když odpočíval na zakázaném stromě a pochutnával si na lahodném ovoci. Tak číhal zhoubce v zahradě pokoje.“ (PP 53; NUD 18)

Když Bible v jakékoli souvislosti mluví o ďáblu, nejde jen o metaforu. V Písmu je satan zobrazen jako doslovná bytost, nejen jako řečnický symbol nebo abstraktní princip pro zobrazení zla nebo temné stránky lidstva.

Had se lidem nepředstavuje jako Boží nepřítel. Naopak, odkazuje se na Boží slova, která cituje, a zdá se, že je i podporuje. Hned od začátku můžeme vidět, že satan rád cituje Boha a zneužívá ke svým cílům i Boží slovo, jak bude zřejmé později (Mt 4,6).

Všimněte si také, že had se se ženou nijak otevřeně nehádá. Klade otázku naznačující, že věří tomu, co jim Bůh řekl. Ptá se Evy: „Bůh vám zakázal...?“ (Gn 3,1). Už od začátku tedy vidíme, jak byla tato bytost mazaná a nepoctivá. A jak poznáváme, fungovalo to.

Aplikace

Pokud byl satan schopen oklamat bezhříšnou Evu v Edenu, o kolik jsme zranitelnější my dnes? Jaká je naše nejlepší obrana proti jeho podvodům?

LÁKAVÉ POKUŠENÍ

¹⁶A Hospodin Bůh člověku přikázal: „Z každého stromu zahrady smíš jíst. ¹⁷Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejez. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.“ (Gn 2,16.17)

¹Nejzchytralejší ze vši polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ ²Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. ³Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.““ ⁴Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti.“ ⁵Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ ⁶Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. (Gn 3,1–6)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních textech (Gn 2,16.17; 3,1–6 a také J 8,44). Porovnej slova Božího příkazu Adamovi se slovy hada adresovanými ženě. V čem spočívá rozdíl? Jaký je význam těchto rozdílů?

Všimněme si paralely mezi rozhovorem Boha s Adamem (Gn 2,16.17) a Eviným rozhovorem s hadem. Jako by se had postavil na Boží místo a byl informovanější. Nejprve jen položil otázku, která měla naznačit, že žena pravděpodobně Boha nepochopila. Potom však satan otevřeně zpochybnil Boží úmysly, a dokonce mu odporoval.

Satanův útok se týká dvou problémů – smrti a poznání dobra a zla. Bůh lidi jasně a důrazně varoval, že v případě neposlušnosti propadnou smrti (Gn 2,17). Satan však řekl, že nezemřou (Gn 3,4). To by ale naznačovalo, že lidé jsou sami o sobě nesmrtelní. I když Bůh Adamovi zakázal z tohoto ovoce jíst (Gn 2,17), satan je povzbuzoval, aby ovoce jedli, protože se jim otevrou oči a budou jako Bůh (Gn 3,5).

Satanovy dva argumenty týkající se nesmrtelnosti a podobnosti s Bohem přesvědčily Evu, aby jedla ovoce ze stromu poznání dobrého a zlého. Je znepokojující, že jakmile se žena rozhodla neposlechnout Boha a jíst zakázané ovoce, chovala se, jako by Bůh již nebyl přítomný, a postavila se sama na jeho místo. Biblický text si všímá této záměny. Eva používá Boží jazyk. Její hodnocení zakázaného ovoce: „viděla, že je to strom s plody dobrými“ (Gn 3,6) připomíná Boží hodnocení stvoření: „viděl, že ... je dobré“ (Gn 1,4).

Tato dvě pokušení – být nesmrtelný a být jako Bůh – jsou základem představy nesmrtelnosti ve starověkém egyptském a řeckém náboženství. Touha po nesmrtelnosti, která byla považována za božský atribut, nutila tyto lidi usilovat o božské postavení, aby (jak doufali) mohli získat nesmrtelnost. Tento způsob myšlení nenápadně pronikl i do židovsko-křesťanské kultury a zrodil víru v nesmrtelnost duše, která v mnoha denominacích existuje dodnes.

Aplikace

Různé teorie a motivační přístupy i dnes staví na tom, že v každém z nás je něco nesmrtelného, z čehož vyplývají rozmanité, často velmi scestné aplikace. Jak nám naše chápání lidské přirozenosti a stavu mrtvých poskytuje důležitou ochranu před těmito nebezpečnými podvody?

SKRÝVÁNÍ SE PŘED BOHEM

⁷Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou naří. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi. ⁸Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho žena před Hospodínem Bohem uprostřed stromů v zahradě. ⁹Hospodin Bůh zavolal na člověka: „Kde jsi?“ ¹⁰On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.“ ¹¹Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ ¹²Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ ¹³Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“ (Gn 3,7–13)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu. Proč se Adam a Eva před Bohem schovávali? Jak rozumíš Boží otázce: „Kde jsi?“ Jak se Adam a Eva snažili omluvit své chování?

Po přestoupení Božího zákazu se Adam a Eva cítili naří. Přišli totiž o svůj světelný oděv, který odrážel Boží přítomnost (viz Ž 8,6; porovnej se Ž 104,1.2). Boží obraz, k němuž byli stvořeni, poznamenal hřích. Sloveso označující snahu něco „dělat“ – „spletli“ ve slovním spojení „spletli tedy [...] a přepásali se“ (Gn 3,7) – se dosud vztahovalo pouze na Boha Stvořitele. (V hebrejštině je zde použito stejné sloveso jako ve verších Gn 1,7.16.25 atd.) Jako by se svým „děláním“ snažili nahradit Stvořitele. Vlastním činem se snažili zakrýt svůj hřích. Takové jednání apoštol Pavel odsuzuje a označuje ho za nefunkční „ospravedlnění ze skutků“ (Ga 2,16).

Když k nim přistoupil Bůh, položil jim řečnickou otázku „Kde jsi?“ (Gn 3,9). Podobnou otázku Bůh později položil i Kainovi (Gn 4,9). Bůh samozřejmě znal odpovědi na své otázky. Klade je proto, aby pomohl těm, kteří způsobili zlo, uvědomit si, co udě-

lali, a zároveň je přivedl k pokání a spáse. Od chvíle, kdy lidé zhřešili, Hospodin pracoval na jejich záchraně a vykoupení.

Ve skutečnosti celý scénář příběhu odráží myšlenku vyšetřovacího soudního jednání, které začíná, když soudce vyslýchá pachatele (Gn 3,9), aby ho připravil k pochození rozsudku (Gn 3,14–19). Dělá to však také proto, aby podnítl pokání, které nakonec povede k záchraně (Gn 3,15). Tento motiv se nachází v celém Písmu.

Jak je to u hříšníků běžné, Adam a Eva se zpočátku pokoušejí obvinění vyhnout a snaží se svalit vinu na někoho jiného. Na Boží otázku Adam odpovídá, že to byla žena, kterou mu Bůh dal (Gn 3,12), jež ho přivedla ke hřichu. Podle Adamovy teorie to tedy byla chyba Evy (a tedy vlastně Boží chyba), ale určitě ne jeho vlastní.

Eva odpovídá, že to byl had, kdo ji podvedl. Hebrejské sloveso *naša* („podvést“, „oklamat“, „navést“ v Gn 3,13) znamená dávat lidem falešnou naději a přesvědčit je, že jednají správně (viz 2Kr 19,10; Iz 37,10; Jr 49,16).

Adam obviňuje ženu a říká, že to ona mu dala ovoce (něco pravdy na tom je), a Eva viní hada, že ji oklamal (i na tom je kus pravdy). Nakonec však byli vinni oba.

Aplikace

Je snadné sklouznout do obviňování někoho jiného za vlastní selhání. V čem spočívá nebezpečí takového jednání?

OSUD HADA

“I řekl Hospodin Bůh hadovi: „Protože to učinil, budeš proklet, odvržen ode všech zvířat a ode vši polní zvěře. Polezeš po břiše, po všechny dny svého života žrát budeš prach.“¹⁵ Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“ (Gn 3,14.15)

Osobní studium

Co řekl v úvodních verších Hospodin hadovi? Jakou naději obsahují tyto verše?

Bůh začíná svůj soud s hadem, protože právě had stál na začátku celého dramatu. Had je zároveň jedinou bytostí, která je v tomto příběhu prokleta.

Dostáváme se zde k jakémusi „obrácenému“ stvoření. Zatímco stvoření vedlo k životu, ocenění dobra a k požehnání, soud vede ke smrti, zlu a ke zlořečenství. Vede však i k naději a k zaslíbení záchrany. Kromě pochmurného obrazu rozdrceného hada, který žere prach (Gn 3,14), září v tomto textu naděje na záchranu lidstva, která má formu proroctví. Dříve než Hospodin odsoudí Adama a Evu, dává jim naději (Gn 3,15). Ano, zhřešili a budou trpět pro svůj hřích a nako-

nec zemřou. Ale navzdory všemu existuje naděje na záchranu.

Porovnej text Gn 3,15 s texty Ř 16,20; Žd 2,14 a Zj 12,17. Jak je v těchto textech představen velký spor a plán spasení?

Všimněme si však paralely mezi Gn 3,15 a Zj 12,17: drak (had), v hněvu (nepřátelství); semeno (potomstvo); žena v Edenu a žena ve Zjevení 12,17. Boj (velký spor), který se pádem do hřichu přestěhoval na Zemi, bude pokračovat až do konce časů. Příslib satanovy porážky však byl dán již v Edenu. Jeho hlava bude rozdrcena, což je téma, které je jasněji odhaleno ve Zjevení zobrazujícím konečné zničení satana (Zj 20,10). To znamená, že lidstvo dostalo od začátku naději, že z děsivého chaosu, který vzešel z „poznání zla“, existuje východisko, naděje, o kterou se můžeme všichni společně podělit právě teď.

Aplikace

Hospodin začal odhalovat plán spasení již v samotném Edenu, kde začal hřích a zlo na zemi. Čím jsou Hospodinova zaslíbení pro tebe povzbuzením a uklidněním?

OSUD LIDSTVA

¹⁵ „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“ ¹⁶ Ženě řekl: „Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ ¹⁷ Adamovi řekl: „Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě nechť je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení.“ ¹⁸ Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. ¹⁹ V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“ ²⁰ Člověk svou ženu pojmenoval Eva (to je Živa), protože se stala matkou všech živých. ²¹ Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je. ²² I řekl Hospodin Bůh: „Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.“ ²³ Proto jej Hospodin Bůh vyhnal ze zahrady v Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. ²⁴ Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s míhajícími se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života. (Gn 3,15–24)

Osobní studium

Uvažuj o dnešním úvodním textu (Gn 3,15–24). Co se stalo Adamovi a Evě jako následek jejich pádu do hříchu?

Přestože Boží soud nad hadem je výslovně označen jako prokletí (Gn 3,14), Boží soud nad ženou a mužem takto charakterizován není. Slovo „prokleta“ je použito jen v souvislosti s „půdou“ (Gn 3,17). To znamená, že Bůh měl s mužem a ženou jiné plány než s hadem. Byla jim nabídnuta naděje, kterou had nedostal.

Protože hřích ženy vyplývá z jejího spojení s hadem, verš popisující Boží soud nad ženou souvisí s rozsudkem nad hadem. Nejenže Gn 3,16 bezprostředně navazuje na Gn 3,15, ale paralely mezi těmito dvěma proroctvími jasně naznačují, že proroctví týkající se ženy v Gn 3,16 je třeba číst v souvislosti s mesiášským proroctvím v Gn 3,15. Boží soud nad ženou, včetně rození dětí, je třeba chápat v pozitivní perspektivě spásení (viz 1Tm 2,14,15).

Protože mužův hřích je důsledkem toho, že místo poslušnosti Boha poslouchal ženu, je země, ze které byl vzat, prokletá (Gn 3,17). Následkem toho musí člověk těžce pracovat (Gn 3,17–19) a pak se „navrátí“ do země, odkud pochází (Gn 3,19). Něco takového se nemělo nikdy stát a nikdy to nebylo součástí původního Božího plánu.

Je příznačné, že v reakci na tuto beznadějnou vyhlídku smrti se potom Adam obrací k ženě, v níž vidí naději na život díky její schopnosti přivádět na svět děti (Gn 3,20). To znamená, že i uprostřed rozsudku smrti vidí naději na život.

Jako každý milující rodič, chtěl Bůh pro Adama a Evu jen dobro, ne zlo. Ale i teď, když zlo poznali, Bůh udělal všechno, co mohl, aby je zachránil. I přes tyto soudy nebyla pro naše první rodiče veškerá naděje ztracena, a to ani přes jejich očividnou neposlušnost. Žili totiž ve skutečném ráji a neměli absolutně žádný důvod pochybovat o Bohu, o jeho slovech nebo o jeho lásce k nim.

Aplikace

Přestože znalosti jako takové považujeme za dobré, ne všechno „poznání“ prospívá. Co je lepší neznat?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Zamyslete se nad tím, jak souvisely „strom života“ a „strom poznání dobrého a zlého“. Vztah mezi nimi je naznačen skutečností, že se oba nacházely „uprostřed zahrady“ (Gn 2,9). Mezi těmito dvěma stromy je však víc než jen geografický vztah. Lidé vzali ovoce ze stromu poznání dobra a zla a neposlechli Boží zákaz, proto ztratili přístup ke stromu života a nemohli ve svém hříšném stavu žít věčně. Toto spojení je základem hlubokého principu. Morální a duchovní volby mají vliv i na tělesný život člověka. Šalomoun poučoval svého syna: „Můj synu, na mé učení nezapomínej, ať tvé srdce příkazy mé dodržuje. Prodlouží ti dny a léta života a přidají ti pokoj“ (Př 3,1.2). Spojení mezi dvěma pozoruhodnými stromy z ráje se znovu projeví v budoucím nebeském Jeruzalémě, kde najdeme „uprostřed města na náměstí“ pouze stromy života (Zj 22,2).

„Když Bůh stvořil Evu, chtěl, aby nebyla muži ani podřízena, ani nadřazena, ale aby mu byla rovna. Tento svatý pár měl být zajedno, ale přesto každý z nich měl mít svou osobní individualitu v myšlení i jednání. Po hříchu Evy – protože se s hříchem zapletla jako první – jí Hospodin řekl, že Adam bude nad ní vládnout. To, že se měla podříditi svému muži, bylo součástí zlořečení. Úděl ženy se stal v mnoha oblastech nesmírně těžkým a její život se stal břemenem. Nadřazenost, kterou muž od Hospodina dostal, v mnoha ohledech zneužil svévolným uplatňováním moci. Nekonečná Boží moudrost určila plán vykoupení, který staví lidstvo před druhou zkoušku, kdy se má znovu rozhodnout.“ (3T 484)

Otázky k rozhovoru

1. Bůh přišel za Adamem v ráji a kladl mu otázky, nejen aby odhalil jeho vinu, ale také aby ho přivedl k pokání. Podobný motiv se znovu objevuje u Kaina (Gn 4,9.10), při potopě (Gn 6,5–8), v souvislosti s babylonskou věží (Gn 11,5) a během událostí v Sodomě a Gomorě (Gn 18,21). Jak se v těchto případech projevuje myšlenka objasňujícího soudu?
2. Proč si Eva myslela, že jedením ovoce ze stromu poznání dobrého a zlého by mohla získat moudrost? Jak bychom se mohli my vyhnout podobné chybě, tedy otevřenému vzdorování Božímu slovu v naději na něco „lepšího“, než co nám nabídl Bůh?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Kain a jeho odkaz

Texty na tento týden

Genesis 4 a 5; Gn 6,1–5

Základní verš

„Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“ (Gn 4,7)

Po popisu pádu člověka do hříchu a vyhnání Adama a Evy z Edenu následují v knize Genesis především rodokmeny – seznamy narození a úmrtí. Všechny však souvisí s Božími proroctvími v předchozí kapitole. Genesis 3 a 4 jsou paralelními kapitolami a obsahují mnoho společných témat a slov: popisy hříchu (Gn 3,6–8; porovnej s Gn 4,8), prokletí půdy (Gn 3,17; porovnej s Gn 4,11) a vyhnání (Gn 3,24; porovnej s Gn 4,12.16).

Smyslem těchto paralelních textů je poukázat na splnění předchozích prorocství a předpovědí, které Bůh dal Adamovi a Evě po jejich pádu. První událost po Adamově vyhnání z ráje oplývá nadějí. Jde o narození prvního syna, událost, kterou Eva považuje za splnění zaslíbení, které slyšela v mesiášském prorocství (Gn 3,15). Byla přesvědčena, že by její syn mohl být zaslíbeným Mesiášem.

Následující události – zločin Kaina, zločin Lámecha, zkracující se délka života a narůstající zlovolnost – jsou naplněním kletby vyslovené v Genesis 3.

Přesto není všechna naděje ztracena.

Osnova lekce

Třetí lekce našeho studia knihy Genesis se bude věnovat tragickým následkům hříchu prvních lidí, o kterém byla řeč v předchozí lekci. Příběh druhé generace lidí, Kaina a Ábela, ukazuje nejen stále se prohlubující propast mezi lidmi a jejich stále milujícím Bohem, ale také Boží trpělivou lásku, jež provází ty, kteří se proti němu vzbouřili.

- Gn 4,1.2: Kain a Ábel – záblesk nové naděje (neděle)
- Gn 4,1–5: Dva druhy obětí – dva postoje vůči Bohu (pondělí)
- Gn 4,3–8: Zločin – tragické důsledky hříchu (úterý)
- Gn 4,9–16: Kainův trest (středa)
- Gn 4,17–26: Kainův odkaz v dalších generacích (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

KAIN A ÁBEL

‘I poznal člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: „Získala jsem muže, a tím Hospodina.“² Dále porodila jeho bratra Ábela. Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal zemědělcem. (Gn 4,1.2)

Osobní studium

Co se z úvodních veršů dozvídáme o narození Kaina a Ábela?

První událostí, kterou biblický autor zaznamenal bezprostředně po vyhnání Adama a Evy z rajske zahrady, je narození dítěte. V hebrejštině je v Gn 4,1 „Hospodin“ přímo spojen se slovem „muž“. Doslovný překlad by zněl: „Dostala jsem muže, Hospodina.“

Takový doslovný překlad by naznačoval, že si Eva pamatuje mesiášské proroctví z Gn 3,15 a věří, že porodila svého Spasitele, Pána. „Spasitelův příchod byl předpověděn již v Edenu. Když Adam s Evou poprvé slyšeli toto zaslíbení, očekávali, že se rychle naplní. S radostí vítali prvorozeného syna a doufali, že právě on bude Vysvoboditelem.“ (DA 31; TV 19)

Větší část příběhu se věnuje Kainovi. Není jen prvorozeným synem, jehož rodiče téměř

„uctívali“. V celé kapitole podle textu Genesis hovoří pouze on, Ábel mlčí. Zatímco Eva vzrušeně komentuje Kainovo narození, o Ábelovi neříká nic, přinejmenším nic, co by bylo zaznamenáno v textu. Vypravěč jednoduše uvádí, že „dále porodila [...] Ábela“ (Gn 4,2).

Samotné jméno Kain je odvozeno z hebrejského slovesa *kana*, které znamená „získat“ a označuje nabytí, vlastnictví něčeho vzácného a silného. Na druhé straně hebrejské jméno *Hebel* („Ábel“), znamená „dech“, „pára“ nebo „vánec“ (Ž 62,10; Ž 144,4) a také „přelud“ nebo „marnost“ a označuje neuchopitelnost, nepolapitelnost či prázdnotu. Stejně slovo *hebel* kniha Kazatel opakovaně používá ve významu „marnost“. I když nechceme do těchto krátkých textů vkládat víc, než se v nich nachází, velmi pravděpodobně Adam a Eva věřili, že jejich naděje vychází z Kaina. Byli přesvědčeni, že právě Kain, ne jeho bratr, je zaslíbený Mesiáš.

Aplikace

Co je v životě ve skutečnosti hebel, tedy téžavé a pomíjivé, ale my k tomu přistupujeme, jako by na tom mimořádně záleželo? Proč je důležité umět odlišovat podstatné od nepodstatného?

DVA DRUHY OBĚTI

¹I poznal člověk svou ženu Evu a ta otěhotněla a porodila Kaina. Tu řekla: „Získala jsem muže, a tím Hospodina.“ ²Dále porodila jeho bratra Ábela. Ábel se stal pastýřem ovcí, ale Kain se stal zemědělcem. ³Po jistě době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. „Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédł Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, ⁵na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. (Gn 4,1–5)

Ábel věřil, a proto přinesl Bohu lepší oběť než Kain a dostalo se mu svědectví, že je spravedlivý, když Bůh přijal jeho dary; protože věřil, „ještě mluví, ač zemřel“. (Žd 11,4)

Osobní studium

Rozdíl mezi Kainem a Ábelem, jak se odráží v jejich jménech, se netýká jen jejich osobností. Projevuje se také v tom, jak si obstarávají obživu. Zatímco Kain „se stal zemědělcem“ (Gn 4,2), což vyžaduje těžkou fyzickou práci, Ábel „se stal pastýřem ovcí“, což v sobě zahrnuje mimo jiné určitou míru citlivosti a soucitu.

Kain pěstoval ovoce a Ábel hlídal ovce. Jejich rozdílná „povolání“ vysvětlují nejen povahu přinesených darů (ovoce od Kaina a ovečka od Ábela), ale vyjadřují také dva různé psychologické postoje spojené s jejich obětmi: Kain svou práci „získával“ ovoce, zatímco Ábel „pečoval“ o ovečky, které měl na starosti.

Uvažuj o úvodních textech (Gn 4,1–5 a Žd 11,4). Pokus se na základě těchto veršů zformulovat, proč Bůh přijal Ábelovu oběť,

ale Kainovu odmítl. Co je podstatou popsaného problému?

„Bez prolití krve nemůže být hřích odpuštěn, proto svou víru v Kristovu krev měli [Kain a Ábel] projevit obětováním prvorozeného ze stáda.“ (PP 71; NUD 27)

Zatímco Ábel dodržel Boží pokyny a jako zápalnou oběť přinesl zabitě zvíře, Kain Boží příkaz nerespektoval. Neobětoval jehně, ale pouze oběť „z polních plodin“. Byl to čin otevřené neposlušnosti, na rozdíl od postoje jeho bratra. Tento příběh byl často vnímán jako klasický případ spasení vírou (Ábel a jeho krvavá oběť) v protikladu k pokusu dosáhnout spasení skutky (Kain a jeho polní plodiny).

Přestože oběti měly mít duchovní význam, samy o sobě neměly žádnou magickou hodnotu. Vždy to byly jen symboly, obrazy ukazující na Boha, který hříšníkovi poskytoval nejen obživu, ale také vykoupení.

Aplikace

Uvažuj o textech Mi 6,7 a Iz 1,11. Jaký princip je zde představen? Jak jej můžeš uplatnit ve svém životě a při uctívání Boha?

ZLOČIN

³Po jistě době přinesl Kain Hospodinu obětní dar z plodin země. ⁴Také Ábel přinesl oběť ze svých prvorozených ovcí a z jejich tuku. I shlédl Hospodin na Ábela a na jeho obětní dar, ⁵na Kaina však a na jeho obětní dar neshlédl. Proto Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři. ⁶I řekl Hospodin Kainovi: „Proč jsi tak vzplanul? A proč máš tak sinalou tvář? ⁷Což nepřijmu i tebe, budeš-li konat dobro? Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout.“ ⁸I promluvil Kain ke svému bratru Ábelovi... Když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Ábelovi a zabil jej. (Gn 4,3–8)

Ne jako Kain, který byl z ďábla a zabil svého bratra. A proč ho zabil? Protože jeho vlastní skutky byly zlé, kdežto bratrovy spravedlivé. (1J 3,12)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Gn 4,3–8). Jak se Kain „dopracoval“ až k tomu, že zabil svého bratra? Uvažuj v tomto kontextu i o verši 1J 3,12.

Kainova reakce je dvojitá: „Kain vzplanul velikým hněvem a zesinal v tváři“ (Gn 4,5). Zdá se, že Kainův velký hněv byl nasměrován na Boha i na Ábela. Kain se rozhněval na Boha ve svém přesvědčení, že se stal obětí nespravedlnosti. Zároveň se jeho vztek zaměřil na Ábela, protože na něj žárlil. Co mu záviděl? Jeho oběť? V jejich vzájemném vztahu se toho určitě událo víc, než co je odhaleno v několika biblických verších. Ať byly problémy mezi nimi jakékoli, Kain byl rozladěný, protože jeho oběť nebyla přijata.

Dvě Boží otázky v Gn 4,6 souvisí se dvěma Kainovými postoji. Bůh Kaina neobviňuje. Podobně jako u Adama, Bůh klade otázky ne proto, že by neznal odpovědi, ale proto, že chce, aby se Kain podíval na sebe, a tak pochopil příčinu svého vlastního stavu. Jako vždy se Bůh snaží vykoupit hříšní-

ky, i když velmi jasně selhali. Bůh tedy klade otázky a pak Kainovi dává rady.

Za prvé, Bůh naléhá na Kaina, aby „konal dobro“ a jednal správně. Je to výzva k pokání a ke změně postoje. Bůh slíbil Kainovi, že ho „přijme“ a odpustí mu, ale musí se to díť jeho, ne Kainovým způsobem.

V textu však zaznívá i výstraha: „Nebudeš-li konat dobro, hřích se uvelebí ve dveřích a bude po tobě dychtit; ty však máš nad ním vládnout“ (Gn 4,7). Boží rada odhalila kořen hříchu, který se nachází v samotném Kainovi. Bůh Kainovi radí a snaží se ho vést správnou cestou.

Druhá Boží rada se týká postoje, který by měl Kain zaujmout k hříchu, jež „se uvelebí ve dveřích“ a „dychtí“ po Kainovi. Bůh doporučuje sebeovládání: „Ty však máš nad ním vládnout.“ Stejný princip pojmenovává i apoštol Jakub: „Každý, kdo je v pokušení, je sváděn a váben svou vlastní žádostivostí“ (Jk 1,14). Evangelium nám nabízí nejen zaslíbení odpuštění hříchu, ale i vítězství nad ním (viz také 1K 10,13). Kain nakonec nemohl za svůj hřích vinit nikoho jiného kromě sebe. Podobně je to i s každým z nás.

Aplikace

Co nás tento nešťastný příběh učí o svobodné vůli a o tom, že nás Bůh nenutí k poslušnosti proti naší vůli?

KAINŮV TREST

⁹Hospodin řekl Kainovi: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ Odvětil: „Nevím. Cožpak jsem strážcem svého bratra?“ ¹⁰Hospodin pravil: „Cos to učinil! Slyš, prolitá krev tvého bratra křičí ke mně ze země. ¹¹Nyní budeš proklet a odvržen od země, která rozevřela svá ústa, aby z tvé ruky přijala krev tvého bratra. ¹²Budeš-li obdělávat půdu, už ti nedá svou sílu. Budeš na zemi psancem a štvancem.“ ¹³Kain Hospodinu odvětil: „Můj zločin je větší, než je možno odčinit.“ ¹⁴Hle, vypudil jsi mě dnes ze země. Budu se muset skrývat před tvou tváří. Stal jsem se na zemi psancem a štvancem. Každý, kdo mě najde, bude mě moci zabít.“ ¹⁵Ale Hospodin řekl: „Nikoli, kdo by Kaina zabil, bude postižen sedmeronásobnou pomstou.“ A Hospodin poznamenal Kaina znamením, aby jej nikdo, kdo ho najde, nezabil. ¹⁶Kain odešel od tváře Hospodinovy a usadil se v zemi Nódu, východně od Edenu. (Gn 4,9–16)

Osobní studium

Proč Bůh klade Kainovi otázku: „Kde je tvůj bratr Ábel?“ Jak souvisí Kainův hřích s tím, že měl být „na zemi psancem a štvancem“ (Gn 4,12)?

Boží otázka adresovaná Kainovi nám může znít povědomě, protože v ní slyšíme ozvěnu otázky směřované Adamovi v ráji. To nám ukazuje, že Kainův hřích je následkem Adamova hříchu.

Kain si však svůj hřích nepřiznává, popírá ho. Je to opak Adamova postoje. Ten se sice pokouší hodit vinu na někoho jiného (na Evu a na Boha), ale skutkovou podstatu nepopírá. Naopak Kain otevřeně Bohu vzdoruje. Hospodin však neztrácí čas a nekonfrontuje Kaina s jeho zločinem. Dokonce ani nečeká Kainovu odpověď na otázku: „Cos to učinil?“ Připomíná Kainovi, že ví všechno, protože hlas Ábelovy krve k němu křičí ze země (Gn 4,10). Tento obraz zname-

ná, že Bůh o vraždě ví a bude na ni reagovat. Ábelova krev je v zemi, což nás vrací zpět k pádu do hříchu v rajske zahradě a ke slovům adresovaným Adamovi (viz Gn 3,19).

Zaměř se na text Gn 4,14. Jaký význam mají Kainova slova „budu se muset skrývat před tvou tváří“?

Ábelovu krev přijala země, a proto byla nyní znovu prokletá (Gn 4,12). Výsledkem je, že Kain je odsouzen stát se uprchlíkem, bude „psancem a štvancem“. Teprve když Kain slyšel Boží slova, uznává důležitost Boží přítomnosti. Bez Boha se bojí o vlastní život. I když Kain chladnokrevně zavraždil svého bratra a odmítal této skutečnosti čelit, Hospodin mu projevoval milosrdenství. A i když „odešel od tváře Hospodinovy“ (Gn 4,16), ten mu neustále poskytoval určitý druh ochrany. Nevíme přesně, jaké „znamení“ (Gn 4,15) Kain dostal. Ať už šlo o cokoli, bylo výsledkem Boží milosti projevené Kainovi.

Aplikace

Text říká: „Budu se muset skrývat před tvou tváří“ (Gn 4,14). Je možné něco skrýt před Bohem? Odejít od Boha tak, že s ním úplně ztratíme kontakt, je tragické. Jaká je jediná možnost, jak se jako hříšníci můžeme takové situaci vyhnout?

LIDSKÁ ZKAŽENOST

¹⁷I poznal Kain svou ženu, ta otěhotněla a porodila Enocha. Tu se dal do stavby města a nazval to město Enoch, podle jména svého syna. ¹⁸Enochovi se narodil Írad, Írad zplodil Mechújáela, Mechújáel zplodil Metúšáela, Metúšáel zplodil Lámecha. ¹⁹Lámech pojal dvě ženy; jedna se jmenovala Áda a druhá se jmenovala Sila. ²⁰Áda porodila Jábala, který se stal praotcem těch, kdo přebývají ve stanu a u stáda. ²¹Jeho bratr se jmenoval Júbal; ten se stal praotcem všech hrajících na citeru a flétnu. ²²Také Sila porodila, a to Túbál-kaina, mistra všech řemeslníků obrábějících měď a železo. Sestrou Túbál-kainovou byla Naama. ²³Tu řekl Lámech svým ženám: „Ádo a Silo, poslyšte můj hlas, ženy Lámechovy, naslouchejte mé řeči: Zabil jsem muže za své zranění, pacholík za svou jízvu. ²⁴Bude-li sedmeronásobně pomstěn Kain, tedy Lámech sedmdesátkrát a sedmkrát.“ ²⁵I poznal opět Adam svou ženu a ta porodila syna a dala mu jméno Šét (to je [Do klína] vložený). Řekla: „Bůh mi vložil do klína jiného potomka místo Ábela, kterého zabil Kain.“ ²⁶Šétovi se narodil syn; dal mu jméno Enóš. Tehdy se začalo vzývat jméno Hospodinovo. (Gn 4,17–26)

Osobní studium

Jaký byl podle veršů v úvodu Kainův odkaz a jak jeho zločin otevřel cestu rostoucí zkaženosti lidstva?

Kainův vnuk Lámech se odkazuje na Kainův zločin ve svém vlastním kontextu. Porovnání zločinu Kaina a zločinu Lámecha je poučné. Zatímco Kain o svém zločinu mlčí, zdá se, že Lámech se jím chlubí a vyjadřuje to dokonce písní (Gn 4,23.24). Zatímco Kain prosí o Boží milosrdenství, o Lámechovi nic takového nevíme, naopak, je na svůj čin hrdý. I když je Kain sedmkrát pomstěn Bohem, Lámech věří, že bude pomstěn sedmdesátkrát a sedmkrát (Gn 4,24). Jeho postoj naznačuje, že si velmi dobře uvědomuje svou vinu a ohavnost svého jednání.

Kain měl jen jednu ženu (Gn 4,17). Lámech je první, o kom se dozvídáme, že si vzal dvě ženy (Gn 4,19). Toto zintenzivnění a posílení zla negativně ovlivní i další generace Kainových potomků.

Biblický text bezprostředně navazující na příběh zla v rodině Kainových potomků

zaznamenává novou událost, která stojí v protikladu k bujícímu hříchu. „I poznal opět Adam svou ženu“ (Gn 4,25). Výsledkem je narození Šéta. Tímto jménem Eva naznačuje, že od Hospodina dostala místo Ábela náhradu, „jiného potomka“.

Jméno Šét se v Písmu nachází ještě dříve než jméno Ábel. Je odvozeno z hebrejského slovesa *ašit*, které má význam „položím“ nebo „dám“ (Gn 3,15) a je součástí mesiášského proroctví. Mesiáš bude součástí rodové linie Šéta. Biblický text pak uvádí záznam mesiášské linie, která začíná Šetem (Gn 5,3) a zahrnuje Henocha (Gn 5,24), Matuzaléma a končí Noemem (Gn 6,8).

Slovní spojení „synové Boží“ (Gn 6,2; ČSP) se týká potomstva Šéta, protože právě oni měli zachovat Boží obraz (Gn 5,1.3). Na druhé straně se zdá, že spojení „dcery lidské“ (Gn 6,1.2) má negativní význam. Do kontrastu jsou zde postaveni ti, kdo nesou Boží obraz, s těmi, kdo nesou obraz člověka. Pod vlivem „lidských dcer“ si Boží synové „brali za ženy, jichž se jim zachtělo“ (Gn 6,2), což naznačuje nesprávný směr, kterým se lidstvo vydalo.

Aplikace

Uvažuj o textu Gn 6,1–5. Jde o silné svědectví o zkaženosti a hříchu! Proč musíme v Boží moci udělat vše, co je v našich silách, abychom ze svého života hřích odstranili?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Opakující se slovní spojení „chodil Henoch s Bohem“ (Gn 5,22.24) vyjadřuje důvěrné a každodenní společenství s Bohem. Henochův osobní vztah s Bohem byl tak mimořádný, že „ho Bůh vzal“ (Gn 5,24). Toto slovní spojení je však v Adamově rodokmenu jedinečné a nepodporuje myšlenku bezprostředního posmrtného života v ráji pro ty, kteří „chodí s Bohem“. Všimněte si, že Noe také chodil s Bohem (Gn 6,9), ale zemřel jako všichni ostatní lidé, včetně Adama a Matuzaléma. Je také zajímavé poznamenat, že není uvedeno žádné zdůvodnění této zvláštní milosti.

„Henoch se stal kazatelem spravedlnosti. Seznamoval s Božím poselstvím všechny, kdo mu naslouchali. V zemi, kde se Kain snažil utéct z Boží přítomnosti, prorok představoval nádherné scény, které mu byly ukázány ve vidění. Prohlašoval: ‚Hle, přichází Pán s desetitisíci svých svatých, aby vykonal soud nade všemi a usvědčil všechny bezbožné z jejich skutků, které kdy ve své bezbožnosti spáchali.‘ (Ju 1,15)“ (PP 86; NUD 33.34)

Otázky k rozhovoru

1. Proč Kain zabil svého bratra? Přečtěte si následující komentář Elieho Wiesela: „Proč to udělal? Možná chtěl zůstat sám: jediné dítě a po smrti rodičů jediný člověk. Sám jako Bůh a možná sám místo Boha. ... Kain zabil, aby se stal Bohem. ... Každý člověk, který se považuje za Boha, skončí vražděním lidí.“ (WIESEL, Elie: *Messengers of God: Biblical Portraits and Legends*, New York: Random House, 1976, s. 58) I když se nedopustíme přímo vraždy, v čem musíme být opatrní, abychom neodráželi Kainův postoj?
2. Porovnejte věk dožití lidí před potopou (Genesis 5) s životem patriarchů. Jak byste vysvětlili toto zkrácení délky lidského života? Jak je tento úpadek v rozporu s tvrzeními moderního darwinismu?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Potopa

Texty na tento týden

Genesis 6–9

Základní verš

„Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noeho.“ (Mt 24,37)

„I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvar jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý“ (Gn 6,5). Sloveso „viděl“ použité v tomto verši přivádí čtenáře zpět k jednotlivým Božím krokům během stvoření. To, co Bůh vidí nyní, není vůbec „dobré“. Bůh vidí „zlovůli“ a „zlo“. Bůh lituje, že stvořil svět, který je nyní naplněn zlem.

A přece Boží lítost (Gn 6,6) obsahuje i prvky záchrany. Hebrejské slovo přeložené jako „litoval“ (*nacham*) se odráží ve jménu Noe, které znamená „útěcha“ (Gn 5,29). Boží odpověď na lidskou zlobu a zlovolnost má tedy dvě strany. Obsahuje nejen zprávu o spravedlnosti, která někoho trestá, ale i zaslíbení útěchy a milosrdenství, které přináší záchranu ostatním.

Tento „dvojhlas“ už byl slyšet i u Kaina a Ábela (Šéta). Později se opakoval v kontrastu mezi liniemi Šéta („Boží synové“) a Kaina („synové člověka“). Nyní tento dvojhlas zaznívá opět, když Bůh rozlišuje mezi Noemem a zbytkem lidstva.

Osnova lekce

Čtvrtá lekce našeho studia knihy Genesis zaměří naši pozornost na tragické období rozmachu hříchu, který vedl k celosvětové potopě. I v tomto příběhu však bude možné vidět Boží lásku, milost a touhu zachránit.

- Gn 6,13–22: Příprava na potopu (neděle)
- Gn 7,11–19: Události potopy (pondělí)
- Gn 8,1–19: Konec potopy (úterý)
- Gn 8,20–9,13: Smlouva Boha s jeho stvořením (středa + čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PŘÍPRAVA NA POTOPU

¹³I řekl Bůh Noemu: „Rozhodl jsem se skoncovat se vším tvorstvem, neboť země je plná lidského násilí. Zahladím je i se zemí. ¹⁴Udělej si archu z goferového dřeva. V arše uděláš komůrky a vysmolíš ji uvnitř i zvenčí smolou. ¹⁵A uděláš ji takto: Délka archy bude tři sta loket, šířka padesát loket a výška třicet loket. ¹⁶Archa bude mít světlík; na loket odshora jej ukončíš a do boku archy vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé i třetí patro. ¹⁷Hle, já uvedu potopu, vody na zemi, a zahladím tak zpod nebe všechno tvorstvo, v němž je duch života. Všechno, co je na zemi, zhyne. ¹⁸S tebou však učiním smlouvu. Vejdeš do archy a s tebou tvoji synové, tvá žena i ženy tvých synů. ¹⁹A ze všeho, co je živé, ze všeho tvorstva, uvedeš vždy po páru do archy, aby s tebou zůstali naživu; samec a samice to budou. ²⁰Z rozmanitých druhů ptactva a z rozmanitých druhů zvířat a ze všech zeměplazů rozmanitých druhů, z každého po páru vejdou k tobě, aby se zachovali při životě. ²¹Ty pak si naber k obživě různou potravu, nashromáďdi si ji, a bude tobě i jim za pokrm.“ ²²Noe udělal všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal. (Gn 6,13–22)

Osobní studium

Přečti si pasáž Gn 6,13–7,10. Co se můžeme naučit z tohoto příběhu rané historie lidstva?

Stejně jako Daniel, i Noe je prorokem, který předpovídá konec světa. Hebrejský výraz pro „archu“ (resp. „koráb“, hebrejsky *teva*; Gn 6,14) je převzat z egyptštiny. Stejně slovo je použito i na označení „ošatky“ („košíku“; ČSP), ve které byl ukryt malý Mojžíš, aby byl zachráněn a mohl tak vysvobodit Izrael z egyptského zajetí (Ex 2,3).

Někteří vykladači Bible vidí v myšlence archy paralelu se „schránou“ („truhlou“; ČSP i BK) „svědectví“ (Ex 25,10). Tak jako archa během potopy umožnila přežití lidstva, i schrána svědectví, znak Boží přítomnosti uprostřed jeho lidu (Gn 25,22), ukazuje na Boží dílo záchrany.

Text: „Noe udělal všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal“ (Gn 6,22) uzavírá přípravou část. Sloveso „udělal“ je Noemovou odpovědí na Boží přikáz ze 14. verše („udělej“) a v této části se opakuje celkem pětkrát

(Gn 6,14–16). Souzvuk mezi Božím příkazem a Noemovou reakcí naznačuje, že Noe byl naprosto poslušný toho, co mu Bůh přikázal, aby udělal. Je také zajímavé, že stejná myšlenka je použita i v kontextu stavby stanu setkávání (Ex 39,32.42; 40,16).

„Bůh sdělil Noemovi přesné rozměry korábu a dal mu směrnice k jeho sestrojení. Lidská moudrost by nedokázala vymyslet tak úžasně pevnou a odolnou stavbu. Bůh byl projektantem a Noe mistrem stavitelem.“ (PP 92; NUD 37)

Podobnost mezi dvěma „archami“ potvrzuje jejich záchrannou funkci. Noemova poslušnost je popsána jako součást Božího plánu spasení. Noe byl zachráněn jednoduše proto, že Bohu důvěřoval a udělal přesně to, co mu Hospodin přikázal (viz Žd 11,7). Byl příkladem víry, která se projevuje poslušností, jediným typem víry, na kterém záleží (Jk 2,20).

Stručně řečeno: „Noe našel u Hospodina milost“ (Gn 6,8). Jeho věrné a poslušné vykonání Božích přikázů však bylo reakcí na milost, kterou mu Bůh již prokázal. Podobně by měl reagovat každý z nás.

Aplikace

Uvažuj o textu 2Pt 2,5–9. Proč byla zachráněna pouze Noemova rodina? Jakou lekci si můžeme vzít z příběhu Noema o naší úloze varovat svět před blížícím se soudem?

UDÁLOSTI POTOPY

¹¹V šestistém roce života Noeho, sedmnáctý den druhého měsíce, se provalily všechny prameny obrovské propastné tůně a nebeské propusti se otevřely. ¹²Nad zemí se strhl lijavec a trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí. ¹³Právě toho dne vešli Noe i Šém, Chám a Jefet, synové Noeho, i žena Noeho a tři ženy jeho synů s nimi do archy, ¹⁴oni i všechna zvířata rozmanitých druhů, všechno dobytek rozmanitých druhů, všichni plazíci se zeměplazi rozmanitých druhů i všechno ptactvo rozmanitých druhů, každý pták, každý okřídlenec. ¹⁵Vešli k Noemu do archy vždy pár po páru ze všeho tvorstva, v němž je duch života. ¹⁶Vcházel, samec a samice ze všeho tvorstva, jak mu Bůh přikázal. A Hospodin za ním zavřel. ¹⁷Potopa na zemi trvala čtyřicet dní, vod přibývalo, až nadnesly archu, takže se zdvihla od země. ¹⁸Vody zmohutněly a stále jich na zemi přibývalo. Archa plula po hladině vod. ¹⁹Vody na zemi převelice zmohutněly, až přikryly všechny vysoké hory, které jsou pod nebesy. (Gn 7,11–19)

Osobní studium

Sloveso „udělat“, které jsme zmiňovali již včera a které odkazovalo na Noemovo jednání, je klíčovým slovem i ve zprávě o stvoření v knize Genesis (1,7.16.25.26.31; 2,2). Noemovy činy poslušnosti vůči Bohu jsou podobné Božím skutkům při stvoření. Můžeme proto usoudit, že potopa nemluví jen o Božím trestu pro lidstvo, ale také o Boží záchraně.

Přečti si 7. kapitolu knihy Genesis. V čem ti popis potopy připomíná zprávu o stvoření? Jaké poučení si můžeš vzít z podobnosti mezi těmito dvěma událostmi?

Pozorné čtení textu mluvícího o potopě odhaluje použití mnoha slov a výrazů, které se nacházejí i v příběhu o stvoření. Jedná se například o slova: „sedm“ (Gn 7,2–4.10; porovnej s Gn 2,1–3); „muž a žena“ (Gn 7,2.3.9.16; porovnej s Gn 1,27); „svého druhu“ (Gn 7,14; porovnej s Gn 1,11.12.21.24.25); „dobytek“, „plazi“, „ptáci“ (Gn 7,8.14.21.23; porovnej s Gn 1,24–26) a „dech života“ (Gn 7,15.22; porovnej s Gn 2,7).

Příběh o potopě vyznívá v určitém smyslu podobně jako příběh o stvoření. Ozvěny zpráv o stvoření pomáhají odhalit, že Bůh, který tvoří, je stejný jako Bůh, který ničí (Dt 32,39). Tyto ozvěny však přináší i poselství naděje: potopa je naplánována tak, aby byla zároveň novým stvořením, které povstává z vod a přináší nový život.

Pohyb vod ukazuje, že tato stvořitelská událost je jakoby zpětným aktem stvoření z Genesis 1. kapitoly. Na rozdíl od Gn 1, kde je popsáno oddělení vod pod klenbou od vod nad klenbou (Gn 1,7), má potopa za následek jejich znovusjednocení, když se „provalily všechny prameny obrovské propastné tůně a nebeské propusti se otevřely“ (Gn 7,11).

Tento proces přináší paradoxní poselství: Bůh musí zničit to, co bylo, aby mohlo přijít nové stvoření. Stvoření nové země vyžaduje zničení té staré. Událost potopy předznamenává budoucí záchranu světa na konci časů: „A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly...“ (Zj 21,1; porovnej s Iz 65,17).

Aplikace

Co musí být zničeno v nás samotných, abychom se mohli stát novým stvořením? (Viz Ř 6,1–6.)

KONEC POTOPY

¹Bůh však pamatoval na Noeho i na všechnu zvěř a všechn dobytek, který s ním byl v arše. Způsobil, že nad zemí zavanul vítr, a vody se uklidnily. ²Byly ucpány prameny propastné tůně i nebeské propusti a byl zadržen lijavec z nebe. ³Když přešlo sto padesát dnů, začaly vody ze země ustupovat a opadávat, takže sedmnáctého dne sedmého měsíce archa spočinula na pohorí Araratu. [...] ¹³Léta šestistého prvního, první den prvního měsíce, začaly vody na zemi vysychat. Tu Noe odsunul příklop archy a spatřil, že povrch země osychá. ¹⁴Dvacátého sedmého dne druhého měsíce byla již země suchá. ¹⁵I promluvil Bůh k Noemu: ¹⁶„Vyjdi z archy, ty a s tebou tvá žena i tvoji synové a ženy tvých synů. ¹⁷Vyved' s sebou všechno tvorstvo, jež je s tebou, všechnu zvěř i ptactvo a dobytek a všechnu havěť plazící se po zemi. Ať se na zemi hemží, ať se na zemi plodí a množí.“ ¹⁸Noe tedy vyšel a s ním jeho synové a jeho žena a ženy jeho synů. ¹⁹Všechna zvěř, všechna havěť a všechno ptactvo, vše, co se plazí po zemi, vyšlo podle svých čeledí z archy. (Gn 8,1–4.13–19)

Osobní studium

Verše Gn 7,22–24 popisují ohromné ničivé působení vody, takže „všechno bylo smeteno ze země“ (Gn 7,23). Sedmá kapitola končí slovy: „Mohutně stály vody na zemi po sto padesát dnů“ (Gn 7,24). Na pozadí úplného zničení a beznaděje „Bůh však pamatoval...“ (Gn 8,1). Tato slova se nacházejí uprostřed zprávy o potopě a naznačují, že právě tato myšlenka je ústředním poselstvím celého příběhu.

Uvažuj o textu Gn 8,1 v kontextu zprávy o potopě. Co znamená, že Bůh „pamatoval“ na Noema?

Sloveso „pamatoval“ vyjadřuje, že Bůh nezapomněl. Je to víc než jen konstatování, že Bůh má dobrou paměť. V biblickém kontextu „Bůh, který si pamatuje“ znamená, že plní své sliby a že se na něj dá spolehnout. Boží zaslíbení se často týkají právě záchrany (viz Gn 19,29). V souvislosti s potopou znamená Boží „pamatování“, že „byl zadržen lijavec“ (Gn 8,2) a že Noe mohl opět opustit archu (Gn 8,16).

I když zatím není vydán žádný přímý příkaz k opuštění korábu, Noe přebírá iniciativu a posílá nejprve krkavce (havrana; ČSP) a poté holubici, aby situaci otestoval. Když se nakonec holubice nevrátí, pochopí, že „začaly vody na zemi vysychat. Tu Noe odsunul příklop archy a spatřil, že povrch země osychá“ (Gn 8,13).

Z Noemova chování se můžeme naučit mnoho důležitého. Důvěřovat Bohu, i když k nám přímo nemluví. Zároveň zjišťujeme, že víra nepopírá důležitost myšlení a hledání. Víra nás nezbavuje povinnosti přemýšlet, ptát se a prověřovat, zda to, co jsme zjistili, je nebo není pravda.

Noe však vyšel z korábu teprve tehdy, když mu to Bůh přikázal (Gn 8,15–19). To znamená, že i když byl přesvědčen, že je bezpečné vyjít, nepřestával spoléhat na Boha a trpělivě čekal v arše. „Noe stále ještě trpělivě čekal na zvláštní pokyn k odchodu. Konečně anděl otevřel masivní dveře a vyzval patriarchu a jeho rodinu, aby vyšli na zemi a vzali s sebou všechno živé.“ (PP 105; NUD 43)

Aplikace

Uvažuj o textech Gn 8,1; 19,29 a Ž 106,4.5. Jak rozumíš tomu, že „Bůh pamatuje“, respektive výzvě „Hospodine, rozpomeň se“. Jak ti Bůh ukázal, že i na tebe „pamatuje“?

SMLOUVA (1)

Noe pak vybudoval Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých dobytčat i ze všeho čistého ptactva a zapálil na tom oltáři oběti zápalné. (Gn 8,20)

¹Bůh Noemu a jeho synům požehnal a řekl jim: „Plod'te a množte se a naplňte zemi. ²Bázeň před vámi a děs z vás padnou na všechnu zemskou zvěř i na všechno nebeské ptactvo; se vším, co se hýbe na zemi, i se všemi mořskými rybami jsou vám vydáni do rukou. ³Každý pohybující se živočich vám bude za pokrm; jako zelenou bylinu vám dávám i toto všechno. ⁴Jen maso oživené krví nesmíte jíst. ⁵A krev, která vás oživuje, budu vyhledávat. Budu za ni volat k odpovědnosti každé zvíře i člověka; za život člověka budu volat k odpovědnosti každého jeho bratra. (Gn 9,1–5)

Osobní studium

Nyní nastala chvíle, kdy mělo dojít k naplnění zaslíbené smlouvy. „S tebou však učiním smlouvu. Vejdeš do archy a s tebou tvoji synové, tvá žena i ženy tvých synů“ (Gn 6,18). Na rozdíl od hrozby potopy a vyhubení všeho živého (Gn 6,17) je tato smlouva zaslíbením života.

Uvažuj o textu z úvodu dnešního dne Gn 8,20. Co udělal Noe jako první, když vyšel z korábu? Co ho k tomu vedlo?

Stejně jako Adam a Eva, kteří Hospodina uctívali hned první sobotu po šesti dnech stvoření, i Noe uctívá Boha bezprostředně po potopě, kterou chápeme jako nové stvoření. Mezi těmito dvěma akty uctívání je však rozdíl. Zatímco Adam a Eva uctívali Hospodina přímo, tváří v tvář, Noe musel uctívat Hospodina prostřednictvím oběti. V uvedeném verši je první biblická zmínka o oltáři. Jedná se o „zápalnou oběť“, nejstarší a nejčastější formu oběti. Pro Noema byla tato oběť poděkováním (srovnej s Nu 15,1–11), jehož cílem bylo vyjádřit Stvořiteli svou vděčnost za záchranu.

Uvažuj o textu Gn 9,2–5. Jak potopa ovlivnila lidskou potravu? Co stojí na pozadí Božích zákazů a pokynů?

V souvislosti s ničivým vlivem potopy nebyla později rostlinná potrava k dispozici tak, jako dříve. Proto Bůh dovolil lidem jíst maso zvířat. Tato změna stravování přinesla obrat do vztahu mezi lidmi a zvířaty v porovnání se situací po stvoření. Lidé a zvířata v příběhu stvoření sdíleli stejnou rostlinnou stravu a navzájem se neohrožovali. Ve světě po potopě vneslo zabíjení zvířat pro jídlo do jejich vztahu strach a hrůzu (Gn 9,2). Jakmile se začali navzájem jíst, vybudovali si lidé a zvířata vztah zcela odlišný od toho, jaký si užívali v rajske zahradě.

Bůh však vložil i do této změny určitá omezení. Ne všechna zvířata byla totiž vhodná k jídlu. První omezení vyplývalo z rozlišování mezi „čistými a nečistými“ zvířaty, které bylo součástí řádu stvoření (viz Gn 8,19.20; porovnej s Gn 1,21.24). Druhé omezení bylo nové a vyjadřovalo zákaz konzumace krve, protože krev oživuje“ (Gn 9,4.5).

Aplikace

Jak rozumíš Hospodinovým slovům: „Už nikdy nebudu zlořečit zemi kvůli člověku, přestože každý výtvar lidského srdce je od mládí zlý...“ (Gn 8,21)?

SMLOUVA (2)

^{8,21}I ucítil Hospodin libou vůni a řekl si v srdci: „Už nikdy nebudu zlořečit zemi kvůli člověku, přestože každý výtvar lidského srdce je od mládí zlý, už nikdy nezhubím všechno živé, jako jsem učinil.

²²Setba i žně a chlad i žár, léto i zima a den i noc nikdy nepřestanou po všechny dny země.“ ^{9,1}Bůh Noemu a jeho synům požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi.“ (Gn 8,21–9,1)

¹¹„Ustavuji s vámi svou smlouvu. Už nebude vyhlazeno všechno tvorstvo vodami potopy a nedojde již k potopě, která by zahladila zemi.“ ¹²Dále Bůh řekl: „Toto je znamení smlouvy, jež kladu mezi sebe a vás i každého živého tvora, který je s vámi, pro pokolení všech věků: ¹³Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. (Gn 9,11–13)

Osobní studium

Jaký význam má podle úvodního textu (Gn 8,21–9,1) Boží závazek zachovat život? Jak Boží požehnání plní tento závazek?

Boží závazek ochránit a uchovat život byl aktem milosti, nikoli výsledkem lidských zásluh. Bůh se rozhodl zachovat život na zemi navzdory lidskému zlu (Gn 8,21). Ve verši Gn 8,22 doslova říká „po všechny dny země“. To znamená, že dokud bude trvat současná Země, roční období budou přicházet a odcházet a život bude zachován. Stručně řečeno, Bůh se nevzdal svého stvoření.

Následující text, který hovoří o Božím požehnání, nás ve skutečnosti vrací zpět k původnímu stvoření a jeho požehnání (Gn 1,22.28; 2,3). Hospodin v určitém smyslu dává po potopě lidstvu šanci začít znovu od začátku.

Přečti si text Gn 9,8–17. Jaký má duha význam? Jak toto „znamení smlouvy“ (Gn 9,13) souvisí s druhým znamením smlouvy, sobotou?

Slovní spojení „ustanovit smlouvu“ („uzavřít smlouvu“; B21) se v textu opakuje třikrát (Gn 9,9.11.17) a vyjadřuje vrchol a naplnění původního Božího zaslíbení (Gn 6,18). V návaznosti na předchozí část, která je paralelou šestého dne zprávy o stvoření, je tato část souběžná s tou, která hovoří o sedmém dni zprávy o stvoření, o sobotě. V textu se sedmkrát opakuje slovo „smlouva“, což odkazuje na sobotu. Stejně jako sobota, je i duha znamením smlouvy (Gn 9,13–16; porovnej s Ex 31,12–17). Podobně jako sobota, má i duha univerzální rozsah a platí pro celý svět. A tak jako je sobota pro všechny znamením stvoření, zaslíbení, že nepřijde žádná další celosvětová potopa, platí pro každého.

Aplikace

Když příště uvidíš duhu, zamysli se nad všemi Božími zaslíbeními, která nám dal. Proč můžeme těmto slibům důvěřovat? Jak nám v této důvěře pomáhá právě duha?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Porovnání stavu světa a smýšlení a chování lidí před potopou a dnes je mimořádně poučné. Je zřejmé, že lidská nemorálnost a bezbožnost nejsou novým jevem. Pokuste se porovnat projevy lidí tehdy a dnes.

„Hříchy, které vyžadovaly zničení předpotopního světa, existují i dnes. Z lidských srdcí vymizela Boží bázeň. Lidé jsou lhotejší k Božímu zákonu a opovrhují jím. [...] Bůh nezatratil lidi žijící před potopou kvůli jídlu a pití. Dal jim plody země, aby naplnil jejich tělesné potřeby. Jejich hřích spočíval v tom, že tyto dary přijímali bez vděčnosti vůči Dárci a že bez zábran ukájeli svou chuť. Bylo oprávněné se oženit. Bůh vydal ohledně manželského svazku zvláštní směrnic, aby byl posvátný a krásný. Avšak manželství bylo zneužíváno a stalo se služkou vášně.

Dnes panují podobné poměry. [...] Ve společnosti převládá výstřednost. Poctivost je obětována přepychu a okázalosti. Podvody, úplatkářství a krádeže zůstávají nepotrestány. V novinách se to hemží zprávami o zločinech tak chladnokrevných, že se zdá, jako by vymizel každý projev lidskosti. Tyto krutosti se staly tak běžnými, že stěží vzbudí údiv. Když se potlačované projevy bezzákonnosti jednou vymknou kontrole, naplní zemi strastmi a zpusťšením. Předpotopní svět představuje situaci, do níž se řítí dnešní společnost.“ (PP 101.102; NUD 40.41)

Otázky k rozhovoru

1. Jaké jsou společné znaky dnešního a předpotopního světa? Co nás tyto společné rysy učí o Boží milosti, že přes to všechno svět miluje a usiluje o jeho záchranu?
2. Někteří lidé tvrdí, že potopa z doby Noema byla jen místní událostí. Co je na takovém uvažování špatného? Pokud by to byla pravda, proč by každá místní záplava (a každá duha) udělala z Boha lháře?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Národy a Bábel

Texty na tento týden

Genesis 9–11

Základní verš

„Proto se jeho jméno nazývá Bábel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi.“ (Gn 11,9)

Po potopě biblický záznam přesouvá svou pozornost z jednotlivce Noema na jeho tři syny „Šéma, Cháma a Jefeta“. Zvláštní pozornost se soustřeďuje na Cháma, otce Kenaana (Gn 10,6.15). Je představena myšlenka „Kenaanu“ jako zaslíbené země (Gn 12,5) a očekávání Abrahama, v němž budou požehnání všichni lidé (Gn 12,3).

Tuto linii však narušuje téma babylonské věže (Gn 11,1–9). Její stavba zcela překazila Boží plány s lidstvem. To, co mělo být požehnáním, zrození národů, se stává příležitostí dalšího prokletí. Lidé se pokusili spojit, aby se mohli postavit na Boží místo, a Bůh odpověděl svým soudem. Následkem toho vznikl zmatek a lidé byli rozptýleni po celém světě (Gn 11,8). Tím se začal uskutečňovat původní Boží plán o „naplnění země“ (Gn 9,1).

Navzdory lidské bezbožnosti Hospodin nakonec přetavuje zlo v dobro. Jako vždy má Bůh poslední slovo. Chámovo prokletí ve stanu jeho otce (Gn 9,21.22) i zmatení řeči při stavbě babylonské věže a rozptýlení lidí (Gn 11,9) se nakonec staly pro národy světa požehnáním.

Osnova lekce

Pátá lekce nás provede dalšími třemi kapitolami knihy Genesis, od konce potopy k babylonské věži. Poznáme v ní blíže Boha, který i lidská selhání dokáže obrátit v požehnání a realizaci svých dobrých záměrů.

- Gn 9,18–27: Prokletí Cháma (neděle)
- Gn 10: Další generace (pondělí)
- Gn 11,1–4: Jednota ve vzpouře (úterý)
- Gn 11,5–7: Boží reakce na lidskou vzpouru (středa)
- Gn 11,8.9: Rozptýlení jako projev Boží lásky (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PROKLETÍ CHÁMA

¹⁸Synové Noeho, kteří vyšli z archy, byli Šém, Chám a Jefet; Chám je otec Kenaanův. ¹⁹Tito tři jsou synové Noeho; podle nich se rozdělila celá země. ²⁰I začal Noe obdělávat půdu a vysadil vinici. ²¹Napil se pak vína, opil se a odkryl uprostřed svého stanu. ²²Chám, otec Kenaanův, spatřil svého otce obnaženého a pověděl to venku oběma svým bratrům. ²³Ale Šém a Jefet vzali plášť, vložili si jej na ramena a jdouce pozpátku přikryli nahotu svého otce. Tvář měli odvrácenou, takže nahotu svého otce nespatřili. ²⁴Když Noe procitl z opojení a zvěděl, co mu provedl jeho nejmladší syn, ²⁵řekl: „Proklet buď Kenaan, ať je nejbídnějším otrokem svých bratrů!“ ²⁶Dále řekl: „Požehnan buď Hospodin, Bůh Šémův. Ať je Kenaan jejich otrokem!“ ²⁷Kéž Bůh Jefetovi dopřeje bydlet ve stanech Šémových. Ať je Kenaan jejich otrokem!“ (Gn 9,18–27)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu (Gn 9,18–27). Jaké je poselství tohoto zvláštního příběhu?

To, jak se ve své vinici choval Noe, je ozvěnou Adamova činu v rajské zahradě. Tyto dva příběhy obsahují společné motivy: jedení (pití) ovoce, které vyústilo v nahotu, přikrytí, kletba a požehnání. Noe se svým nesprávným chováním přiznal k následování Adama a i on selhal.

Kvašení ovoce nebylo součástí původního Božího stvoření. Noe si dopřál zkvašený nápoj, ztratil sebekontrolu a obnažil se. Skutečnost, že Chám „viděl“ jeho nahotu, je narážkou na Evu, která „viděla“ zakázaný strom (Gn 3,6). Tato paralela naznačuje, že Chám „neviděl“ nahotu svého otce jen tak náhodou, nevědomě, skrytě. Nepokusil se vyřešit otcův problém, naopak bez okolků o něm začal mluvit. Okamžitá reakce jeho bratrů stojí v protikladu k Chámovu jednání. Jejich jednání je tedy mimo jiné odsouzením Chámovy nečinnosti.

V tomto příběhu jde především o nedostatek úcty k rodičům. Nerespektování rodičů, kteří představují naši minulost, ovliv-

ní i naši budoucnost (Gn 20,12; porovnej s Ef 6,2). Proto přichází kletba, která ovlivní nejen Chámovu budoucnost, ale také budoucnost jeho syna Kenaana.

Je hrubým teologickým omylem a etickým zločinem použít tento text k ospravedlnění rasistických teorií proti komukoli. Proroctví je přísně omezeno na Kenaana, Chámovu syna. Biblický autor má také na mysli některé z budoucích hříšných praktik Kenaanců (Gn 19,5–7.31–35).

Kletba navíc obsahuje zaslíbení požehnání, které souvisí se jménem „Kenaan“. Toto jméno je odvozeno od slovesa *kana*, „podmanit si“. Boží lid, potomstvo Šéma, může později vstoupit do zaslíbené země, Kenaanu, právě tak, že si jej podmaní. Tak mohou připravit cestu pro příchod Mesiáše, který rozšíří Jefeta „ve stanech Šémových“ (Gn 9,27). Jedná se o prorockou narážku na rozšíření platnosti Boží smlouvy na všechny národy. Tato smlouva bude zahrnovat poselství Izraele o záchraně, adresované celému světu (Da 9,27; Iz 66,18–20; Ř 11,25). Chámová kletba bude ve skutečnosti požehnáním pro všechny národy, včetně potomků Cháma a Kenaana, kteří přijmou Hospodinem nabídnutou spásu.

Aplikace

Noe, „hrdina“ potopy – a opilý? Co by nám to mělo říci o naší vlastní slabosti? Proč potřebujeme Boží milost v každém okamžiku života?

RODOKMENY

¹*Toto je rodopis synů Noeho: Šém, Chám a Jefet. Po potopě se jim narodili synové. ²Synové Jefetovi: Gomer a Magóg a Mádaj, Jávan a Túbál, Mešek a Tíras.*

⁶*Synové Chámovi: Kúš a Misrajim, Pút a Kenaan.*

²¹*Také Šémovi, praotci všech Heberovců, staršímu bratři Jefeta, se narodili synové. ²²Synové Šémovi: Élam a Ašúr, Arpakšád a Lúd a Aram.*

³¹*To jsou synové Šémovi různých čeledí a různých jazyků, různé pronárody v různých zemích. ³²To jsou čeledi synů Noeho podle jejich rodopisu v různých pronárodech; z nich pak po potopě vzešly všechny pronárody na zemi. (Gn 10,1.2.6.21.22.31.32)*

Osobní studium

Když čteme o Noemově věku, můžeme si uvědomit, že Noe slouží jako spojovací článek mezi civilizací před potopou a po potopě. Poslední dva verše předchozí kapitoly (Gn 9,28.29) nás vracejí k poslednímu odkazu Adamova rodokmene (Gn 5,32). Jelikož Adam zemřel, když měl Lámech, Noemův otec, 56 let, Noe určitě slyšel příběhy o Adamovi, o kterých mohl později vyprávět svým potomkům před potopou i po ní.

Přečtěte si Genesis 10. Jaký je podle tebe smysl tohoto rodokmenu? (Viz také L 3,23–38.)

Biblický rodokmen má tři funkce. Za prvé zdůrazňuje historický charakter biblických událostí, které popisují skutečné lidi, kteří žili a zemřeli, a jejichž dny jsou přesně zaznamenány. Za druhé dokládá kontinuitu pisatele od starověku po současnost a vytváří jasné spojení minulosti a „současnosti“. Za třetí nám připomíná lidskou křehkost a tragický účinek kletby hří-

chu a jeho smrtelných následků na všechny následující generace.

Všimněme si, že to, kteří z potomků synů „Cháma“, „Šéma“ a „Jefeta“ budou v seznamu vyjmenování, se neřídí jasnými pravidly. 70 členů Jákobovy rodiny (Gn 46,27) předznamenává sedmdesát národů a sedmdesát starších Izraele na poušti (Gn 24,9). Myšlenka souvislosti mezi sedmdesáti národy a sedmdesáti staršími naznačuje poslání Izraele vůči okolním národům: „Když Nejvyšší přiděloval pronárodům dědictví, když rozsazoval lidské syny, stanovil hranice kdejakého lidu podle počtu synů Izraele“ (Dt 32,8). Podle stejného klíče posílá Ježíš 70 učedníků, aby nesli evangelium (L 10,1).

Tyto informace nám ukazují na přímou souvislost mezi Adamem a patriarchy. Byly to skutečné historické postavy, reální lidé, již od Adama. To nám také pomáhá pochopit, že patriarchové měli přímý přístup ke svědkům, kteří si na dávné události ještě osobně pamatovali.

Aplikace

Uvažuj o textu Mt 11–17. Co nás tyto verše učí o historicitě uvedených postav? Proč je pro naši víru důležité vědět a věřit, že šlo opravdu o skutečné lidi?

JEDEN JAZYK

¹Celá země byla jednotná v řeči i v činech. ²Když táhli na východ, našli v zemi Šineáru pláň a usadili se tam. ³Tu si řekli vespolek: „Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme.“ Cihly měli místo kamene a asphalt místo hlíny. ⁴Nato řekli: „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi.“ (Gn 11,1–4)

Osobní studium

Proč se podle úvodního textu (Gn 11,1–4) snažili lidé z „celé země“ sjednotit? Z čeho vycházela jejich jednota?

Vyjádření „celá země“ se týká poměrně malého počtu lidí, kteří žili po potopě. Důvod tohoto spojení je očividný: chtějí postavit věž, aby mohli dosáhnout do nebes (Gn 11,4). Jejich opravdovým záměrem bylo zaujmout místo samotného Boha, Stvořitele. Je příznačné, že popis lidských pohnutek a činů v tomto příběhu odráží Boží záměry a činy popsané ve zprávě o stvoření: „řekli si“ (Gn 11,3,4; porovnej s Gn 1,6,9,14); „nadělejme“ („udělejme“; ČSP; Gn 11,3,4; porovnej s Gn 1,26). Text vyjadřuje jejich záměr velmi jasně: „Tak si učiníme jméno“ (Gn 11,4). Tento výraz se používá výhradně k popisu Božího jednání (Iz 63,12,14).

Stručně řečeno, stavitelé věže měli ambice nahradit Boha – Stvořitele. Asi není těžké uvědomit si, kdo je inspiroval (viz Iz 14,14). I vzpomínka na potopu v jejich projektu určitě sehrála svou roli. Stavějí vysokou věž,

aby přežili další povodeň, kdyby nějaká přišla i přes Boží zaslíbení. V souvislosti s výstavbou města Babel (Babylon) se v babylonské tradici zachovaly zmínky o potopě, ačkoli jsou značně zkreslené. Babylonského ducha tedy vyjadřuje snaha o dosažení nebes a přivlastnění si Boží moci.

Proto je příběh o babylonské věži tak důležitým motivem i v knize Daniel. Odkaz na zemi Šineár, který uvádí příběh o babylonské věži (Gn 11,2), se znovu objevuje na začátku knihy Daniel a označuje místo, kam Nebúkadnesar přivezl část posvátných nádob z jeruzalémského chrámu (Da 1,2). Uvažování charakteristické pro „Babylon“ je vyjádřeno na různých místech knihy Daniel. Nejjasněji je formulováno v souvislosti se zlatou sochou, která byla postavena pravděpodobně na stejném místě, na stejné „rovině“. Daniel ve svých viděních konce pozoruje stejný scénář: národy země se shromažďují, aby dosáhly jednoty proti Bohu (Da 2,43; Da 11,43–45; porovnej se Zj 16,15,16), i když zde tento pokus selže, stejně jako při stavbě babylonské věže.

Aplikace

Francouzský existencialistický spisovatel a filosof Albert Camus (1913–1960) ve svých dílech opakovaně vyjadřoval přesvědčení, že hlavní touhou lidstva v dějinách byla snaha „být Bohem“. Čím to je, že se počínaje Adamem a Evou v Edenu (Gn 3,5) neustále necháváme vtahovat do této nebezpečné lži?

„NUŽE, SESTOUPÍME...”

⁵I sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž, které synové lidští budovali. ⁶Hospodin totiž řekl: „Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. ⁷Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli.“ (Gn 11,5–7)

⁷Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří? ⁸Zamírím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš. ⁹I kdybych vzlétl na křídlech jitrní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, ¹⁰tvaje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí. ¹¹Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem. ¹²Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo. (Ž 139,7–12)

Osobní studium

Proč se podle textů v úvodu Hospodin rozhodl „sestoupit“ na zem?

V Genesis 11 vzniká paradoxní situace. Zatímco lidé se snaží dostat „do nebe“, Hospodin „sestupuje“ k nim dolů. Boží sestoupení je potvrzením jeho nadřazenosti. Bůh bude vždy mimo náš lidský dosah. Jakákoliv lidská snaha rovnat se Bohu a dostat se k němu do nebe, je marná a směšná. Právě proto musel i Ježíš sestoupit k nám, aby nás mohl zachránit. Nebyla žádná jiná cesta k naší záchraně.

V příběhu o babylonské věži vyznívá paradoxně i popisovaná skutečnost: „sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž“ (Gn 11,5). Hospodin ve skutečnosti nemusel sestoupit, „aby viděl“ (Ž 139,7–12; porovnej Ž 2,4), ale stejně to udělal. Tento koncept zdůrazňuje Boží zájem o lidstvo, jeho jednání a osud.

Uvažuj o textu L 1,26–33. Proč Bůh sestupuje k lidstvu?

To, že Bůh sestupuje, ilustruje princip ospravedlnění z víry a Boží milosti. Ať už pro Boha my uděláme cokoli, bude to muset být on, kdo sestoupí, aby se s námi setkal. Nic, co pro Boha děláme, není tím, co nás dovede k němu a k vykoupení. Místo toho nás zachrání Boží pohyb směrem k nám. V Genesis 11 je dvakrát řečeno, že Bůh „sestoupil“. Tento důraz ukazuje, jak moc se Bůh o lidi staral.

Podle textu chtěl Hospodin udělat konec snaze lidí „nerozptýlit se“ a „proslavit se“. V souvislosti s hříšností lidstva vedlo úsilí lidstva jen k růstu zla. Proto se Hospodin rozhodl zmást lidem jazyky a takto překazít jejich snahu o „sjednocení“.

„Záměry budovatelů Babylóna skončily hanbou a porážkou. Památník jejich pýchy se stal pomníkem jejich pošetilosti. Lidé si však počínají stále stejným způsobem, spoléhají sami na sebe a odmítají zákon Boží. Je to táž zásada, kterou chtěl satan prosadit v nebi a která ovládla Kaina, když přinášel svou obětinu.“ (PP 123; PP 81)

Aplikace

Jak se v příběhu o babylonské věži projevuje lidská pýcha? Proč nemůže dosáhnout úspěchu? Jaké osobní poučení si můžeš vzít z tohoto příběhu?

ROZPTÝLENÍ JAKO POŽEHNÁNÍ

⁸I rozehnal je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. ⁹Proto se jeho jméno nazývá Bábel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozehnal po celé zemi. (Gn 11,8,9)

A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“ (Gn 1,28)

Bůh Noemu a jeho synům požehnal a řekl jim: „Plodte a množte se a naplňte zemi.“ (Gn 9,1)

Osobní studium

Porovnej úvodní texty (Gn 11,8,9; Gn 1,28 a Gn 9,1). Proč je Boží záměr rozptýlit lidstvo vlastně projevem jeho lásky?

Božím záměrem a požehnáním pro lidstvo bylo „Plodte a množte se a naplňte zemi“ (Gn 9,1; porovnej s Gn 1,28). V protikladu k Božímu plánu se stavitelé věže raději drželi spolu, bez jakékoli snahy „naplnit zemi“. Jedním z důvodů, pro který chtěli vybudovat město a věž, bylo: „nebudeme rozptýleni po celé zemi“ (Gn 11,4). Odmítli se přesunout, přemístit, přestěhovat jinam. Možná si mysleli, že spolu budou silnější a významnější („učiníme si jméno“; Gn 11,4), než kdyby se rozešli po celé zemi. A v jistém smyslu měli i pravdu.

Naneštěstí se společné síly snažili využít ke zlu, ne k dobru. Chtěli si „udělat jméno“, což je přímým odrazem jejich vlastní arogance a hrdosti. Můžeme si být jisti, že kdykoli se lidé postaví otevřeně proti Bohu ve snaze „udělat si jméno“, nedopadne to dobře. Jak jinak by to mohlo skončit?

Bůh je za troufalost a vzdor potrestal tím, že „lid rozehnal po celé zemi“ (Gn 11,9). Trestem byl tedy přesný opak toho, čeho chtěli dosáhnout.

Je zajímavé, že jméno Bábel, které v novobabylonštině znamená „brána bohů“, souvisí se slovesem *balal*, které znamená „zmatek“ (Gn 11,9). Jelikož lidé se snažili dosáhnout „brány“ k Bohu – a sami se považovali za Boha –, skončili zmateni a mnohem slabší, než byli dříve.

„Obyvatelé Bábelu se rozhodli ustavit vládu nezávislou na Bohu. Někteří z nich se však báli Hospodina. Kvůli těmto věrným Hospodin odkládal své soudy a dával lidem čas k pochopení jeho pravého charakteru. Boží synové se snažili odvrátit obyvatele Bábelu od jejich záměrů, avšak lidé byli ve své troufalé činnosti namířené proti nebi zcela zajedno. Kdyby v tom mohli bez překážek pokračovat, zdemoralizovali by svět hned v jeho počátcích. Kdyby bylo toto spiknutí tolerováno, zrodila by se mocná síla, aby ze země smetla spravedlnost a s ní i pokoj, štěstí a bezpečí.“ (PP 123; NUD 51)

Aplikace

V čem spočívá nebezpečí snahy „znamenat něco“ nebo „udělat si jméno“?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 10. kapitolu „Babylónská věž“ v knize *Na úsvitu dějin* (PP 117–124; NUD 49–51).

„Přitahovala je krása polohy a úrodnost půdy v Šineáru na březích Eufratu, a tak tam odešli.

Zde se rozhodli vybudovat město a v něm věž tak vysokou, že by se stala divem světa. Bůh lidem nařídil, aby se rozešli po celé zemi. Avšak tito budovatelé Bábely si umínili, že uchovají svou společnost jednotnou a založí království, které obsáhne celý svět. Tak by se jejich město stalo metropolí univerzální světové říše. Jeho sláva by vzbuzovala obdiv a hold celého světa. Velkolepá věž, sahající do nebe, se měla stát pomníkem moci a moudrosti jejich stavitelů.

Obyvatelé šineárské roviny nevěřili Božímu slibu, že už nezaplaví svět potopou. Jedním z účelů budování věže bylo zajistit si bezpečí v případě další potopy. Doufali, že když budou schopni vystoupit do oblak, zjistí příčinu potopy. Celá tato stavba měla zvýšit hrdost jejich projektantů a odvrátit budoucí generace od Boha.“ (PP 118.119; NUD 50)

Otázky k rozhovoru

1. Jaké příklady z historie nebo ze současnosti nám ukazují problémy, které mohou způsobit ti, co si chtějí „udělat jméno“?
2. Jak se můžeme jako církevní společenství vyhnout nebezpečí snahy postavit si vlastní babylonskou věž? Co by nás mohlo k takovému úsilí vést?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Abrahamovy kořeny

Texty na tento týden

Genesis 12–14

Základní verš

„Abraham věřil, a proto uposlechl, když byl povolán, aby šel do země, kterou měl dostat za úděl; a vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde.“ (Žd 11,8)

Hlavní část knihy Genesis (Gn 12–22) popisuje Abrahamovu cestu od prvního Božího povolání („Odejdi“; Gn 12,1), kdy Abraham opustí svou minulost, až po další Boží výzvu („Odejdi!“; Gn 22,2), která povede Abrahama k tomu, aby se vzdal i své budoucnosti (ta má pokračovat prostřednictvím jeho syna). Výsledkem je, že Abraham je stále v pohybu, nikde není doma, a proto je také nazýván „hostem“ (Gn 17,8).

Abraham během své cesty jako by visel v prázdnotě. Je bez minulosti, o kterou přišel, i bez budoucnosti, kterou nevidí. Mezi dvěma výzvami, které rámuji Abrahamovu cestu víry, Abraham poslouchá Boží hlas, který ho ujišťuje: „Nic se neboj“ (Gn 15,1). Tato Boží slova označují tři úseky Abrahamovy cesty, které budeme studovat v 6., 7. a 8. lekci.

Abraham je příkladem víry (Gn 17,6) a v hebrejském Písmu se o něm mluví jako o muži víry (Neh 9,7,8). V Novém zákoně je Abraham jednou z nejdůležitějších postav Starého zákona a tento týden začneme studovat proč.

Osnova lekce

Tato lekce je první z řady, v níž budeme sledovat osudy Abrama/Abrahama od chvíle, kdy jej Bůh poprvé povolává, aby se vydal na cestu.

- Gn 12,1–9: Abramův odchod (neděle)
- Gn 12,10–20: Pokušení Egypta (pondělí)
- Gn 13,7–12: Abram a Lot (úterý)
- Gn 14,11–17: Bábelská koalice (středa)
- Gn 14,18–24: Desátek pro Malkisedeka (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ABRAMŮV ODCHOD

¹I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukáži. ²Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnaním! ³Požehnám těm, kdo žehnají tobě, proklejí ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ ⁴A Abram se vydal na cestu, jak mu Hospodin přikázal. Šel s ním také Lot. Abramovi bylo sedmdesát pět let, když odešel z Cháranu. ⁵Vzal svou ženu Sáráj a Lota, syna svého bratra, se všim jméním, jehož nabyli, i duše, které získali v Cháranu. Vyšli a ubírali se do země kenaanské a přišli tam. ⁶Abram prošel zemí až k místu Šekemu, až k božišti Móre; tehdy v té zemi byli Kenaanci. ⁷I ukázal se Abramovi Hospodin a řekl: „Tuto zemi dám tvému potomstvu.“ Proto tam Abram vybudoval oltář Hospodinu, který se mu ukázal. ⁸Odtud táhl dál na horu, která je východně od Bét-elu, a postavil svůj stan mezi Bét-elem na západě a Ajem na východě. Také tam vybudoval Hospodinu oltář a vzýval Hospodinovo jméno. ⁹Pak se vydal na další cestu směrem k Negebu. (Gn 12,1–9)

Osobní studium

Proč podle úvodního textu Bůh povolal Abrahama, aby opustil svou zemi a rodinu? Jak Abram reagoval?

Podle biblického záznamu Bůh naposledy oslovil člověka, když mluvil k Noemovi, aby ho po potopě ujistil, že uzavře smlouvu s „veškerým tvorstvem, které je na zemi“ (Gn 9,15–17) a že už nikdy nedopustí celosvětovou potopu. Bůh nyní mluví a Abramem a jeho slova navazují na předchozí zaslíbení: prostřednictvím Abrahama Bůh požehná všechny národy země.

Naplnění tohoto proroctví začíná opuštěním minulosti. Abram zanechává vše, co mu bylo blízké – rodinu, zemi, a dokonce i část sebe. Intenzita tohoto průběhu událostí se odráží v důrazu na klíčové slovo „odejdi“, které se v této souvislosti sedmkrát opakuje. Abram musí nejprve opustit svou zemi, „Kaldejský Ur“, vlastně Babylon (Gn 11,31; Iz 13,19). Výzva „vyjít z Babylona“ má mezi biblickými proroky dlouhou historii (Iz 48,20; Zj 18,4).

Abramův odchod se týká i jeho rodiny. Musí opustit své dědictví a mnoho z toho, co

se naučil a co nabyl prostřednictvím rodiny, vzdělání a vlivu.

Boží výzva odejít však v sobě zahrnuje ještě víc. Hebrejské slovní spojení *lek leká* („jdi“) v překladu doslovně znamená „ty jdi“ nebo „jdi sám za sebe“. Abramův odchod z Babylona je důležitější než jeho rodina či prostředí, ze kterého pochází. Hebrejštiny totiž klade důraz na osobu Abrahama. Abram potřebuje opustit sebe sama, musí se zbavit té části svého já, která zahrnuje jeho babylonskou minulost.

Cílem tohoto opuštění je „země“, kterou mu Bůh ukáže. Tentýž jazyk bude opět použit v kontextu obětování Izáka (Gn 22,2), kde bude odkazovat na horu Mória. Na vrchu, na kterém má být obětován Izák, bude postaven jeruzalémský chrám (2Pa 3,1). Boží zaslíbení se netýká jen fyzické vlasti, ale také záchrany světa. Tato myšlenka je znovu potvrzena v zaslíbení požehnání pro všechny národy (Gn 12,2.3). Sloveso *barak* („požehnati“) se v této pasáži vyskytuje pětkrát. Proces univerzálního požehnání probíhá prostřednictvím Abrahama „potomstva“ (Gn 22,18; 26,4; 28,14). Text zde odkazuje na „potomstvo“ a toto zaslíbení se nakonec naplní v Ježíši Kristu (Sk 3,25).

Aplikace

Vyzývá tě Bůh, abys ve svém životě něco opustil? Co by to pro tebe znamenalo, kdybys poslechl Boží volání?

POKUŠENÍ EGYPTA

¹⁰I nastal v zemi hlad. Tu Abram sestoupil do Egypta, aby tam pobyl jako host, neboť na zemi těžce doléhal hlad. ¹¹Když už se chystal vejít do Egypta, řekl své ženě Sáráji: „Vím dobře, že jsi žena krásného vzhledu. ¹²Až tě spatří Egypťané, řeknou si: „To je jeho žena.“ Mne zabijí a tebe si ponechají živou. ¹³Říkej tedy, žeš mou sestrou, aby se mi kvůli tobě dobře dařilo a abych tvou zásluhou zůstal naživu.“ [...] ¹⁷Ale faraóna a jeho dům ranil Hospodin velikými ranami kvůli Abramově ženě Sáráji. ¹⁸Faraó tedy Abrama předvolal a řekl: „Jak ses to ke mně zachoval? Proč jsi mi nepověděl, že to je tvá žena? ¹⁹Proč jsi říkal: „To je má sestra? Vždyť já jsem si ji vzal za ženu. Tady ji máš, vezmi si ji a jdi!“ ²⁰A faraó o něm vydal svým lidem příkaz. Vyhostili jej i jeho ženu se vším, co měl. (Gn 12,10–13.17–20)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním příběhu (Gn 12,10–20). Co vedlo Abrama do Egypta? Jak bys porovnal morální zásady Abrama a faraóna?

Je ironií, že Abram, který právě doputoval do zaslíbené země, se rozhodl odejít do Egypta, protože „v zemi nastal hlad“ (Gn 12,10). Ve staroegyptských textech nacházíme důkazy o tom, že lidé z Kenaanu v době hladu do Egypta odcházeli. Ve sbírce „Moudrost faraona Merikareho“, která pochází z období Středního království (2060–1700 př. Kr.), jsou lidé pocházející z Kenaanu označováni jako „bídni Asijci“ (*aamu*) a charakterizováni jako „zoufalí [...] trpící nedostatkem vody [...] nepřebývající na jednom místě, putující za jídlem z místa na místo“. (LICHTHEIM Miriam, *Ancient Egyptian Literature, Volume I: The Old and Middle Kingdoms*. Berkeley, CA: University of California Press, 1973, str. 103, 104)

Pokušení Egypta bylo pro starověké Izraelity často velkým problémem (Nu 14,3; Jr 2,18). Egypt se tak stal postupně symbolem lidí, kteří důvěřují více lidem než Bohu (2Kr 18,21; Iz 36,6.9). Ve srovnání se zemí hladu vypadal Egypt jako dobré místo k přebývání. A to i přes výzvu, kterou Abram slyšel od Hospodina.

Abram, který opouští Kenaan, je protikladem Abrama, který opustil Ur. Dříve byl Abram představen jako člověk víry, který vychází z Ur, protože poslouchá Boží volání. Nyní však Abram opouští zaslíbenou zemi z vlastní vůle. Dříve se Abram spoléhal na Boha, nyní se chová jako člověk stavějící na vlastní zkušenosti, jako manipulativní a neetický politik, který spoléhá jen sám na sebe.

„V Egyptě se prokázalo, že Abraham nebyl prost lidské slabosti. Sára byla žena krásného vzhledu“ (Gn 12,11). Abraham nepochyboval o tom, že Egypťané budou po krásné cizince toužit a že zavraždí jejího manžela. Myslel si, že se neproviní lží, když představí Sárú jako svou sestru, neboť byla dcerou jeho otce, i když ne jeho matky.“ (PP 130; NUD 55)

Abraham projevil nedůvěru v Boží ochranu a nedostatek té víry a odvahy, o které během svého života podal tolik jedinečných důkazů.

Vidíme tedy, že i velký Boží muž může udělat chyby a padnout. Ale Bůh ho přesto nepouští. Když Nový zákon hovoří o Abrahamovi jako o příkladu spasení z milosti, znamená to přesně to – milost. Protože pokud by spasení nebylo z milosti, Abraham by neměl žádnou naději. A my společně s ním.

Aplikace

Co by nás tento příběh měl naučit o tom, jak snadné je i pro věrné křesťany vybočit ze správné cesty? Proč neposlušnost nikdy není dobrá volba?

ABRAM A LOT

⁷Proto došlo k rozepři mezi pastýři stáda Abramova a pastýři stáda Lotova. Tehdy v zemi sídlili Kenaanci a Perizejci. ⁸Tu řekl Abram Lotovi: „Ať nejsou rozepře mezi mnou a tebou a mezi pastýři mými a tvými, vždyť jsme muži bratři. ⁹Zdalipak není před tebou celá země? Odděl se prosím ode mne. Dáš-li se nalevo, já se dám napravo. Dáš-li se ty napravo, já se dám nalevo.“ ¹⁰Lot se rozhlédl a spatřil celý okresek Jordánu směrem k Sóaru, že je celý zavlažován, že je jako zahrada Hospodina, jako země egyptská. To bylo předtím, než Hospodin zničil Sodomu a Gomoru. ¹¹Proto si Lot vybral celý okresek Jordánu a odtáhl na východ. Tak se od sebe oddělili. ¹²Abram se usadil v zemi kenaanské a Lot se usadil v městech toho okrsku a stanoval až u Sodomy. (Gn 13,7–12)

Osobní studium

Přečti si text Gn 13,1–18. Co nás tento příběh učí o důležitosti povahy člověka a správného charakteru?

Abram se vrací na místo, ze kterého odešel, jako by jeho cesta do Egypta byla jen nešťastnou objíždkou. Boží příběh s Abramem pokračuje tam, kde se zastavil při jeho první cestě do zaslíbené země. Abramovou první zastávkou se stal Bét-el (Gn 13,3), stejně jako při jeho předchozí cestě (Gn 12,3–6). Abram se kál, vrátil se, „vstoupil do sebe“ a znovu byl z něho Abram, muž víry.

Abramovo opětovné spojení s Bohem se projevuje i na jeho vztahu k lidem. Je to vidět podle toho, jak zvládá se synovcem Lotem problém, který se týká využívání země. Je to sám Abram, kdo navrhuje mírovou dohodu a nechává Lota, aby si vybral jako první (Gn 13,9.10). Jedná se o akt velkorysosti, který svědčí o Abramově laskavé povaze.

Skutečnost, že si Lot vybral pro sebe nejlepší část, dobře zavlažovanou pláň (Gn 13,10.11), bez jakýchkoli obav z hříšnosti svých budoucích sousedů (Gn 13,13), ukazuje něco o jeho chamtivosti a charakteru. Dů-

raz na to, že Lot „si vybral“ (Gn 13,11), připomíná předpotopní lidi, kteří si také „brali“, po čem zatoužili (viz Gn 6,2).

Naproti tomu Abramův krok byl aktem víry. Abram si nevybral zemi sám, byla mu dána z Boží milosti. Na rozdíl od Lota, motivovaného sobeckými touhami, se Abram začal na zemi dívat až na Boží příkaz (Gn 13,14). Teprve když se Abram oddělil od Lota, Bůh k němu znovu promluvil (Gn 13,14). Ve skutečnosti je to první zmínka, že Bůh mluví k Abramovi od volání v Uru. „Poté, co se Lot od něho oddělil, řekl Hospodin Abramovi: Rozhlédni se z místa, na němž jsi, pohlédni na sever i na jih, na východ i na západ, neboť celou tu zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému potomstvu až navěky“ (Gn 13,14.15). Bůh vyzývá Abrama, aby si tuto zem prošel a tím ji přijal: „Teď projdi křížem krážem tuto zemi, neboť ti ji dávám“ (Gn 13,17).

Hospodin však dává jasně najevo, že je to on, Bůh, kdo dává zemi Abramovi. Je to dar milosti, který Abram musí přijmout vírou, která vede k poslušnosti. Je to pouze Boží dílo, které dává vše, co Hospodin Abramovi slíbil (viz Gn 13,14–17).

Aplikace

Jak se můžeme naučit být laskaví a velkorysí k druhým, i když oni k nám takoví nejsou?

KOALICE NEPŘÁTEL

¹¹Útočníci pak pobrali všechno jmění Sodomy a Gomory i všechny potraviny a odtáhli. ¹²Vzali s sebou též Abramova synovce Lota s jeho jméním, sídlil totiž v Sodomě, a odtáhli. ¹³Tu přišel uprchlík a pověděl o tom Hebreji Abramovi, který bydlel při božišti Emorejce Mamreho, bratra Eškólova a bratra Anérova; ti byli s Abramem spjati smlouvou. ¹⁴Když Abram uslyšel, že jeho bratr byl zajat, vytrhl se svými třemi sty osmnácti zasvěcenci, zrozenými v jeho domě, a sledoval útočníky až k Danu. ¹⁵V noci se pak proti nim se svými služebníky rozestavil a pobíjel je a pronásledoval až po Chóbu, jež je na sever od Damašku. ¹⁶Všechno jmění přinesl zpět a nazpět přivedl též svého bratra Lota s jeho jméním, i ženy a lid. ¹⁷Když se vracel po vítězství nad Kedorlaóme-rem a nad králi, kteří stáli na jeho straně, vyšel mu vstříc král sodomský k dolině Šáve, což je Dolina královská. (Gn 14,11–17)

Osobní studium

Co je důležitého na tom, že válka popsaná v úvodních verších vypukla bezprostředně po darování zaslíbené země? Co nás tento příběh učí o Abramovi?

Jedná se o první válku zaznamenanou v Písmu (Gn 14,2). Koalice čtyř armád z Mezopotámie a Persie bojovala proti koalici pěti kenaanských armád včetně králů Sodomy a Gomory (Gn 14,8). Je zřejmé, že šlo o velký vojenský konflikt (Gn 14,9). Tato válka souvisela se skutečností, že se kenaanské národy vzbouřily proti svým babylonským vládcům (Gn 14,4.5). I když příběh odkazuje na konkrétní historický konflikt, načasování této „globální“ války těsně po Božím daru zaslíbené země Abramovi dává této události také mimořádný duchovní význam.

Zapojení tolika národů ze země Kanaan naznačuje, že sporná otázka v tomto konfliktu se týkala vlády nad zemí. Je ironií, že Abramův tábor, který byl v podstatě jedinou opravdu zainteresovanou stranou,

jelikož byl jediným skutečným vlastníkem půdy, byl zároveň jedinou silou, která zpočátku zůstávala mimo konflikt.

Důvodem Abramovy neutrality bylo, že Abram nenabyl zaslíbenou zemi silou zbraní ani promyšlenými politickými strategiemi. Abramovo království bylo Božím darem. Jediný důvod, proč Abram zasáhl, byl osud jeho synovce Lota, který byl během bojů zajat (Gn 14,12.13).

„Abraham se od jednoho z uprchlíků dověděl o neštěstí, které potkalo jeho synovce. Projevil mu svoji náklonnost a rozhodl se, že ho vysvobodí. Hledal Boží radu a zároveň se připravoval na válku.“ (PP 135; NUD 57)

Abram však nenapadl celou koalici. Pravděpodobně provedl jen rychlou noční akci, během níž se svými bojovníky zaútočil na tábor, ve kterém věznili Lota, a podařilo se mu ho zachránit. Abram jako věrný Boží muž projevil velkou odvahu a sílu. Jeho vliv v regionu nepochybně rostl. Lidé mohli pozorovat jeho jednání a dozvědět se více také o Bohu, kterému sloužil.

Aplikace

Jaký vliv mají naše činy na ostatní? Jaké poselství o své víře vysíláme svými činy?

DESÁTEK PRO MALKÍSEDEKA

¹⁸A šálemský král Malkisedek přinesl chléb a víno; byl totiž knězem Boha nejvyššího. ¹⁹Požehnal mu: „Požehnán buď Abram Bohu nejvyššímu, jemuž patří nebesa i země. ²⁰Požehnán buď sám Bůh nejvyšší, jenž ti vydal do rukou tvé protivníky.“ Tehdy mu dal Abram desátek ze všeho. ²¹Pak řekl Abramovi král Sodomy: „Dej mi lidi, a jmění si nech.“ ²²Abram však sodomskému králi odvětil: „Pozdvihl jsem ruku k přísaze Hospodinu, Bohu nejvyššímu, jemuž patří nebesa i země, ²³že z ničeho, co je tvé, nevezmu nitku ani řemínek k opánkům, abys neřekl: „Já jsem učinil Abrama bohatým.“ ²⁴Sám nechci nic, jen to, co snědla družina, a podíl pro muže, kteří šli se mnou; Anér, Eškól a Mamre, ti ať vezmou svůj podíl.“ (Gn 14,18–24)

Osobní studium

Uvažuj o textech Gn 14,18–24 a Žd 7,1–10. Kdo byl Malkisedek? Proč dal Abram desátek knězi, který se zjevil neznámo odkud?

Nečekané zjevení se trochu záhadného Malkisedeka se nám může zdát neobvyklé nebo dokonce nepatřičné. Není tomu tak. Nejprve Abramovi poděkovali kenaanští králové, nyní on projeví vděčnost tomuto knězi prostřednictvím desátku.

Malkisedek pochází z města Šálem, což znamená „mír“ – příhodné jméno uprostřed nepokojů a válek.

Přípona *sedek* (*cedek*, „spravedlnost“) se ve jménu Malkisedeka objevuje jako kontrast ke jménům králů Sodomy (*Bera* – „ve zlu“) a Gomory (*Birše* – „v podlosti“). V tomto kontextu jejich jména velmi silně vyjadřují podstatu jejich jednání (Gn 14,2).

Malkisedek se objevuje jako protiklad násilí a zla, které představují ostatní kenaanští králové. Tato pasáž obsahuje také první biblický odkaz na slovo „kněz“ (Gn 14,18).

Spojení Malkisedeka s „nejvyšším Bohem“ (Gn 14,18), kterého Abram nazývá Hospodinem (Gn 14,22), jasně naznačuje, že Abram vnímal Malkisedeka jako kněze Boha, kterému Abram sloužil. Malkisedek byl pozemským představitelem Boha mezi lidmi té doby.

Malkisedek jedná jako kněz. Podává Abramovi „chléb a víno“. Toto spojení často odkazuje na čerstvě lisovanou hroznovou šťávu (Dt 7,13 a 2Pa 31,5), která se znovu objevuje v souvislosti s dáváním desátků. Kromě toho také Abramovi žehná (Gn 14,19).

Abram mu mezitím „dal desátek ze všeho“ (Gn 14,20) jako reakci na jednání Nejvyššího Boha, Stvořitele, „jemuž patří nebesa i země“ (Gn 14,19). Toto pojmenování odkazuje na úvod příběhu o stvoření (Gn 1,1), kde výraz „nebesa a země“ znamená úplnost nebo „vše“. Desátek je zde chápán jako výraz vděčnosti Stvořiteli, který je vlastníkem všeho (Žd 7,2–6; porovnej s Gn 28,22). Paradoxně věřící chápe desátek ne jako dar Bohu, ale jako dar od Boha, protože Bůh je dárce všeho.

Aplikace

Proč je akt „vrácení“ desátku silným ukazatelem víry a zároveň velkým činem budujícím víru?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si první část 12. kapitoly „Abrahamův příklad“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 134–136; NUD 56–58).

„Kristova církev má být požehnáním a její členové mají být požehnáni tím, že žehnají druhým. Bůh si vybírá lidi nejen proto, aby je přijal za své syny a své dcery, ale také proto, aby jejich prostřednictvím dal světu světlo. Když si Hospodin vyvolil Abrahama, nešlo jen o to, aby byl mimořádným Božím přítelem, ale aby byl prostředníkem vzácných a zvláštních výsad, které chtěl dát Pán okolním národům. Měl být světlem uprostřed morální tmy ve svém okolí.

Kdykoli Bůh požehná své děti světlem a pravdou, neznamená to jen, že ony mohou mít dar věčného života, ale i to, že jejich okolí bude duchovně osvětleno... *Vy jste solí země. A když Bůh používá své děti jako sůl, neslouží to jen k jejich vlastní záchraně, ale také mohou být prostředníky při záchraně ostatních.* [...]

Svítlíte jako živé kameny v Boží stavbě? [...] Nemáme pravé náboženství, pokud pro nás není rozhodující při každém našem jednání či podnikání. Měli bychom mít praktickou zbožnost, která bude nedílnou součástí celého našeho života. V srdci bychom měli mít proměňující Kristovu milost. Potřebujeme mnohem méně sebe a více Ježíše.“ (RC 205)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažuj o požehnání Abrama: „Požehnám tě... Staň se požehnáním!“ (Gn 12,2) Co znamená být požehnaný? Jak můžeme být jako lidé, kteří slouží stejnému Bohu jako Abram, požehnáním pro lidi kolem nás?
2. Co bylo špatného na Abramově poloviční lži ohledně jeho sestry-manželky? Co je horší – lhát, nebo říkat část pravdy, přičemž stále v podstatě lžeme?
3. Přečtěte si znovu Abramovu odpověď na nabídku krále Sodomy (Gn 14,21–23). Z čeho vyplývala jeho reakce? Jak důležité ponaučení si můžeme vzít z tohoto příběhu? Nebyl by Abram omluven, kdyby se rozhodl přijmout královu nabídku?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Smlouva s Abrahamem

Texty na tento týden

Genesis 15–19

Základní verš

„Abram však řekl: ‚Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Elíezer.‘“ (Gn 15,2)

V 15. kapitole knihy Genesis se odehrává důležitá událost – Bůh potvrzuje svou smlouvu s Abrahamem. Po smlouvě s Noemem tak jde o druhou smlouvu, o které čteme v Genesis.

Podobně jako smlouva s Noemem, i smlouva s Abrahamem zahrnuje jiné národy, protože jde v konečném důsledku o součást věčné smlouvy, kterou Bůh nabízí celému lidstvu (Gn 17,7; Žd 13,20).

Tato část Abrahamova života je naplněna emocemi – strachem, ale i smíchem. Úzkost a strach prožívá Abram (Gn 15,1), bojí se i Sára (Gn 18,15) a Hagar (Gn 21,17). Abram se však také směje (Gn 17,17), podobně Sára (Gn 18,12) a Izmael (Gn 21,9) si nacházejí důvod k smíchu – nebo spíše k výsměchu. Tyto kapitoly ukazují mimo jiné na citlivost a srdečnost. Abram vášnivě usiluje o záchranu lidí žijících v Sodomě, stará se o Sáru, Hagar i Lota a projevuje pohostinnost vůči cizincům (Gn 18,6).

V tomto kontextu Bůh změní Abramovo jméno, které znamená vznešenost a váženost, na Abrahama „otce hlučícího davu pronárodů“ (Gn 17,5). Vidíme zde tedy další náznaky univerzální podstaty toho, co Bůh plánuje učinit prostřednictvím své smlouvy s Abrahamem.

Osnova lekce

V další lekci se budeme věnovat druhé fázi Abrahamova příběhu a jeho zkušenosti s Bohem. Zaměříme se na smlouvu, kterou s ním Bůh uzavřel, i na to, co z ní plynulo.

- Gn 15,1–6: Abrahamova víra (neděle)
- Gn 16,1–6: Abrahamovy pochybnosti (pondělí)
- Gn 17,1–10: Znamení smlouvy (úterý)
- Gn 18,9–14: Syn zaslíbení (středa)
- Gn 18,22–32: Lot v Sodomě (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ABRAHAMOVA VÍRA

¹Po těchto událostech se stalo k Abramovi ve vidění slovo Hospodinovo: „Nic se neboj, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.“²Abram však řekl: „Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Eliezer.“³Abram dále řekl: „Ach, nedo-
přáls mi potomka. To má být mým dědicem správce mého domu?“⁴Hospodin však prohlásil: „Ten tvým dědicem nebude. Tvým dědicem bude ten, který vzejde z tvého lůna.“⁵Vyvedl ho ven a pravil: „Pohled na nebe a sečti hvězdy, dokážeš-li je spočítat.“ A dodal: „Tak tomu bude s tvým potom-
stvem.“⁶Abram Hospodinovi uvěřil a on mu to připočetl jako spravedlnost. (Gn 15,1–6)

³Co říká Písmo? „Uvěřil Abraham Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.“⁴Kdo se vykazuje skutky, nedostává mzdu z milosti, nýbrž z povinnosti.

⁵Platí toto blahoslavenství jen pro ty, kdo jsou obřezáni, či také pro ty, kdo nejsou obřezáni? Čteme přece: „Abrahamovi byla víra počítána za spravedlnost.“ (Ř 4,3.4.9)

Osobní studium

Přečti si texty Gn 15,1–21 a Ř 4,3.4.9.22. Jak Abram poznává, co znamená žít vírou? Jaký význam měl obětní obřad, který měl Abram vykonat?

První Boží odpověď na Abramovu starost o dědice (Gn 15,1–3) bylo, že bude mít vlastního syna – „vzejde z tvého lůna“ (Gn 15,4). Stejný jazyk používá prorok Nátan k označení potomstva mesiášského krále (2S 7,12). Abram dostal ujištění a „Hospodinovi uvěřil“ (Gn 15,6), protože chápal, že splnění Božího zaslíbení nezávisí na jeho vlastní spravedlnosti, ale na Boží spravedlnosti (Gn 15,6; porovnej s Ř 4,5.6).

Taková představa byla pro Abramovy současníky neobvyklá. Například v náboženství starých Egyptanů vycházelo rozhodnutí soudu ze srovnání počtu spravedlivých skutků člověka a spravedlnosti bohyně Maat, která představovala božskou spravedlnost. Jinými slovy, člověk si „spasení“ musel zasloužit.

V příběhu dále čteme, že Bůh připravil obětní obřad, který měl Abram vykonat. Oběť v podstatě ukazuje na Kristovu smrt za naše

hříchy. Lidé jsou spaseni milostí, darem Boží spravedlnosti, symbolizovanou právě obětmi. Tento konkrétní obřad však přináší Abramovi konkrétní poselství. Draví ptáci, kteří se slétali na obětovaná zvířata (Gn 15,9–11), znamenají, že Abramovi potomci budou v otroctví „čtyři sta let“ (Gn 15,13) neboli čtyři generace (Gn 15,16). Zpátky se vrátí až čtvrtá generace Abramových potomků (Gn 15,16).

Poslední scéna obětního obřadu je dramatická: ukázala se „dýmající pec a mezi těmi rozpůlenými kusy prošla ohnivá pochodeň“ (Gn 15,17). Tento obraz představuje Boží závazek splnit slib daný ve smlouvě – předat zemi Abramovým potomkům (Gn 15,18).

Hranice zaslíbené země „od řeky Egyptské až k řece veliké, řece Eufratu“ (Gn 15,18) nám připomínají hranice rajske zahrady (srovnej s Gn 2,13.14). V tomto proroctví jde tedy o víc než jen o návrat z Egypta a vlast pro Izrael. Na vzdáleném horizontu tohoto proroctví, v Abrahamových potomcích získávajících kenaanskou zemi se vynořuje myšlenka spasení Božího lidu, který se nakonec vrátí do zahrady Eden.

Aplikace

Jak se můžeme naučit zaměřit svůj pohled na Krista a jeho spravedlnost jako na jedinou naději na záchranu? Co se stane, když začneme počítat naše dobré skutky?

ABRAHAMOVY POCHYBNOSTI

¹Sáráj, žena Abramova, mu nerodila. Měla egyptskou otrokyni, která se jmenovala Hagar. ²Jednou řekla Sáráj Abramovi: „Hle, Hospodin mi nedopřál, abych rodila, vejdi tedy k mé otrokyni, snad budu mít syna z ní.“ Abram Sárájinu rady uposlechl. ³Vzala tedy Abramova žena Sáráj svou otrokyni, Hagaru egyptskou, deset let po tom, co se Abram usadil v kenaanské zemi, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. ⁴I vešel k Hagarě a ona otěhotněla. Když viděla, že je těhotná, přestala si své paní vážit. ⁵Tu řekla Sáráj Abramovi: „Mé příkoří musíš odčinit. Sama jsem ti dala svoji otrokyni do náruče, ale ona, jakmile uviděla, že je těhotná, přestala si mě vážit. Ať mezi mnou a tebou rozsoudí Hospodin.“ ⁶Abram Sáráji odpověděl: „Hle, otrokyně je v tvých rukou, nalož s ní, jak uznáš za dobré.“ Od té doby ji Sáráj pokořovala tak, že Hagar od ní uprchla. (Gn 16,1–6)

Osobní studium

Proč se Abram podle úvodních veršů rozhodl mít potomka s Hagar, ačkoli to bylo v rozporu s Božím zaslíbením? V čem jsou Sáráj a Hagar ztělesněním dvou pohledů na víru (Ga 4,21–31)?

Když Abram pochyboval (Gn 15,2), Bůh ho jednoznačně ujistil, že bude mít syna. Nyní, o 10 let později, jej stále nemá. Dokonce se zdá, že i když slyšel poslední velké Boží proroctví, ztratil víru. Už nevěří, že by mohli mít se Sáráji syna. Sáráj, která již nemá žádnou naději, přebírá iniciativu a naléhá na něj, aby se uchýlil k tehdejší na starověkém Blízkém východě běžné praxi – najít si náhradu. Pro tuto službu je vybrána Hagar, Sárájina služka. A zdá se, že to vyšlo. Je ironií, že lidská strategie vypadala účinněji než víra v Boží zaslíbení.

Pasáž popisující vztah Sáráj k Abramovi odráží příběh Adama a Evy v rajské zahradě. Tyto dva texty mají několik společných motivů (Sáráj, podobně jako Eva, je aktivní; Abram, podobně jako Adam, je pasivní) a sdílejí společná slovesa a fráze („dbát na hlas“, „vzala“ a „dala“). Paralela mezi těmito dvěma příběhy však naznačuje, že Bůh

s takovým postupem nesouhlasí. V obou případech je výsledek stejný: být se zdá, že je lidské jednání na vlastní pěst, nerespektující Boží vůli, úspěšné, vede k problémům v budoucnosti.

Apoštol Pavel se odvolává na tento příběh, aby ukázal rozdíl mezi přístupem ke spase-ní na základě skutků a milosti (Ga 4,23–26). Všimněte si, že se v příběhu neobjevuje Bůh. Sáráj sice o Bohu mluví, ale nikdy nemluví s ním. Ani Bůh nepromlouvá k účastníkům děje. Absence Boha je nápadná zejména v kontrastu s jeho intenzivní přítomností v předchozí kapitole.

Bůh se později zjeví Hagar, ale teprve poté, co ponížená opustila Abramův dům. Toto neočekávané setkání odhaluje Boží přítomnost navzdory lidskému úsilí jednat bez něho. „Hospodinův posel“ (Gn 16,7) je titul, který často označuje samotného Hospodina, Jahveho (viz Gn 18,1.13.22). Tentokrát je to Bůh, kdo přebírá iniciativu a oznamuje Hagar, že porodí syna Izmaela, jehož jméno znamená „Slyší Bůh“ (Gn 16,11). Je ironií osudu, že příběh, který končí myšlenkou „slyšení“ (sloveso *šama*), odráží „poslechnutí“ (*šama*) ze začátku příběhu, kdy Abram „uposlechl“ hlas Sáráj (Gn 16,2).

Aplikace

Proč je pro nás tak snadné udělat stejnou chybu, jaké se v tomto příběhu dopustil Abram?

ZNAMENÍ SMLOUVY

¹Když bylo Abramovi devětaadvadesát let, ukázal se mu Hospodin a řekl: „Já jsem Bůh všemohoucí, chod' stále přede mnou, buď bezúhonný! ²Mezi sebe a tebe kladu svou smlouvu; převelice tě rozmnožím.“ ³Tu padl Abram na tvář a Bůh k němu mluvil: ⁴„Já jsem! A toto je má smlouva s tebou: Staneš se praotcem hlučícího davu pronárodů. ⁵Nebudeš se už nazývat Abram; tvé jméno bude Abraham. Určil jsem tě za otce hlučícího davu pronárodů. ⁶Převelice tě rozplodím a učiním z tebe pronárody, i králové z tebe vzejdou. ⁷Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve všech pokoleních činím totiž smlouvou věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu.

¹⁰Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán. (Gn 17,1-7.10)

Znamení obřízky přijal jako pečeť spravedlnosti z víry, kterou měl ještě před obřízkou. Tak se stal otcem všech neobřezaných, kteří věří a jimž je spravedlnost připočtena... (Ř 4,11)

Osobní studium

Přečti si texty Gn 17,1-19 a Ř 4,11. Jaký je duchovní a prorocký význam obřadu obřízky?

Abrahamova nevěra, jak je vidět v předchozím příběhu (Gn 16), přerušila jeho duchovní cestu s Bohem. Ten v té době mlčel. Nyní Bůh opět k Abrahamovi mluví, sklání se k němu a vrací ho zpět do bodu, kdy s ním uzavřel smlouvu (Gn 15,18).

Tentokrát Bůh dává Abrahamovi i znamení této smlouvy. Teologové dlouho diskutovali o významu obřízky, ale protože tento obřad zahrnuje prolití krve (viz Ex 4,25), dá se chápat v kontextu oběti, což znamená, že mu byla připočtena spravedlnost (viz Ř 4,11).

Důležitá je i skutečnost, že smlouva spojená s obřízkou je popsána výrazy, které poukazují na první mesiášské proroctví (srov. Gn 17,7 s Gn 3,15). Podobnost mezi těmito dvěma texty naznačuje, že Boží slib Abramovi se netýká jen syna a díky němu zrození nového národa, ale obsahuje také

duchovní příslib spasení – pro všechny národy země. A zaslíbení „věčné smlouvy“ (Gn 17,7) slibuje oběť potomka ze semene ženy – Ježíše Krista. Ta zajišťuje věčný život všem, kteří vírou Krista přijmou (viz Ř 6,23 a Tt 1,2).

Je zajímavé, že zaslíbení věčnosti je obsaženo i ve změně jmen Abrama a Sáráj. Jména Abram a Sáráj odkazovala jen na jejich současný stav: Abram znamená „vznešený otec“ a Sáráj znamená „moje kněžna“, „princezna“ (Abramova princezna). Změna jejich jmen na „Abraham“ a „Sára“ se týká budoucnosti: Abraham znamená „otec mnoha národů“ a Sára znamená „princezna“, „kněžna“ (pro všechny). Podobně, s trochou ironie, je jméno Izák („bude se smát“) připomínkou Abrahamova smíchu (první smích zaznamenaný v Písmu, Gn 17,17). Je to smích vycházející ze skepse, možná z úžasu. Tak či onak, i když Abraham věřil tomu, co mu Hospodin jasně slíbil, stále zápasil s tím, aby ve víře a s důvěrou počkal na uskutečnění.

Aplikace

Jak se můžeme naučit věřit, i když občas s vírou zápasíme, podobně jako Abraham? Proč je důležité, abychom se nevzdali, ačkoli prožíváme období pochybností?

SYN ZASLÍBENÍ

⁹Pak se ho otázali: „Kde je tvá žena Sára?“ Odpověděl: „Tady ve stanu.“¹⁰I řekl jeden z nich: „Po obvyklé době se k tobě určitě vrátím, a hle, tvá žena bude mít syna.“ Sára naslouchala za ním ve dveřích stanu.¹¹Abraham i Sára byli staří, sešli věkem, a Sáře již ustal běh ženský.¹²Zasmála se v duchu a řekla si: „Když už jsem tak sešlá, má se mi dostat takové rozkoše? I můj pán je stařec.“¹³Tu Hospodin Abrahamovi řekl: „Pročpak se Sára směje a říká: „Což mohu opravdu родit, když už jsem tak stará?“¹⁴Je to snad pro Hospodina nějaký div? V jistém čase, po obvyklé době, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“ (Gn 18,9–14)

Osobní studium

Poslední scéna obřízky se týkala všech. Obřezán byl nejen Izmael, ale i všichni muži Abrahamovy domácnosti (Gn 17,23–27). Slovo kol („všichni“), se v textu opakuje čtyřikrát (Gn 17,23,27). Toto zahrnutí všech tvoří pozadí, na kterém se Bůh zjevuje Abrahamovi, aby mu potvrdil zaslíbení syna „Izáka“.

Přečti si texty Gn 18,1–15 a Ř 9,9. Jaké poučení o pohostinnosti si bereme z Abrahamova přijetí jeho návštěvníků? Jak si vysvětluješ Boží odpověď na Abrahamovu pohostinnost?

Není jasné, zda Abraham věděl, kdo tito cizinci jsou (Žd 13,2). Zachází s nimi však, jako by mezi nimi byl sám Bůh. „Seděl za denního horka ve dveřích stanu“ (Gn 18,1). Vzhledem k tomu, že v divočině jsou návštěvníci vzácní, pravděpodobně se chtěl s nimi setkat. Abraham jim „vyběhl“ vstříc (Gn 18,2), přestože mu bylo už 99 let. Jednoho z těchto lidí se oslovil „Panovníku“ – Adonai („můj Pán“; Gn 18,3), což je titul, který se často používá pro Boha (Gn 20,4; Ex 15,17). Obsluhoval je a nechal jim připravit jídlo

(Gn 18,6,7). Stál vedle nich, bedlivě sledoval jejich potřeby a byl ochoten jim sloužit (Gn 18,8).

Abrahamovo chování vůči nebeským cizincům se stalo inspirujícím vzorem pohostinnosti (Žd 13,2). Jeho uctivý postoj vyjadřuje podstatu pohostinnosti. Projevování úcty a péče cizím lidem není jen příjemným projevem zdvořilosti. Bible zdůrazňuje, že je to náboženská povinnost, jako kdyby byla zaměřena na samotného Boha (srov. s Mt 25,35–40). Je pozoruhodné, že Bůh se více ztotožňuje s hladovým a potřebným cizincem než se štedrým hostitelem, který ho přijímá.

Na druhé straně návštěva Hospodina v lidském příbytku krásně ilustruje jeho milost a lásku k lidem. Toto Boží zjevení je přípravou na příchod Krista, který opustil svůj nebeský domov a stal se služebníkem, aby člověka zachránil (Fp 2,7,8). Boží zjevení zde je důkazem jistoty platnosti jeho zaslíbení (Gn 18,10). Vidí Sáru schovanou za Abrahamem (Gn 18,10) a zná její nejnějnější myšlenky a otázky (Gn 18,12). Ví, že se smála, a její skepse se stává prostorem, kde Bůh splní své slovo.

Aplikace

Uvažuj nad myšlenkou, že „Bůh se více ztotožňuje s hladovým a potřebným cizincem než se štedrým hostitelem, který ho přijímá“. Proč je tak důležité pochopit a pamatovat si tento přístup?

LOT V SODOMĚ

²²Zatímco se muži odtud ubírali k Sodomě, Abraham zůstal stát před Hospodinem. ²³I přistoupil Abraham a řekl: „Vyhledeš snad se svévolníkem i spravedlivého?“ ²⁴Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhledeš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých?“ ²⁵Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl spravedlivý stejně jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vší země nejedná podle práva?“ ²⁶Hospodin odpověděl: „Najdu-li v Sodomě, v tom městě, padesát spravedlivých, prominu kvůli nim celému místu.“ ²⁷Abraham pokračoval: „Dovoluji si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel...“

³²Nato řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, promluví-li ještě jednou: Možná, že se jich tam najde deset.“ Právil: „Nezahladím je ani kvůli těm deseti.“ (Gn 18,22–27.32)

Osobní studium

Přečti si text Gn 18,16–19,29. Jak Abrahamova prorocká služba ovlivňuje jeho odpovědnost vůči Lotovi?

Bůh právě znovu potvrdil Abrahamovi své zaslíbení o synovi. Ale místo toho, aby si Abraham užíval dobré zprávy, začíná s Bohem vášnivou diskusí o osudu Lota v Sodomě. Abraham není jen prorokem, kterému Bůh zjevuje svou vůli. Je také prorokem, který mluví za bezbožné. Hebrejská fráze „stát před Hospodinem“ (Gn 18,22) je slovním spojením, které označuje modlitbu.

Abraham ve skutečnosti oslovuje Boha a vyjednává s ním o záchraně Sodomy, kde žije jeho synovec. Postupně snižuje počet potřebných spravedlivých v Sodomě z padesáti na deset a dostává od Boha slib, že pro deset spravedlivých Sodomu ušetří.

Při čtení příběhu o tom, co se stalo v Sodomě, když dva andělé přišli k Lotovi, aby ho varovali (Gn 19,1–10), vidíme zkaženost a zvrácenost obyvatel města. Bylo to opravdu zkažené místo, podobně jako celé národy kolem. I to byl důvod, proč měli

být tito lidé nakonec ze země vyhnáni (viz Gn 15,16).

„Nyní se blížila poslední noc Sodomy. Lidé to však vůbec nepostřehli. Zatímco se andělé přibližovali k místu zkázy, lidé snili o prosperitě a radovánkách. Poslední den byl jako každý jiný, který přišel a odešel. Krajina nesrovnatelně krásy byla zalita paprsky zapadajícího slunce. Lidé dychtící po zábavách bloumali sem a tam a snažili se najít něco, co by je pobavilo.“ (PP 157.158; NUD 69.70)

Bůh nakonec zachránil pouze Lota, jeho manželku a dvě dcery (Gn 19,15), ani ne polovinu z požadovaných deseti spravedlivých. Zetové, kteří Lotovo varování nebrali vážně, zůstali ve městě (Gn 19,14).

Nádherná země byla poté zničena. Hebrejské sloveso *hafak* („zničit“, „podvrátit“; doslova „převrátit“, „vyvrátit“) se v této pasáži vyskytuje několikrát (Gn 19,21.25.29) a charakterizuje zničení Sodomy (Dt 29,22; Am 4,11). Jde o to, že země byla vyvrácena. Stejně jako potopa „smetla“ původní stvoření (Gn 6,7), spálení Sodomy je „zničením“ rajské zahrady (Gn 13,10). Zničení Sodomy je předzvěstí destrukce na konci časů (viz Juda 1,7).

Aplikace

Co o Abrahamovi vypovídá jeho „vyjednávání“ s Bohem? Co říká o Bohu jeho ochota Abrahama vyslechnout?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si první část 32. kapitoly „Stará a nová smlouva“ v knize *Na úsvitu dějin* (PP 370–373; NUD 170–174).

Abrahamova trpělivá a vytrvalá prosba za obyvatele Sodomy (Gn 18,22–33) by nás měla povzbudit k modlitbě za lidi, kteří neznají Boha, i když se zdají být v beznadějně hříšném stavu. Laskavá Boží reakce na Abrahamovo naléhání a jeho ochota odpustit jen kvůli „deseti“ spravedlivým je „revolučním“ konceptem, jak uvádí Gerhard Hasel:

„Staré kolektivní myšlení, které vystavilo i nevinného člena vinného společenství trestu, bylo mimořádně revolučním způsobem transponováno do něčeho nového: přítomnost zbytku spravedlivých lidí by mohla mít záchrannou funkci pro celek. [...] Kvůli spravedlivému pozůstatku by Bůh ve své spravedlnosti odpustil špatnému městu. Toto pojetí je široce rozvinuto v prorockém výroku o Hospodinově služebníkovi, který „získá spravedlnost mnohým.“ (HASEL, Gerhard F., *The Remnant: The History and Theology of the Remnant Idea From Genesis to Isaiah*, 3rd edition, Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1980, s. 150, 151)

„Všude kolem nás jsou lidé, kteří se řítí do záhuby. Každou hodinu někteří zacházejí za hranici, kde je už není možno zasáhnout Boží milostí. Kde jsou hlasy, které naléhavě vyzývají hříšníka, aby unikl tomuto hroznému údělu? Kde jsou ti, kdo za něj úpěnlivě prosí Boha?“

Abraham měl stejného ducha jako Kristus, který je sám největším přimlvcem za hříšníky. Kristus prokázal hříšníkovi takovou lásku, jakou může projevit jen nekonečná dobrota.“ (PP 140; NUD 60)

Otázky k rozhovoru

1. Pouze duha a obřízka se nazývají „znamením smlouvy“. Jaké jsou společné body a rozdíly mezi těmito dvěma smlouvami?
2. Abrahama povolal Bůh. V Novém zákoně je Abraham uváděn jako příklad toho, co znamená žít vírou. Přesto i Abraham často ztrácel odvahu a padal. Co bychom se od něho mohli naučit, a v čem by nám neměl být příkladem?
3. Někteří lidé odmítají myšlenku, že Bůh bude trestat nespravedlivé. Tvrdí, že takové jednání by odporovalo Boží lásce. Jak byste reagovali na takové výhrady?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Zaslíbení

Texty na tento týden

Genesis 22–25

Základní verš

„Abraham byl stařec pokročilého věku. Hospodin mu ve všem požehnal.“ (Gn 24,1)

Jak Bůh slíbil, Sára nakonec porodila Abrahamovi syna, „ačkoli byl stár“ (Gn 21,2), a dal mu jméno Izák (viz Gn 21,1–5). Ale příběh o Abrahamovi tím zdaleka neskončil. Celý příběh vrcholil ve chvíli, kdy Abraham bere svého syna na horu Mórija, aby ho tam obětoval. Izáka však nahradil beran (Gn 22,13), který vyjadřoval Boží závazek požehnat národy prostřednictvím Abrahamova „potomka“ (Gn 22,17,18). Tímto potomkem byl samozřejmě Ježíš (Sk 13,23). V tomto úžasném (a v některých ohledech i znepokojujícím) příběhu jsou tak odhaleny mnohé důležité aspekty plánu spasení.

Ať už je poselství tohoto příběhu jakkoli hluboké, Abrahamova rodina musela být Boží výzvou otřesena a budoucnost nebyla jasná. Sára po obětování na hoře Mórija zemřela (Gn 23) a Izák byl stále svobodný a bezdětný.

Abraham pak převzal iniciativu a zajistil pro svého syna „správnou“ budoucnost. Zařídil manželství Izáka s Rebekou (Gn 24), která mu porodila dva syny (Gn 25,21–23). Sám Abraham se oženil s Ketúrou, která mu dala mnoho dětí (Gn 25,1–6). Tento týden budeme sledovat Abrahamův příběh až do konce jeho života (Gn 25,7–11).

Osnova lekce

Tato lekce je již třetí v pořadí, ve které sledujeme životní osudy Abrahama. Tentokrát se zaměříme na události od narození jeho vytouženého syna Izáka až do závěru jeho života.

- Gn 22,1–8: Hora Mórija (neděle)
- Gn 22,7–18: Hospodin si opatří (pondělí)
- Gn 23,1–6: Smrt Sary (úterý)
- Gn 24,1–9: Manželka pro Izáka (středa)
- Gn 24,67–25,8: Manželka pro Abrahama (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

HORA MÓRIJA

¹Po těch událostech chtěl Bůh Abrahama vyzkoušet. Řekl mu: „Abrahame!“ Ten odpověděl: „Tu jsem.“

²A Bůh řekl: „Vezmi svého jediného syna Izáka, kterého miluješ, odejdi do země Mórija a tam ho obětuj jako oběť zápalnou na jedné hoře, o níž ti povím!“³Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své služebníky a svého syna Izáka, naštipal dříví k zápalné oběti a vydal se k místu, o němž mu Bůh pověděl. ⁴Když se Abraham třetího dne rozhlédl a spatřil v dálce to místo, ⁵řekl služebníkům: „Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu Bohu a pak se k vám vrátíme.“⁶Abraham vzal dříví k oběti zápalné a vložil je na svého syna Izáka; sám vzal oheň a obětní nůž. A šli oba pospolu. ⁷Tu Izák svého otce Abrahama oslovil: „Otče!“ Ten odpověděl: „Copak, můj synu?“ Izák se otázel: „Hle, oheň a dříví je zde. Kde však je beránek k zápalné oběti?“⁸Nato Abraham řekl: „Můj synu, Bůh sám si vyhlédne beránka k oběti zápalné.“ A šli oba spolu dál. (Gn 22,1–8)

Osobní studium

Přečti si texty Gn 22,1–13 a Žd 11,17. Jaký význam měla popisovaná zkouška? Jaká ponaučení vyplývají z této ohromující události?

22. kapitola Genesis se stala klasikou světové literatury a inspirovala nejen teology, ale i filozofy a umělce. Význam Boží zkoušky je však obtížné pochopit. Vždyť Boží výzva Abrahamovi byla v příkrém rozporu s pozdějším biblickým zákazem lidských obětí (Lv 18,21). A nejen to. Boží příkaz šel přímo proti zaslíbení věčné smlouvy o množství Abrahamova potomstva (Gn 15,5). Abraham totiž věřil, že smlouva se naplní právě prostřednictvím Izáka.

Proč ho tedy Bůh vyzval, aby Izáka obětoval? Proč ho zkoušel tak ohromujícím způsobem?

Biblický pojem „zkoušet“ (v hebrejštině *nissa*) zahrnuje dvě protikladné myšlenky. Hovoří o soudu, který zjišťuje, co se nachází v srdci „zkoušeného“ (Dt 8,2; srov. s Gn 22,12), a zároveň přináší ujištění o Boží milosti vůči „zkoušeným“ (Ex 20,18–20).

Abrahama přivádí víra v Boha k tomu, že riskuje ztrátu „budoucnosti“ (svého potom-

stva). A protože mu důvěřuje, udělá to, co Bůh požaduje, bez ohledu na to, jak nepochopitelně se celá situace jeví. Vždyť co je víra, ne-li důvěra v to, co nevidíme nebo čemu zcela nerozumíme?

V otázce víry nejde primárně o naši schopnost dávat Bohu a obětovat se mu, i když i to nepochybně důležité je (Ř 12,1). Tím nejdůležitějším je však naše schopnost důvěřovat Bohu a přijímat jeho milost s vědomím, že si ji ničím nemůžeme zasloužit.

Tato pravda se potvrdila v následujících událostech. Všechny Abrahamovy činy, jeho horlivost, jeho strastiplná cesta se synem, dokonce ani jeho připravenost poslechnout a nabídnout Bohu to nejlepší ze sebe, ho nemohly zachránit. Proč? Protože sám Hospodin poskytl na zamýšlenou oběť berana, který ukazoval na jedinou Abrahamovu naději na záchranu – na Ježíše.

Abraham tedy určitě pochopil podstatu milosti. Nezachraňují nás naše skutky pro Boha, ale Boží dílo pro nás (Ef 3,8; porovnej s Ř 11,33). To samozřejmě není v rozporu se skutečností, že máme konat skutky víry, jak to ve svém životě dělal právě Abraham (viz Jk 2,2–23).

Aplikace

Čím tě inspiruje a k čemu tě vede uvažování o příběhu Abrahama a Izáka na vrchu Mórija? Jak se projevuje víra ve tvém životě?

HOSPODIN SI OPATŘÍ

⁷Tu Izák řekl svému otci Abrahamovi: „Otče?“ Abraham řekl: „Tady jsem, synu.“ Izák řekl: „Zde je oheň a dříví, ale kde je beránek k zápalné oběti?“⁸Abraham odpověděl: „Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu...“

¹⁴A Abraham pojmenoval ono místo: „Hospodin opatří“. Odtud se dodnes říká: „Na hoře Hospodinově se opatří.“¹⁵Hospodinův anděl zavolal z nebes na Abrahama podruhé¹⁶a řekl: „Při sobě jsem přísahal, je Hospodinův výrok: Protože jsi učinil tuto věc a neodepřel jsi mi svého jediného syna,¹⁷proto tě jistě požehnám a tvé símě velice rozmnožím jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu. Tvé símě zdědí bránu svých nepřátel.¹⁸Ve tvém semeni si budou žehnat všechny národy země, protože jsi mne uposlechl.“ (Gn 22,7.8.14–18; ČSP)

Osobní studium

Jak podle úvodních veršů (Gn 22,7.8.14–18; ČSP) Bůh splnil své zaslíbení, že se postará? O co se postaral?

Když se Izák ptal na obětní zvíře, Abraham odpověděl velmi neobvykle: „Bůh si opatří beránka k zápalné oběti, můj synu“ (Gn 22,8; ČSP). Hebrejská slovesná forma však může také znamenat „Bůh se poskytne jako beránek“. Sloveso „poskytnout se“ (*jire-lo*) se používá způsobem, který může znamenat „poskytnout sebe“.

Tento příběh odhaluje podstatu plánu spasení, v němž samotný Hospodin trpí a platí trest za naše hříchy!

Uvažuj o textech J 1,1–3 a Ř 5,6–8. Jak nám tyto verše pomáhají porozumět tomu, co se stalo na kříži, jehož předobrazem byla oběť na hoře Mórija?

Události na hoře Mórija se odehrály dlouho před Ježíšovým ukřižováním. Abraham uviděl, že se „jeden beran zachytil za rohy v houštině“ (Gn 22,13; ČSP). Tento beránek ukazoval přímo na Ježíše. On je tím, koho „uviděl“ Abraham, jak vysvětluje později: „Na hoře Hospodinově se uvidí“ (Gn 22,14). Sám Ježíš poukázal na Abrahamovo prorocké vyjádření, když řekl: „Váš otec Abraham zajásal, že spatří můj den; spatřil jej a zardoval se“ (J 8,56).

„Úzkost, kterou během ponurých dnů této hrozná zkoušky Abraham prožil, dopustil Bůh proto, aby mohl patriarcha pochopit něco z velké oběti, kterou přinese Bůh pro vykoupení lidstva. Žádná jiná zkouška nemohla Abrahamovi způsobit taková vnitřní muka jako obětování jeho syna. Bůh vydal svého Syna na hrůzoplnou a potupnou smrt.“ (PP 154; NUD 68)

Aplikace

Jak nám příběh z hory Mórija pomáhá lépe porozumět tomu, co se stalo na kříži a co Bůh za nás vytrpěl? Jaká by měla být naše odpověď na to, co pro nás Bůh vykonal?

SÁŘINA SMRT

¹Sára byla živa sto dvacet sedm let; to jsou léta Sářina života. ²Zemřela v Kirjat-arbě, což je Chebrón v kenaanské zemi. Abraham přišel, aby nad Sárrou nařikal a oplakával ji. ³Pak od zemřelé vstal a promluvil k Chetejcům: ⁴„Jsem tu u vás host a přistěhovalec. Dejte mi u vás do vlastnictví hrob, kam bych zemřelou pohřbil.“ ⁵Chetejci Abrahamovi odpověděli: ⁶„Slyš nás, pane. Jsi mezi námi jako kníže Boží; pochovej svou zemřelou v nejlepším z našich hrobů. Nikdo z nás ti neodepře svůj hrob, abys mohl zemřelou pohřbit.“ (Gn 23,1–6)

Osobní studium

Ve verši Gn 22,23 se dozvídáme o narození Rebeky, která se později stala manželkou Izáka (Gn 24). Podobně zpráva o smrti a pohřbení Abrahamovy manželky Sáry (Gn 23) předchází jeho manželství s Ketúrou. (Gn 25,1–4).

Přečtěte si Genesis 23. kapitolu. Jaké poselství přináší příběh Sářiny smrti a pohřbu v souvislosti s naplněním Božího zaslíbení Abrahamovi?

Zmínka o smrti Sáry bezprostředně po příběhu o obětování Izáka může naznačovat, že na ni události, při kterých její syn téměř přišel o život, měly velký vliv. Sára byla vlastně také součástí „zkoušky“, které byl vystaven její manžel, podobně jako byla spolu s ním při jeho selhání (Gn 12,11–13).

Sára nebyla typem člověka, který by mlčel o důležitých nebo znepokojivých skutečnostech (srovnej s Gn 16,3–5; Gn 18,15; Gn 21,9,10). Její nepřítomnost a mlčení v příběhu oběto-

vání Izáka, a dokonce její smrt po této dramatické události, hovoří o její zainteresovanosti v celém příběhu více, než by o tom mluvila její fyzická přítomnost. I zmínka o jejím vysokém věku (Gn 23,1), která koresponduje s Abrahamovým stářím (Gn 24,1), ukazuje důležitost Sáry v celém příběhu.

Sára je totiž jedinou ženou ve Starém zákoně, u níž se uvádí počet let jejího života. Skutečnost, že se kapitola nezaměřuje na Sářinu smrt, ale na koupi jejího hrobu, zdůrazňuje její propojení se zaslíbenou zemí.

Již zmínka o tom, že zemřela „v kenaanské zemi“ (Gn 23,2), zdůrazňuje důležitost toho, že zemřela v Bohem zaslíbené zemi. Sarah je první z Abrahamova rodu, kdo zemřel a byl pohřben v zemi zaslíbené. Abrahamovy obavy z toho, že je zde „host a přistěhovalec“ (Gn 23, 4), i jeho intenzivní jednání s Chetejci ukazují, že Abraham měl nejen zájem o získání hrobu, ale především o řešení trvalého bydlení v zemi.

Aplikace

Uvažuj o verši Gn 23,6. Jakou pověst měl podle tohoto textu Abraham? Jak to může souviset s úkolem, který mu svěřil Hospodin?

MANŽELKA PRO IZÁKA

¹Abraham byl stařec pokročilého věku. Hospodin mu ve všem požehnal. ²I řekl Abraham služebník, správci svého domu, který vládl všim, co mu patřilo: „Polož ruku na můj klín. ³Zavazují tě přísahou při Hospodinu, Bohu nebes a Bohu země, abys nebral pro mého syna ženu z dcer Kenaanců, mezi nimiž sídlím. ⁴Půjdeš do mé země a do mého rodiště a vezmeš odtamtud ženu pro mého syna Izáka.“ ⁵Služebník mu na to odpověděl: „Co když mě ta žena nebude chtít následovat sem, do této země? Mám tvého syna zavést zpátky do země, z níž jsi vyšel?“ ⁶Abraham řekl: „Chraň se tam mého syna zavést! ⁷Hospodin, Bůh nebes, který mě vzal z domu mého otce a z mé rodné země, promluvil ke mně a přísahal mi, že tuto zemi dá mému potomstvu; on sám vyšle před tebou svého posla, a ty budeš moci vzít odtamtud ženu pro mého syna. ⁸Kdyby tě snad ta žena nechtěla následovat, budeš své přísahy zproštěn. Jen tam mého syna nezaváděj!“ ⁹I položil služebník ruku na klín svého pána Abrahama a odpřísáhl mu to. (Gn 24,1–9)

Osobní studium

Genesis 24 vypráví příběh o svatbě Izáka po smrti Sáro. Tyto dva příběhy spolu souvisí. Proč Abrahamovi tak velmi záleželo na tom, aby si jeho syn nevzal za ženu Kenaanku?

V předchozí kapitole jsme se dozvěděli o Abrahamově úsilí získat půdu, ve které by pohřbil svou manželku. Jeho úsilí souviselo s Božím slibem, že jeho potomkům dá zaslíbenou zemi. Nyní Abraham trvá na tom, aby se ani Izák neusadil mimo zaslíbenou zemi (Gn 24,7.8). Izák si přivádí svou nevěstu do Sářina stanu a v Rebece nachází „útěchu po smrti své matky“ (Gn 24,67). Tato zmínka nás vrací zpět k Sářině smrti a poukazuje na Izákovu bolest ze ztráty matky.

Příběh je plný modliteb a naplnění modliteb a je obohacen o lekce o Boží prozřetelnosti a lidské svobodě. Začíná Abrahamovou modlitbou. Přísaha „při Hospodinu, Bohu nebes a Bohu země“ (Gn 24,3) činí z této modlitby vyznání, že Bůh je Stvořitel (Gn 1,1; Gn 14,19) s přímým vlivem na narození Abrahamových potomků včetně samotného Mesiáše.

Tento „Hospodin, Bůh nebes“, který vyvedl Abrahama z domu jeho otce, pošle svého „posla“ – „anděla“ (ČSP) z nebe (Gn 24,7). Bůh ovládající vesmír, povolá anděla, který zachránil Izáka na hoře Mória (Gn 22,11), aby vedl zúčastněné i v otázce Izákova manželství.

Abraham však počítá s možností, že mladá žena neodpoví na Boží volání. Přestože je Bůh mocný, nenutí lidi, aby ho poslouchali. Přestože Božím plánem pro Rebeku je, aby následovala Eliezera, má svobodu volby. Je tedy možné, že Rebeka odmítne vzít si Izáka. A pokud by se tak rozhodla, nikdo ji nebude k takovému kroku nutit.

Vidíme zde tedy další příklad velkého tajemství: Bůh nám lidem dává svobodnou vůli. Dává nám svobodu rozhodovat se. Svobodu, po které nebude šlapat. (Pokud by to udělal, nešlo by o svobodnou vůli.) A navzdory realitě lidské svobodné vůle a mnoha špatným rozhodnutím, která lidé se svou svobodnou vůlí dělají, můžeme důvěřovat, že Boží láska a dobrota nakonec zvítězí.

Aplikace

Proč je útěchou vědět, že ačkoli ne všechno, co se děje, je Boží vůlí, je stále svrchovaným vládcem? Jak nám prorocství (například Da 2) potvrzují tuto skutečnost?

MANŽELKA PRO ABRAHAMA

Izák pak uvedl Rebeku do stanu své matky Sáro. Vzal si ji a stala se jeho ženou. A zamiloval si ji. Tak našel útěchu po smrti své matky. (Gn 24,67)

¹Abraham si vzal opět ženu; jmenovala se Ketúra. ²Porodila mu Zimrána a Jokšána, Medána a Midjána, Jišbáka a Šúacha. ³Jokšán zplodil Šebu a Dedána. Synové Dedánovi byli Ašúrejci a Letúšejci a Leumejci. ⁴Midjánovi synové byli Éfa a Efer a Chanók, Abída a Eldáa. Tí všichni jsou synové Ketúřini. ⁵Abraham však všechno, co měl, odkázal Izákovi. ⁶Synům svých ženin, které měl, dal dary a ještě za svého života je poslal od svého syna Izáka pryč na východ, do země východní. ⁷Toto jsou léta Abrahamova života, jichž se dožil: sto sedmdesát pět let. ⁸I zesnul Abraham a zemřel v utěšeném stáří, stár a sytý dnů, a byl připojen k svému lidu. (Gn 25,1–8)

Osobní studium

Jaký význam mají podle úvodních veršů poslední události v Abrahamově životě?

Po Sářině smrti se Abraham znovu oženil. Určitě i on našel útěchu, podobně jako Izák (Gn 24,67). V myslí patriarchy však musela být určitě stále živá vzpomínka na Sáru.

Totožnost jeho nové manželky však není jasná. Skutečnost, že kronikář spojuje Ketúřiny syny se syny Hagar bez uvedení Ketúřina jména však naznačuje, že by to mohla být (jak někteří naznačují) Hagar. Je také důležité, že Abraham zachází se syny obou žen stejně: posílá je pryč, daleko od Izáka, aby se vyhnul jakémukoli duchovnímu vlivu, a jasně rozlišuje mezi svým synem se Sárou a ostatními syny.

Zatímco „všechno, co měl, odkázal Izákovi“ (Gn 25,5), synům svých ženin (konkubín; ČSP) „dal dary“ (Gn 25,6). Text může naznačovat, že Ketúřino postavení bylo podobné jako postavení Hagar. To, že Ketúra může být Hagar, také vysvětluje jemnou narážku na památku Sáro dříve, než došlo k jeho manželství s Ketúrou – Hagar.

Zajímavé je, že ve verších Gn 25,1–4.12–18 je uveden nejen seznam dětí, které měl

Abraham s Ketúrou, ale také seznam Izmaelových dětí. Cílem genealogie následující po Abrahamově manželství s Ketúrou, která mu dala šest synů, v porovnání s jeho dalšími dvěma syny (Izákem a Izmaelem), je pravděpodobně poskytnout bezprostřední důkaz o plnění Božího zaslíbení, že Abraham bude otcem mnoha národů.

Druhý rodokmen se týká potomků Izmaela, ze kterého vyšlo dvanáct kmenů (srovnej s Gn 17,20), tedy stejně jako později z Jákoba (Gn 35,22–26). Boží smlouva se však týkala Izákova potomstva (Gn 17,21), ne Izmaelova – v tom je Písmo velmi jasné.

O Božím požehnání svědčí i zpráva o Abrahamově smrti, která je vsunuta mezi dva rodokmeny (Gn 25,7–11). Odhaluje splnění Božího zaslíbení, které dal Abrahamovi mnoho let předtím. Hospodin tehdy Abrahamovi slíbil, že bude pohřben „v utěšeném stáří“ (Gn 15,15), „stár a sytý dnů“ (srovnej s Kaz 6,3).

Hospodin tedy zůstal věrný svým zaslíbením milosti, která dal svému služebníkovvi Abrahamovi. Patriarchovu víru Písmo popisuje jako výborný, ne-li nejlepší příklad spasení z víry ve Starém zákoně (viz Ř 4,1–12).

Aplikace

Čím tě inspiruje Abrahamův životní příběh? Co na něm nejvíc obdivuješ?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Abraham byl mimořádným prorokem a Bůh s ním sdílel své plány (Gn 18,17). Hospodin vstoupil do Abrahamova života a do určité míry mu odhalil plán spasení prostřednictvím obětování vlastního Syna.

„Izák byl předobrazem Božího Syna, který se obětoval za hříchy světa. Bůh chtěl přiblížit Abrahamovi evangelium jako dobrou zprávu o spasení člověka. Aby to správně pochopil, aby se tato pravda stala pro Abrahama skutečností a aby vyzkoušel jeho víru, požádal Abrahama, aby zabil svého milovaného syna Izáka. Všechn smutek a agónie, které Abraham prožil v této temné a hrozné zkoušce, to vše hluboce zapůsobilo na jeho porozumění plánu vykoupení padlého člověka. Z vlastní zkušenosti pochopil, jak nevyslovitelné bylo sebezapření nekonečného Boha, který dal svého vlastního Syna na smrt, aby zachránil člověka z naprosté záhuby. Žádná jiná duševní trýzeň Abrahama se nemohla rovnat tomu, jak trpěl, když se rozhodl poslechnout Boží příkaz obětovat svého syna.“ (3T 369)

„Abraham zestárl. Přesto měl před sebou ještě jeden úkol. Izák byl Bohem určen k tomu, aby se stal strážcem Božího zákona a otcem vyvoleného lidu. Byl však dosud svobodný. Obyvatelé Kenaanu se oddávali modlářství a Bůh zakázal, aby s nimi jeho lid uzavíral manželství, protože věděl, že smíšená manželství by vedla k odpadnutí. Izák byl jemný a poddajný. Kdyby se spojil se ženou, která nectí Boha, byl by v nebezpečí, že kvůli zachování souladu obětuje zásady. Abraham byl přesvědčen, že výběr ženy pro jeho syna je nesmírně závažná záležitost. Velice si přál, aby se oženil se ženou, která by ho neodváděla od Boha. [...]“

Izák důvěřoval svému otci a rád mu tuto záležitost svěřil. Věřil také, že Bůh sám bude řídit toto rozhodnutí.“ (PP 171; NUD 75)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte společně o Abrahamově ochotě obětovat Izáka. Jakou víru tento příběh odhaluje? Co je na tomto příběhu úžasného, a co znepokojujícího?
2. Co je svobodná vůle? Proč by naše víra neměla smysl, kdybychom neměli svobodnou vůli? Jaké biblické příklady svobodné vůle znáte? Jak se stane, že se Boží vůle nakonec naplňuje i přesto, že lidé činí nesprávná rozhodnutí?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Uchvatitel Jákob

Texty na tento týden

Genesis 25; Genesis 27–30

Základní verš

„Ezau řekl: ‚Právem dostal jméno Jákob (to je Úskočný). Už dvakrát se mnou jednal úskočně. Připravil mě o mé prvorozenství a nyní i o požehnání.‘ A otázal se: ‚Pro mne už požehnání nemáš?‘“ (Gn 27,36)

V této kapitole se soustředíme na pokračování rodinné historie Izáka, zázračného dítěte a předka zaslíbeného potomka. Příběh však vůbec nezačíná dobře. Pochybný charakter Izákova syna Jákoba se projevil v soupeření mezi dvěma bratry o právo prvorozeného (Gn 25,27–34) a následně o právo získat otcovské požehnání (Gn 27).

Jákob podvedl svého otce a staršímu bratrovi ukradl požehnání, a proto musí utéct, aby si zachránil život. Bůh se s ním setkává v Bét-elu (Gn 28,10–22). Od té chvíle se podvodník Jákob sám setkává s tím, že je druhými oklamán. Namísto Ráchel, kterou miloval (Gn 29), dostane za ženu její starší sestru Leu. Aby Jákob získal svou milovanou Ráchel, stojí ho to čtrnáct let namáhavé práce.

Jákob však zažije i Boží požehnání, protože v exilu se mu narodí dvanáct synů a Bůh rozmnoží jeho bohatství.

V tomto příběhu vidíme, že navzdory lidským selháním Bůh naplňuje svá zaslíbení vyplývající ze smlouvy.

Osнова lekce

V rámci deváté lekce se budeme věnovat první části Jákobovy životní zkušenosti – od jeho narození, přes složité rodinné peripetie, až po jeho „návrat“ domů s celou početnou rodinou. Na příběhu jeho selhání, ale i nových povstání, budeme moci sledovat nejen lidskou slabost, ale také Boží lásku a milost.

- Gn 25,27–34: Jákob a Ezau (neděle)
- Gn 28,12–18: Jákobův žebřík (pondělí)
- Gn 29,18–25: Oklamáný podvodník (úterý)
- Gn 29,31–30,22: Požehnání rodiny (středa)
- Gn 30,25–32: Jákobův odchod (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

JÁKOB A EZAU

²⁷Když chlapci dospěli, stal se Ezau mužem znalým lovu, mužem pole, kdežto Jákob byl muž bezúhonný a sídlil ve stanech. ²⁸Izák miloval Ezaua, protože z lovu měl co do úst, kdežto Rebeka milovala Jákoba. ²⁹Jákob jednou připravil krmí. Tu přišel Ezau z pole znavený ³⁰a řekl Jákobovi: „Dej mi zhltnout trochu toho červeného, toho krvavého, jsem znaven k smrti.“ Proto se jmenuje Edóm (to je Červený). ³¹Jákob však řekl: „Prodej mi dnes své prvorozenství!“ ³²Ezau na to odvětil: „Stejně mám blízko k smrti, k čemu je mi prvorozenství!“ ³³Jákob řekl: „Odpřísáhní mi to dnes.“ A on mu to odpřísáhl, a tak své prvorozenství prodal Jákobovi. ³⁴Jákob dal pak Ezauovi chléb a čočkovou krmí. Ten pojedl, napil se, vstal a odešel. Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím. (Gn 25,27–34)

Osobní studium

Přečti si text Gn 25,21–34. Porovnej různé povahy Jákoba a Ezaua. Jaké Jákobovy vlastnosti ho předurčovaly k tomu, aby byl hoden Izákova požehnání?

Již od těhotenství jejich matky poznáváme, že Jákob a Ezau jsou odlišní a bude mezi nimi konflikt. Ezau je popisován jako udatný lovec a muž stepi, Jákob je klidný a tichý člověk, který se zdržuje doma, v úkrytu svého stanu. Stejně hebrejské slovo (*tam*; v překladu „bezúhonný“, ale i „mírný“) charakterizuje i Jóba (Jb 8,20) a Noema (Gn 6,9).

Tento rozdíl v charakteru se projevil i odlišným chováním (Gn 27,1–28,5). Když jednou přišel Ezau domů unavený a hladový, Jákob měl uvařené jídlo z čočky. Pro Ezaua je okamžité a hmatatelné jídlo (Gn 25,31.33) důležitější než budoucí požehnání související s jeho právem prvorozeného (srovnej s Žd 12,16.17).

„Jákob se od své matky dověděl, že by právo prvorozenství mělo připadnout jemu. Byl naplněn touhou po přednostech, které se s tím pojily. Nebážil po otcově bohatství. Toužil po právu duchovního prvorozenství. Mít takové společenství s Bohem jako Abraham, přinášet smírcí oběti, být praotcem vyvoleného lidu, z něhož přijde zaslíbený Mesiáš, a získat nesmrtelné dědictví zahrnuté ve smlouvě – to byly výsady a pocty, po nichž horoucně toužil.“ (PP 177; NUD 80)

Jákobovi, na rozdíl od jeho bratra, záleží na duchovním prvorozenství a požehnání. Proto později, z podnětu své matky (viz Gn 27), Jákob otevřeně a účelově oklame svého otce. A ještě při páchání tohoto podvodu otcí tvrdí, že mu pomáhá „Hospodin, tvůj Bůh“ (Gn 27,20). Svého podlého podvodu se dopouští z přesvědčení, že mu jde o něco dobrého.

Výsledky byly tragické a způsobily ještě hlubší rozvrat v již tak nefunkční rodině.

Aplikace

Na Jákobovi můžeme obdivovat, že (na rozdíl od přístupu svého bratra) toužil po něčem dobrém a hodnotném. K naplnění ušlechtilého cíle však použil podvod a lež. Jak se můžeme vyhnout tomu, abychom k získání „dobra“ využívali „zlo“?

JÁKOBŮV ŽEBŘÍK

¹²[Jákob] měl sen: Hle, na zemi stojí žebřík, jehož vrchol dosahuje k nebesům, a po něm vystupují a sestupují poslové Boží. ¹³Nad ním stojí Hospodin a praví: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama a Bůh Izákův. Zemi, na níž ležíš, dám tobě a tvému potomstvu. ¹⁴Tvého potomstva bude jako prachu země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih. V tobě a ve tvém potomku dojdou požehnání všechny čeledi země. ¹⁵Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem ti slíbil.“ ¹⁶Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: „Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!“ ¹⁷Bál se a řekl: „Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není to nic jiného než dům Boží, je to brána nebeská.“ ¹⁸Za časného jitra vzal Jákob kámen, který měl v hlavách, a postavil jej jako posvátný sloup; svrchu jej polil olejem. (Gn 28,12–18)

Osobní studium

Jakmile se Ezau dozvěděl, že otcovské požehnání dostal jeho bratr Jákob, pochopil, že se stal obětí podvodu a že bratr zaujal jeho místo (Gn 27,36). Ezau chtěl proto svého bratra zabít (Gn 27,41.42). Rebeku naplnil strach a udělala všechno pro to, aby tomuto činu zabránila. Hrozilo totiž, že nakonec přijde o oba syny (Gn 27,45). Za Izákovy podpory (Gn 28,5) naléhala na Jáka, aby utekl k její rodině (Gn 27,43). Na cestě do exilu se Jákob setkal s Bohem na místě, které bude nazývat Bét-el, „Dům Boží“, a tam se zavázal slibem.

Přečti si text Gn 28,10–22. Porovnej ho s textem Gn 11,1–9. Jak se Bét-el liší od Babelu? Jaké poučení o našem vztahu s Bohem můžeme získat z Jákobovy zkušenosti v Bét-elu a z toho, co se stalo v Babelu?

Jákob viděl ve svém snu neobvyklý žebřík, který vedl až k Bohu. V popisu je dvakrát použito stejné sloveso (hebr.: *nacav*), které říká, že žebřík „stál“ (Gn 28,12) a Hospodin „stál“ nad ním (Gn 28,13), jakoby žebřík i Hospodin byli totéž.

Obraz žebříku dosahujícího až do nebe nám připomíná úsilí lidí v Babelu dostat se až do nebe. Stejně jako babylónská věž, i žebřík sahá k „nebesům“. Babylónská věž představovala lidské úsilí dosáhnout k Bohu. Žebřík v Bét-elu však zdůrazňuje, že k Hospodinu se nedá dostat lidskou snahou. Přístup k Bohu máme jen tehdy, když se k nám skloní sám Hospodin.

„Kámen“, který si Jákob položil pod hlavu a na kterém snil svůj sen, se stává symbolem Bét-elu, „Domu Božího“ (Gn 28,17; porovnej s Gn 28,22) a ukazuje na chrám a svatyni, místa, kde Ježíš jako Spasitel jedná ve prospěch lidí.

Jákob se ve své reakci neomezuje na duchovní či mystický zážitek a vyjádření úžasu nad tím, co prožil. Chce reagovat konkrétním, viditelným činem. Jákob se proto rozhodl „dát desátky“ Bohu. Ne proto, aby získal Boží požehnání, ale jako projev vděčnosti za Boží zaslíbení a ujištění o Boží milosti. Myšlenka odevzdání desátků se zde tedy opět objevuje už dávno před vznikem izraelského národa.

Aplikace

Přečtěte si znovu text Gn 28,22. Jákob chtěl odvést „pochtivě desátky“ ze všeho, co mu Bůh dá. Jaké důležité poučení bychom si měli vzít z toho, co zde Jákob říká o desátcích? Co to vlastně je?

OKLAMANÝ PODVODNÍK

¹⁸Jákob si Ráchel zamiloval; proto řekl: „Budu ti sloužit sedm let za tvou mladší dceru Ráchel.“
¹⁹Lában souhlasil: „Lépe, když ji dám tobě než někomu jinému; zůstaň u mne.“²⁰Jákob tedy sloužil za Ráchel sedm let; bylo to pro něho jako několik dní, protože ji miloval.²¹Potom řekl Jákob Lábanovi: „Dej mi mou ženu, má lhůta už uplynula. Toužím po ní.“²²Lában shromáždil všechny muže toho místa a uspořádal hody.²³Večer vzal svou dceru Leu a uvedl ji k Jákobovi, a on k ní vešel.²⁴Za služebnici své dceři Leji dal Lában otrokyni Zilpu.²⁵Ráno Jákob viděl, že to je Lea. Vyčítal Lábanovi: „Cos mi to provedl? Což jsem u tebe nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě oklamal?“ (Gn 29,18–25)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 29,1–30. Jak a proč Bůh dopouští Lábanův podvod? Jaké poučení si z toho mohl Jákob vzít?

První věc, kterou si Jákob uvědomil, když dorazil ke studni, byl „veliký kámen“ (Gn 29,2). Tím se vlastně vracíme zpět k předchozí kapitole a ke kameni v Bét-elu, který představoval Boží přítomnost (Gn 28,18.19). A právě kámen, kterým je přikryta studna, dal Jákobovi příležitost komunikovat s Ráchel. Když Jákob od pastýřů slyšel, že Ráchel přichází se svými ovcemi, naléhá na pastýře, aby kámen odvalili. Oni však odmítají, a tak se Jákob chopí iniciativy, sám odvalí kámen a napojí stádo. Pak se představí Ráchel jako její příbuzný (Gn 29,11.12).

Ráchel to běžela oznámit své rodině. Již první kontakt mezi Jákobem a Ráchel způsobil, že „Jákob si zamiloval Ráchel“ (Gn 29,18) natolik, že těch sedm let, které pracoval pro Lábanu výměnou za Ráchel, bylo pro něho jen „jako několik dní“ (Gn 29,20).

Po sedmi letech služby však byl Jákob oklamán. Po svatební noci Jákob objeví, že mu dali za manželku Leu, Ráchelinu starší

sestru. Lában využil bujarou náladu během hostiny a zneužil Jákobových silných emocí a zranitelnosti, aby ho podvedl. Je zajímavé, že Jákob používá při popisu Lábanova skutku („Proč jsi mě oklamal?“; Gn 29,25) sloveso se stejným základem, jaké použil Izák k popisu Jákobova jednání vůči němu jako otci a vůči jeho bratru Ezauovi (Gn 27,3).

Všimněme si, že stejný princip je zahrnut i v *lex talionis* (zákon odplaty) „oko za oko, zub za zub“ (Ex 21,24; porovnej s Gn 9,6), který nutí viníka identifikovat se se svou obětí. Viníka postihne přesně to, co sám oběti způsobil. A tak tedy to, čeho se Jákob dopustil vůči svému otci a bratrovi, se mu vrací – i on je podveden.

Jákob nyní chápe, co znamená být obětí podvodu. Je ironií, že Bůh učí Jákoba o jeho vlastním klamu prostřednictvím Lábanova činu. Ačkoli Jákob jako „podvodník“ (Gn 27,12) dobře ví, co znamená lež, je velmi překvapen, když se sám stane obětí. Proto klade Lábanovi otázky: „Cos mi to provedl? Což jsem u tebe nesloužil za Ráchel? Proč jsi mě oklamal?“ (Gn 29,25). Sám si tedy velmi dobře uvědomuje, že podvod není správnou cestou.

Aplikace

Jákob byl podvodník a také jeho samotného podvedli. Jak se můžeme naučit důvěřovat Bohu i přesto, že kolem nás se děje množství nespravedlností, že vidíme trpět nevinné a že mnozí se snaží nastolit „spravedlnost“ nekalým způsobem?

POŽEHNÁNÍ RODINY

Když Hospodin viděl, že Lea není milována, otevřel její lůno. (Gn 29,31)

²²I rozpomenul se Bůh na Ráchel, vyslyšel ji a otevřel její lůno. ²³Otěhotněla, porodila syna a řekla: „Bůh odňal mé pohanění.“ ²⁴Dala mu jméno Josef (to je Přidej-[Bůh]) a dodala: „Kéž mi Hospodin přidá ještě dalšího syna.“ (Gn 30,22–24)

Osobní studium

Pro Jákoba bylo posledních sedm let vyhnanství velkým břemenem, přesto to byla jeho nejplodnější léta. Jákob zplodil jedenáct z dvanácti dětí, které se později staly praotci Božího lidu.

Tato část je centrem příběhu o Jákobovi (Gn 25,19–35,26) a začíná a končí klíčovou výpovědí: Hospodin „otevřel lůno“ nejprve Lei (Gn 29,31) a později i Ráchel (Gn 30,22). Pokaždé, když po tomto prohlášení následuje narození dětí, jde vlastně o potvrzení Božího zázračného působení.

Přečti si text Gn 29,31–30,22. Jak máme dnes porozumět významu toho, co se v tomto příběhu odehrává?

Bůh otevřel Leino lůno a ona porodila syna Rúbena, jehož jméno obsahuje sloveso „vidět“, protože Bůh „viděl“, že ji Jákob odstrkoval a zanedbával (Gn 29,31). Rúben byl pro ni kompenzací za bolest a trápení.

Svému druhému synovi dává jméno Šimeón, jehož základ tvoří sloveso „slyšet“,

protože Bůh „uslyšel“ hloubku a ponížení její bolesti. Hospodin se nad ní slitoval (Gn 29,33), podobně jako když slyšel trápení Hagar.

Jméno „Šimeón“ rezonuje se jménem Hagarina syna „Izmaela“, což znamená „Slyší Bůh“ (viz Gn 16,11). Když Lea porodila svého posledního syna, pojmenovala ho Juda, což znamená „chvála“. Lea už nemluví o své bolesti, a dokonce ani o požehnání. Soustředí se pouze na Hospodina a chválí ho za jeho milost.

Zvláštní je, že Bůh „se rozpomené“ na Ráchel a otevře její lůno (Gn 30,22) teprve tehdy, když už Lea nemůže mít další děti. Ráchel, milovaná manželka, musela na prvního syna čekat sedm let od svatby a čtrnáct let od zasnub s Jákobem (Gn 29,18.27; porovnej s Gn 30,25). Dala mu jméno „Josef“ na znamení, že Bůh „odňal mé pohanění“ a „přidá mi dalšího syna“ (Gn 30,23.24). Přestože bylo jednání zúčastněných nesprávné, Bůh dokázal naplnit svůj záměr a z Abrahama potomstva vytvořil národ.

Aplikace

Jak tento příběh ukazuje, že Boží záměry se splní „v nebi i na zemi“, a to i přes lidské slabosti a omyly?

JÁKOBŮV ODCHOD

²⁵Když Ráchel porodila Josefa, řekl Jákob Lábanovi: „Propusť mě, abych mohl odejít do svého domova a do své země.“²⁶Vydej mi mé ženy a děti, za něž jsem ti sloužil, a já půjdu. Sám přece víš, jakou službu jsem ti prokázal.“²⁷Lában mu odpověděl: „Kéž bych získal tvoji přízeň! Zjistil jsem, že mi Hospodin kvůli tobě žehná.“²⁸Dále řekl: „Urci si přesně mzdu a dám ti ji.“²⁹Jákob mu odpověděl: „Sám přece víš, jak jsem ti sloužil a jak prospívalo tvé stádo, když jsem byl při něm.“³⁰Vždyť to byla hrstka, kterou jsi měl, než jsem přišel, a rozmnožila se nesmírně. Hospodin ti žehnal na každém mém kroku. Ale kdy budu konečně pracovat také pro svou rodinu?“³¹Lában se otázal: „Co ti mám dát?“ Jákob odpověděl: „Nemusíš mi dávat vůbec nic. Budu dále pást a střežit tvé ovce a kozy, když pro mne uděláš tuto věc.“³²Projdu dnes všechny tvé ovce a kozy a vyřadím z nich každé skvrnitě a strakaté mládě, všechna načernalá jehňata a strakatá a skvrnitá kůzlata; to bude má mzda.“ (Gn 30,25–32)

Osobní studium

Na začátku příběhu o Jákobovi jsme se dozvěděli, že oklamal svého otce a svého bratra, aby získal prvorozenství a požehnání, které chtěl Izák udělit svému staršímu synovi. Nyní zůstal v klidu a Lábanovi věrně sloužil. Jákob dobře věděl, že ho tchán oklamal. Přesto nechal věci běžet. Vzhledem k tomu, co Jákob prožil, je obtížné pochopit jeho pasivitu. Jákob se mohl vzbouřit, mohl se Lábanovi vzepřít nebo s ním vyjednávat. Neudělal to však. Udělal jen to, co od něho Lában požadoval, a nehlédl na to, jak to bylo nespravedlivé a nečestné.

Při narození Ráchelina prvního syna Josefa Jákob nakonec dokončil čtrnáctý rok své „služby“ Lábanovi (Gn 30,26) a nyní zvažuje, že Lábana opustí, aby se vrátil do zaslíbené země. Jákob se však obává, zda bude schopen postarat se o „svě rodinu“ (Gn 30,30).

Uvažuj o úvodním textu (Gn 30,25–32). O co v příběhu jde? O čem Jákob uvažuje? Jaká byla Lábanova odpověď?

Pro Jákoba, který původně odešel z domu najít si manželku, to byla velmi dlouhá za-

jížďka. Jeho původním záměrem určitě nebylo zůstat tak dlouho mimo svou zemi. Ale události ho přinutily zdržet se mimo domov mnoho let. Nyní nastal čas vrátit se domů. A spolu s ním půjde i velká rodina.

Proč Jákob neopustil Lábana dříve? Jákobovo poddajné chování naznačuje, že se patrně změnil a pochopil lekci víry. Jákob nyní čekal na Boží znamení. Teprve když k němu Bůh promluvil, rozhodl se přestěhovat.

Bůh se zjevuje Jákobovi jako „Bůh z Bét-elu“ a vyzývá ho, aby odešel od Lábana a navrátil se do „své rodné země“ (Gn 31,13). Stejná slova byla slyšet, když Bůh povolal Abrama, aby vyšel ze „své země, ze svého rodiště“ (Gn 12,1).

„Jákob by byl svého prohnáného příbuzného opustil už dávno, kdyby se nebál setkání s Ezauem. Nyní cítil, že se dostává do nebezpečí ze strany Lábanových synů. Protože pohlíželi na jeho bohatství jako na své vlastní, mohli by se pokusit zmocnit se ho násilím. Byl velmi zmaten a znepokojen.“ (PP 193; NUD 88)

Proto vzal svou rodinu a majetek a odešel. Tím začala další etapa velké ságy o lidu věčné Boží smlouvy.

Aplikace

Kdy ses naposledy ocitl v situaci, že sis nebyl jistý, jaký má být tvůj další krok? Co ti pomohlo v rozhodnutí?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Bůh si vybral Jákoba ne proto, že by si to zasloužil, ale pro svou milost. Přesto Jákob tvrdě pracoval, aby se pokusil si milost zasloužit. V takovém postoji nacházíme rozpor. Pokud by si milost zasloužil, pak by to už nebyla milost. Šlo by jen o skutky (viz Ř 4,1–5), což je v rozporu s evangeliem. Teprve později Jákob začal chápat význam Boží milosti. Naučil se, co to znamená důvěřovat Bohu, žít vírou a být zcela závislý na Bohu. Jákobova zkušenost obsahuje důležité poučení pro všechny ambiciózní a ctižádostivé lidi: nesnažte se vyvyšovat a prosazovat na úkor ostatních.

„Jákob udělal všechno pro to, aby získal prvorozenství, byť podvodem, nakonec však prožil zklamání. Ztratil všechno: spojení s Bohem i domov. Byl z něho zklamaný a frustrovaný uprchlík. Co však udělal Bůh? Bůh znal jeho beznaděj, zároveň však viděl v Jákobovi potenciál. Věděl, že může v Jákobovi obnovit svou slávu. Bůh viděl Jákobův stav a proto mu ukázal tajemný žebřík, který představuje Ježíše Krista. V Jákobovi vidíme člověka, který ztratil spojení s Bohem. Bůh nebes se však dívá na člověka a ví, že jen Kristus může překlenout propast, kterou způsobil hřích. Mohli bychom si říci: Ano, toužím po nebi, ale jak ho dosáhnou? To prostě není možné. Takhle nějak uvažoval i Jákob. Bůh mu však ve vidění ukázal žebřík, který spojoval zemi s nebem, tedy s Ježíšem Kristem.“ (1BC 1095)

Otázky k rozhovoru

1. Všímněte si charakterů lidí, které jsme studovali (Izák, Rebeka, Jákob, Ezau, Lában, Ráchel, Lea). Kolika lži a podvodů se dopustili! Co nás to učí o lidské povaze obecně a o Boží milosti?
2. Jaké důkazy můžeme najít při čtení příběhu o Jákobovi, že jeho charakter v průběhu času dozrával a rostl?
3. Můžeme být jako adventisté sedmého dne v ohrožení, že budeme mít k důležitým duchovním věcem podobný postoj jako Ezau? Co můžeme udělat pro to, abychom nepřestali milovat a cenit si světla, které nám Bůh dal?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Jákob – Izrael

Texty na tento týden

Genesis 32–35

Základní verš

„Otázal se: ‚Jak se jmenuješ?‘ Odpověděl: ‚Jákob‘. Tu řekl: ‚Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls.‘“ (Gn 32,28.29)

Rodinná sága o Jákobovi pokračuje. Navzdory různým zkušenostem – dobrým i špatným – se neustále zjevuje Boží ruka a věrnost Hospodina zaslíbením smlouvy.

V centru naší pozornosti v této lekci bude Jákobova pouť poté, co opustil Lábana. Čeká ho setkání s Ezauem, obětí jeho zrady. Jak se k celé situaci postaví Ezau, kterého Jákob tak hanebně podvedl?

Naštěstí pro Jákoba, uprostřed strachu z nadcházejících událostí se mu zjevil Bůh jeho otců. Tato událost bude později známa jako „čas soužení pro Jákoba“ (viz Jr 30,5–7). Té noci se úskočný Jákob stává „Izraelem“. Nové jméno znamená v tomto případě nový začátek, který v konečném důsledku povede k vytvoření samostatného národa pojmenovaného po něm.

Vše, co nám Písmo zaznamenává o životě patriarchů a jejich rodin, ukazuje na věrného Boha, který plní svá zaslíbení. Činí tak i přesto, že se občas zdá, že se jeho lid ze všech sil snaží naplnění těchto zaslíbení zabránit.

Osnova lekce

Tento týden se budeme věnovat druhé části Jákobova životního příběhu – jeho návratu domů, setkání s bratrem i dalším událostem v jeho životě.

- Gn 32,23–32: Zápas s Bohem (neděle)
- Gn 33,1–4: Setkání bratrů (pondělí)
- Gn 34,24–31: Zneuctění Díny (úterý)
- Gn 35,1–5: Problémy s modloslužbou (středa)
- Gn 35,16–20: Smrt Ráchel (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZÁPAS S BOHEM

²³A té noci vstal, vzal obě své ženy i obě své služky a jedenáct svých synů a přebrodil se přes Jabok. ²⁴Vzal je a převedl je přes potok se všim, co měl. ²⁵Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka. ²⁶Když viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil. ²⁷Neznámý řekl: „Pust mě, vzešla jitřenka.“ Jákob však odvětil: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš.“ ²⁸Otázal se: „Jak se jmenuješ?“ Odpověděl: „Jákob.“ ²⁹Tu řekl: „Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls.“ ³⁰A Jákob ho žádal: „Pověz mi přece své jméno!“ Ale on odvětil: „Proč se ptáš na mé jméno?“ A požehnal mu tam. ³¹I pojmenoval Jákob to místo Peniel (to je Tvář Boží), neboť řekl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a byl mi zachován život.“ ³²Slunce mu vzešlo, když minul Penúel, ale v kyčli byl chromý. (Gn 32,23–32)

Osobní studium

Brzy po odchodu od Lábana prožívá Jákob další zkušenost s Bohem. Ví, že ho čeká setkání s bratrem Ezauem, který má s sebou „čtyři sta mužů“ (Gn 32,7). Jákob se vroucně modlí k Bohu a vyznává: „Nejsem hoden veškerého tvého milosrdenství a vši tvé věrnosti, které jsi svému služebníku prokázal“ (Gn 32,11). Zdá se, že Jákob skutečně začal chápat podstatu milosti. Jak Hospodin odpověděl na jeho volání?

Přečti si texty Gn 32,23–32 a Oz 12,3.4. V čem spočívá duchovní význam tohoto úžasného příběhu?

Jákob má ze setkání s Ezauem pochopitelné obavy. Je zoufalý a ze všech sil se snaží ochránit svoji rodinu. Na noc se utáboří, a vtom se stane něco neočekávaného. Napadne ho „kdosi“ („nějaký muž“; ČSP; Gn 32,25). Jedná se o výraz, který může mít různé významy evokující božskou přítomnost (viz Iz 53,3). Daniel takto odkazoval na nebeského knížete Mikaela (Da 10,5).

Stejným způsobem Jozue označuje „velitele Hospodinova zástupu“ (Joz 5,13–15).

Uprostřed zápasu s neznámým začalo být Jákobovi zřejmé, že se potýká se samotným Bohem. Je to znát i z jeho slov: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš“ (Gn 32,27). Jeho pevné přidržování se Boha a odmítání pustit se ho, odhaluje i Jákobovu vášnivou touhu po odpuštění a uspořádání vztahu s Hospodinem.

„Jákob teď jasně viděl chybu, která ho přivedla k hříchu, jehož se dopustil, když získal právo prvorozenství podvodem. Nedůvěřoval Božím zaslíbením, ale chtěl svým vlastním úsilím uskutečnit to, co by Bůh vykonal v pravý čas a svým vlastním způsobem.“ (PP 197.198; NUD 90)

Důkazem odpuštění byla změna Jákobova jména. Zatímco jméno Jákob odkazovalo na jeho úskočnost, jeho nové jméno mělo být znamením vítězství. „Nebudou tě už jmenovat Jákob (to je Úskočný), nýbrž Izrael (to je Zápasí Bůh), neboť jsi jako kníže zápasil s Bohem i s lidmi a obstáls“ (Gn 32,29).

Aplikace

Jaká je tvoje zkušenost se „zápasem“ s Bohem? Jak se takový zápas může projevovat? Proč je někdy důležité, abychom měli tento druh zkušeností?

SETKÁNÍ BRATRŮ

¹Potom se Jákob rozhlédl a vidí, že přichází Ezau a s ním čtyři sta mužů. I rozdělil zvlášť děti Lejiny a Rácheliny a obou otrokyň. ²Dopředu postavil otrokyně a jejich děti, za ně Leu s jejími dětmi a Ráchel s Josefem dozadu. ³Sám se ubíral před nimi a sedmkrát se poklonil až k zemi, než k svému bratrovi přistoupil. ⁴Ezau se k němu rozběhl a objal ho, padl mu kolem krku a políbil ho; oba zaplakali. (Gn 33,1–4)

Osobní studium

Z místa Peniél („Tvář Boží“; viz Gn 32,31), kde Jákob prožil svou velkou zkušenost s Bohem, se Jákob nyní přesouvá na místo setkání se svým bratrem. Po dvaceti letech odloučení ho Jákob vidí přicházet se čtyřmi sty muži (Gn 33,1). Jákob má obavy, a proto připravuje sebe i svou rodinu na všechno, co se může stát.

Přečtěte si text Genesis 33. Jaká je spojitost mezi Jákobovou zkušeností, když viděl Boží tvář v Peniél, a jeho zkušeností, když se má podívat do tváře svého bratra? Jak by mělo naše setkání a náš vztah s Bohem ovlivňovat náš vztah s „bratry“, ať už jde o kohokoli?

Jákob se sedmkrát klaní před svým bratrem (Gn 33,3), kterého opakovaně nazývá „můj pán“ (Gn 33,8.13.15) a označuje se za jeho „otroka“ (Gn 33,5; porovnej s Gn 32,5.19.21). Je příznačné, že sedm Jákobových úklonů odráží sedm požehnání jeho otce (viz Gn 27,27–29). Zároveň každým úklonem jakoby obrací požehnání svého otce. Přestože se národy, kmeny a synové jeho matky (tedy i bratr Ezau) měli podle otcovského požehnání klanět Já-

kobovi, nyní je to Jákob, kdo se klaní před svým bratrem.

Zdá se, jako by Jákob chtěl splatit dluh svému bratrovi a vrátit mu požehnání, které mu ukradl (viz Gn 33,11). Když Ezau uviděl svého bratra, navzdory všem očekáváním se rozběhl k Jákobovi, a místo toho, aby ho zabil, „objal ho, padl mu kolem krku a políbil ho“ (Gn 33,4).

Později Jákob řekl Ezauovi: „Vždyť smím vidět tvou tvář, a to je, jako bych viděl tvář Boží. Tak přívětivě jsi mě přijal!“ (Gn 33,10). Důvodem Jákobova mimořádného prohlášení je pochopení, že mu Ezau odpustil. Hebrejské sloveso *racah* „získat přízeň“ (Gn 33,10) je teologický termín označující jakoukoli obět, která je „příjemná“ a „přijatá“ Bohem. Takové přijetí oběti je projevem Božího odpuštění (Gn 22,27; Am 5,22).

Jákobova zkušenost Božího odpuštění v Peniél, kde viděl Boží tvář, se nyní opakuje ve zkušenosti bratrova odpuštění. Jákob to vnímá jako setkání s Bohem, jako pohled do Boží tváře. Jákob jako by prožíval druhý Peniél. Jákobovi odpustil Hospodin a nyní mu odpouští i jeho vlastní bratr. Jeho pochopení milosti se prohlubuje o zcela nový rozměr.

Aplikace

Co ses ty sám dozvěděl o milosti na základě odpuštění, které ti projevili lidé kolem?

ZNEUCTĚNÍ DÍNY

²⁴Poslechli tedy Chamóra a jeho syna Šekema všichni, kdo měli právo vycházet k bráně jeho města; dal se obřezat každý mužského pohlaví, kdo vycházel k bráně jeho města. ²⁵Ale třetího dne, když byli v bolestech, vtrhli bezpečně do města s mečem v ruce dva Jákobovi synové, Šimeón a Lévi, bratři Díny, a všechny mužského pohlaví povraždili. ²⁶Zavraždili mečem také Chamóra a jeho syna Šekema, vzali z Šekemova domu Dínu a odešli. ²⁷Na pobité potom přišli Jákobovi synové a za poskvrnění své sestry město vyloupili. ²⁸Pobrali jejich brav a skot i jejich osly a co bylo v městě i na poli. ²⁹Zajali všechny jejich děti a jejich ženy a uloupili všechno jejich jmění, vše, co bylo v domě. ³⁰I řekl Jákob Šimeónovi a Lévimu: „Přivedete mě do zkázy, způsobili jste, že vzbuzuji nelibost u obyvatel země, u Kenaanců a Perizejců. Mám málo lidí. Seberou-li se proti mně, pobijí mě a budu vyhuben já i můj dům.“ ³¹Odvětili: „Což směl s naší sestrou zacházet jako s děvčkou?“ (Gn 34,24–31)

Osobní studium

Po smíření s bratrem se chce nyní Jákob v klidu usadit v Kenaanu. Jeho cestu tak poprvé charakterizuje slovo *šalem* („bezpečně“; „bez nehody“; Gn 33,18), které je odvozeno od slova *šalom* („mír“; „klid“).

Koupil od Kenaanců pozemek (Gn 33,19) a postavil na něm oltář. Vyjadřuje tím svou víru a přesvědčení, že je závislý na Bohu. Každá přinesená oběť byla projevem jeho úcty k Bohu.

Přesto musí Jákob – Izrael – poprvé čelit problémům spojeným s usazením se v zemi. Stejně jako Izák v Geraru s abímelekem (Gn 26,1–33), i Jákob se pokouší najít způsob, jak by mohl žít s Kenaanci.

Přečtěte si text Genesis 34. Co narušilo Jákobovy plány poklidného života v Kenaanu? Jak reagoval? Co udělal?

Příběh této hrozné události zdůrazňuje nejednoznačnost postav a jejich činů. Smyšlný Šekem, který zneuctí Dínu, je zároveň

charakterizován jako ten, kdo ji upřímně miluje a chce se pokusit o nápravu. Je dokonce ochoten podstoupit obřizku.

Mezitím se Šimeon a Lévi, kteří se stavějí do role obránců Boha a jeho přikázání a kteří brání sňatkům s obyvateli Kenaanu (Lv 19,29), uchylují k podvodům a lžím (Gn 34,13) a jsou připraveni zabíjet, plenit a krást (Gn 34,25–27). Jejich jednání bylo nejen odsouzeníhodné (proč nepotrestat jen člověka, který se provinil?), ale mělo potenciál způsobit mnoho dalších problémů.

Jákob velmi usiluje o klid a snaží se vystupovat smířlivě. Když se dozví o znásilnění své dcery, neřekne vůbec nic, mlčí (Gn 34,5). Když se však dozvěděl o hanebném skutku svých synů, otevřeně je kárá a připomíná jim možné následky: „Přivedete mě do zkázy, způsobili jste, že vzbuzuji nelibost u obyvatel země, u Kenaanců a Perizejců. Mám málo lidí. Seberou-li se proti mně, pobijí mě a budu vyhuben já i můj dům“ (Gn 34,30).

Aplikace

V příbězích, které studujeme, opakovaně vidíme podvody i skutky milosti a milosrdenství. Co se z toho dovidáme o lidské povaze?

PROBLÉMY S MODLOSLUŽBOU

‘I řekl Bůh Jákobovi: „Vstaň a vystup do Bét-elu, usad’ se tam a udělej tam oltář Bohu, který se ti ukázal, když jsi prchal před svým bratrem Ezauem.“² Jákob tedy řekl svému domu i všem, kteří byli s ním: „Zbavte se cizích bohů, které máte mezi sebou! Očist’te se, převlékněte si šat, ³budeme putovat do Bét-elu. Chci tam udělat oltář Bohu, který mi odpověděl v den mého souzení a byl se mnou na cestě, kterou jsem šel.“⁴ Odevzdali tedy Jákobovi všechny cizí bůžky, které u sebe měli, i všechny náušnice a Jákob je zakopal pod posvátným stromem u Šekemu. ⁵Potom táhli dál. Na okolní města padl děs Boží; proto Jákobovy syny nepronásledovali. (Gn 35,1–5)

Osobní studium

Přečti si text Gn 34,30–35,15. Co se na základě popsaných událostí můžeme naučit o pravém uctívání?

Bezprostředně po Jákobově stížnosti, že jeho synové porušili mír s Kenaanci, a po jejich pokárání (Gn 34,30) Bůh naléhavě vyzývá Jákoba, aby opustil Šekem a vrátil se do Bét-elu. Bůh tam chce s Jákobem obnovit svou smlouvu. Jákob hned po příchodu do Bét-elu staví Hospodinu oltář.

První Jákobovou reakcí na Boží příkaz je pokyn, aby jeho lid odložil kenaanské modly, které byly ukořistěny při plenění města Šekem, a domácí bohy, které ukradla Ráchel (Gn 31,19.32). To je klíčové pro myšlenku obnovy smlouvy s Bohem.

Tyto modly si lidé uchovávali navzdory závazku, který učinil Jákob před Hospodinem. Aby Jákob skutečně unikl vlivu Kenaanu, nestačilo mu vyjít z něj. Musel odstranit modly nejen z tábora, ale lidé se jich museli vzdát i ve svých srdcích.

Proces pokání nespočívá na nějakém fyzickém přesunu z místa na místo, nebo

dokonce z jedné církve do druhé. Nejdůležitější je, abychom se zbavili modlářství, které je součástí našeho srdce. Modly si totiž můžeme vytvořit téměř z čehokoli.

Když Jákob poslechne Boha a postupuje podle jeho příkazu, Bůh nakonec zasáhne a „děs Boží“ (Gn 35,5) zachvátí všechny lidi kolem, takže se vůbec nikdo neodváží zaútočit na Jákoba a jeho syny. Jákob a „všechnen lid, který byl s ním“ (Gn 35,6), jsou nyní připraveni uctívat Boha. Jde o náznak, že v rodině došlo ke sjednocení. Jákob dává tomuto místu jméno El Bét-el (Gn 35,7; ČSP), což je připomínka snu o žebříku a znamení, že spojení mezi nebem a zemí, které bylo nějakou dobu přerušeno, se nyní zase obnovilo.

Text klade důraz spíše na Boha Bét-elu než na samotné místo. Bůh připomíná Jákobovi jeho nové jméno „Izrael“ (Gn 35,10), a to s dvojím příslibem, které toto jméno přináší. Jákobovo požehnání znamená jednak plodnost, což se projeví rozmnožením národa a splněním zaslíbení o Mesiášovi (Gn 35,11), a také poukazuje na zaslíbenou zemi (Gn 35,12).

Aplikace

Jakými nenápadnými a nenásilnými způsoby si modlářství může najít cestu do našich srdcí? Co lze proti tomu dělat?

SMRT RÁCHEL

¹⁶Potom z Bét-elu odtáhli. A když už byli nedaleko Efraty, Ráchel porodila; měla však těžký porod. ¹⁷Když těžce rodila, pravila jí porodní bába: „Neboj se, máš zase syna!“ ¹⁸Ve chvíli, kdy umírala a život z ní unikal, pojmenovala ho Ben-óni (to je Syn mého zmaru), ale otec ho nazval Ben-jamín (to je Syn zdaru). ¹⁹Ráchel umřela a byla pohřbena u cesty do Efraty, což je Betlém. ²⁰Jákob nad jejím hrobem postavil pamětní sloup, a to je památník Ráchelina hrobu až dodnes. (Gn 35,16–20)

Osobní studium

Přečti si text Gn 35,15–29. S jakými dalšími trápeními se Jákob setkal v rámci své nefunkční rodiny?

Jakmile Jákob opustí Bét-el, tři vzájemně propojené události předznamenají poslední krok jeho cesty do zaslíbené země: Jákobovi se narodil poslední syn, Ráchel zemřela a Rúben, Jákobův prvorozený syn Leji, spal s Jákobovou konkubínou. Ačkoli text neuvádí, proč se mladík dopustil něčeho tak zlého, mohlo jít o to, že chtěl nějakým způsobem pošpinit narození Jákobova posledního syna a znevážit památku Ráchel. To prostě nevíme.

Narození Jákobova posledního syna je spojeno s Betlémem (Gn 35,19), který je na hranicích zaslíbené země. Toto narození je prvním splněním Božího zaslíbení týkajícího se budoucnosti Izraele. Porodní bába prorocky osloví Ráchel právě těmi slovy, kterými Bůh uklidnil Abrahama: „Neboj se“ (Gn 35,17; porovnej s Gn 15,1).

Je důležité, že Jákob mění jméno, které umírající Ráchel dala svému synovi – Ben-óni,

což znamená „Syn mého zmaru“, aby vyjádřila svou bolest, na Ben-jamín, „Syn pravé ruky“, což možná naznačuje směr na jih, aby vyjádřil svou naději na zaslíbenou zemi a vše, co Bůh řekl, že udělá pro svůj lid.

V této době měl však Rúben sexuální vztah s Bilhou, konkubínou svého otce a Ráchelinou služkou (Gn 35,25; Gn 30,3). Nevíme, proč to udělal, ale jde o další příklad lidské zkaženosti.

Je překvapující, že Jákob na toto hrozné provinění nereaguje, i když se o tom dozvěděl (Gn 35,22). Možná v tomto bodě svého života Jákob důvěřuje Bohu, že splní své slovo navzdory hříchu a zlu, které se kolem něho občas děje.

Právě takové vyznání víry vyplývá z výčtu dvanácti Jákobových synů, kteří stojí u zrodu izraelského národa (Gn 35,22–26). Jak ještě uvidíme, nejedná se o nejsympatičtější a nejlaskavější lidi. Přes všechny problémy, všechny dysfunkce, dokonce i naprosté zlo, jako byl Rúben s Bilhou, se však skrze tuto rodinu měla naplnit Boží vůle – bez ohledu na to, jaká tato rodina ve skutečnosti byla.

Aplikace

I přes lidské chyby Bůh nakonec naplní své záměry. Představ si, co by se stalo, kdyby lidé s Bohem spolupracovali a poslouchali ho. O co méně bolesti a utrpení by se odehrálo a o co snáze, rychleji a přímočařeji by se naplňovala Boží vůle!

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 18. kapitolu „Jákovův noční zápas“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 195–203; NUD 89–92).

„Jákovova zkušenost během oné noci zápasu a úzkosti představuje soužení, jímž bude muset projít Boží lid těsně před druhým příchodem Ježíše Krista. [...]“

Stejnou zkušenost prožije Boží lid ve svém závěrečném zápase s mocnostmi zla. Bůh vyzkouší jejich víru, vytrvalost a důvěru v Boží moc. Satan se je bude snažit zastrašit myšlenkou, že jejich hříchy jsou příliš velké, než aby mohly být odpuštěny. Když se ohlédnou zpět na svůj život, jejich naděje pohasne. U vědomí Boží milosti a svého upřímného pokání se však budou dovolávat Božích zaslíbení. Jejich víra neztroskotá proto, že jejich modlitby nebudou okamžitě vyslyšeny. Z jejich nitra bude tryskat prosba: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš“ (Gn 32,27). [...]“

Jákovův příběh je ujištěním, že Bůh nezavrhně ty, kdo byli svedeni k hříchu, ale v upřímném pokání se k němu vrátili. Bůh svého služebníka poučil, že pouze Boží milost mu může dát požehnání, po němž prahne. Tak tomu bude i s těmi, kdo žijí v posledních dnech. Ve vši své bezmocnosti a nicotě musíme důvěřovat v zásluhy ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Spasitele. Nikdo, kdo si bude takto počínat, nezahyne.“ (PP 201–203; NUD 91.92)

Otázky k rozhovoru

1. Proč je Jákobova slabost příležitostí pro Boží milost? Jak souvisí Jákobova zkušenost se slovy apoštola Pavla: „Když jsem sláb, jsem silný“ (2K 12,10)?
2. Proč podle vás Bible odhaluje tolik nepěkných podrobností o životě mnoha svých postav? Co z toho vyplývá? Jaké poučení si z toho můžeme vzít?
3. Uvažujte o problémech modlářství. Jaké jsou nejvýraznější modly, idoly naší kultury, naší civilizace? Jak se můžeme ujistit, že neuctíváme nic jiného a nikoho jiného než Hospodina?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Josef – mistr snů

Texty na tento týden

Genesis 37–41

Základní verš

„Řekli si mezi sebou: ‚Hle, mistr snů sem přichází!‘“ (Gn 37,19)

Josefův příběh (Genesis 37–50) od jeho prvních snů v Kenaanu (Gn 37,1–11) až po jeho smrt v Egyptě (Gn 50,26) vypráví poslední část knihy Genesis. Kniha Genesis se věnuje Josefovi více než kterémukoli jinému patriarchovi. Přestože je Josef pouze jedním z Jákobových synů, v knize Genesis je představen jako velký patriarcha, podobně jako Abraham, Izák a Jákob.

Při studiu uvidíme, že Josefův život vyzdvihuje dvě důležité teologické pravdy: (1) Bůh plní své sliby, (2) Bůh může změnit zlo v dobro.

Tento týden se zaměříme na rané období Josefova života. Byl Jákobovým oblíbeným synem, kterému ironicky přezdívali *baal ha-chalomot* (Gn 37,19), což doslova znamená „mistr snů“. Naznačuje to, že Josef byl „odborníkem“ na sny a jejich výklad. Takové označení se k němu hodí, protože Josef sny nejen má, rozumí jim a prorocky je vykládá, ale tyto sny se naplňují v jeho životě.

Ve studovaných kapitolách opět uvidíme opakované potvrzení Boží prozřetelnosti, a to i přes zlo a hříšnost lidského srdce.

Osnova lekce

Touto lekcí otevíráme závěrečnou část knihy Genesis, která se zaměřuje na osudy Jákobova syna Josefa. Při studiu tohoto týdne budeme sledovat jeho životní pouť od dětství až do situace, kdy se dostává jako otrok do Egypta.

- Gn 37,1–11: Rodinné problémy (neděle)
- Gn 37,18–24: Útok na Josefa (pondělí)
- Gn 38,24–26: Juda a Tamar (úterý)
- Gn 39,7–12: Josef jako otrok v Egyptě (středa)
- Gn 41,25–31: Faraónovy sny (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

RODINNÉ PROBLÉMY

¹I usadil se Jákob v zemi, v níž jeho otec pobýval jako host, v zemi kenaanské. ²Toto je rodopis Jákobův. Sedmnáctiletý Josef pásal se svými bratry ovce. Byl to mládenec, který býval se syny žen svého otce, Bilhy a Zilpy. Josef přinášel svému otci o svých bratrech zlé zprávy. ³Izrael Josefa miloval ze všech svých synů nejvíce; vždyť to byl syn jeho stáří. Proto mu udělal pestře tkanou suknici. ⁴Když bratři viděli, že ho otec miluje nade všechny bratry, začali ho nenávidět a nepromluvili na něho pokojného slova. ⁵Jednou měl Josef sen a pověděl jej svým bratrům; nenáviděli ho pak ještě více. ⁶Rekl jim totiž: „Slyšte prosím, jaký jsem měl sen: ⁷Vážeme na poli snopy. Tu povstane můj snop a zůstane stát. A hle, vaše snopy obcházel kolem něho a klaněly se mému snopu.“ ⁸Bratři mu odpověděli: „To budeš nad námi kralovat jako král či mezi námi vládnout jako vladař?“ A nenáviděli ho pro jeho sny a pro jeho slova ještě víc. ⁹Měl pak ještě jiný sen a vypravoval jej svým bratrům: „Měl jsem opět sen: Klanělo se mi slunce, měsíc a jedenáct hvězd.“ ¹⁰To vyprávěl otci a bratrům. Otec ho okřikl: „Jaký žes to měl sen? Že i já, tvá matka a tvoji bratři přijdeme, abychom se před tebou skláněli k zemi?“ ¹¹Bratři na něho žártili, ale otec na to nepřestával myslet. (Gn 37,1–11)

Osobní studium

Jákob se konečně usadil v zaslíbené zemi. Zatímco Izák byl v Kenaanu pouze „cizinec“, o Jákobovi čteme, že se v zemi „usadil“ (Gn 37,1). Paradoxně, právě když se v zemi konečně zabydlel, začaly nové potíže, tentokrát v rodině. Spor se netýkal vlastnictví půdy ani používání studny. Hlavní problém měl duchovní rozměr.

Uvažuj o úvodním textu (Gn 37,1–11). Co způsobilo, že Josefa jeho bratři začali nenávidět?

Od úplného začátku vnímáme, že Josef, který se Jákobovi narodil ve vyšším věku (Gn 37,3), měl se svým otcem mimořádný vztah. Všichni viděli, že Jákob Josefa „miloval ze všech svých synů nejvíce“ (Gn 37,4). Dokonce zašel tak daleko, že mu dal ušít „pestře tkanou suknici“ (Gn 37,3), která mohla symbolizovat knížecí oděv (viz 2S 13,18). Takový přístup mohl vyjadřovat Jákobův

tajný úmysl povýšit Josefa, Ráchelina prvního syna, na místo prvorozeného v rodině.

Budoucnost potvrdí Jákobovo přání, protože Josef nakonec opravdu dostane práva prvorozeného (1Pa 5,2). Není proto divu, že ho Josefovi bratři začali nenávidět a neměli pro něho hezké slovo (Gn 37,4).

Kromě toho Josef přinášel otci nelichotivé zprávy o bratrech (Gn 37,2). A kdo by měl rád donašeče...

Když se pak Josef podělil v rodině o své sny, které naznačovaly, že ho Bůh vyvýší a že jeho bratři se budou před ním klanět, jejich nenávisť se vystupňovala. Prorocký charakter Josefových snů je potvrzen tím, že se opakují (viz Gn 41,32). A ačkoli Jákob svého syna otevřeně pokáral (Gn 37,10), zapamatoval si tyto události, přemýšlel o nich a čekal jejich naplnění (Gn 37,11). Z toho vyplývá, že patrně někde v hloubce duše věřil, že na těch snech něco je. A měl pravdu, ačkoli v té době to ještě nemohl vědět.

Aplikace

Přečti si text Mt 20,26.27. Jakou důležitou zásadu odhalují tyto verše? Jak se ji můžeme naučit projevovat ve svém životě?

ÚTOK NA JOSEFA

¹⁸Jakmile ho [Josefa] v dálce spatřili, ještě než se k nim přiblížil, smluvili se proti němu, že ho usmrtí. ¹⁹Řekli si mezi sebou: „Hle, mistr snů sem přichází! ²⁰Pojďte, zabijme ho! Pak ho vhodíme do některé cisterny a řekneme: Sežrala ho divá zvěř. A uvidíme, co bude z jeho snů!“ ²¹Když to uslyšel Rúben, rozhodl se vysvobodit ho z jejich rukou. Zvolal: „Přeče ho nebudeme ubíjet!“

²²Dále jim Rúben řekl: „Neprolévejte krev. Vhodte ho do cisterny, která je ve stepi, ale ruku na něj nevztahujte!“ Chtěl ho z rukou bratrů vysvobodit a přivést k otci. ²³Jakmile Josef přišel k bratrům, strhli z něho suknicí, tu suknicí pestře tkanou, kterou měl na sobě. ²⁴Vzali ho a hodili do cisterny. Cisterna byla prázdná, bez vody. (Gn 37,18–24)

Osobní studium

Jakkoli hrozné jsou následující události, není obtížné je pochopit. Být tak blízko u někoho, dokonce být v příbuzenském vztahu s někým, koho nenávidíte, nutně muselo dříve či později vyústit v problémy.

Přečti si text Gn 37,12–36. Co se z tohoto příběhu dozvídáme o nebezpečnosti neobraceného srdce? K čemu nás nenávisť a sobectví mohou dovést?

Bratři nenáviděli Josefa, protože žárlili na Boží přízeň (Sk 7,9), která se bude v následujících událostech opakovaně potvrzovat. Když Josef bloudí a nemůže najít své bratry, objeví se tam muž, který mu ukáže správný směr (Gn 37,15). Když Josefovi bratři plánují, že ho zabijí, zasáhne Rúben a navrhne, aby ho raději hodili do nádrže na vodu (Gn 37,20–22).

Je obtížné představit si míru nenávisti, kterou pociťují vůči Josefovi jeho bratři. Jak se mohli tito mladí muži dopracovat k tak

krutému činu? Neuvažovali ani na chvíli o tom, jak to zasáhne jejich vlastního otce? Ať se na otce dívali jakkoli uraženě a zlobili se, protože upřednostňoval Josefa, sáhnout na jedno z jeho dětí bylo opovržením hodné. Jejich jednání je smutnou ukázkou toho, jak krutí mohou lidé být.

„Zanedlouho spatřili skupinu pocestných, která se k nim blížila. Byla to karavana Izmaelců putujících se zbožím do Egypta. Juda navrhl, aby svého bratra raději prodali, než aby ho nechali zemřít. Takto se ho úspěšně zbaví, a přitom se neposkvrní jeho krví.“ (PP 211; NUD 97)

Když bratři Josefa hodili do cisterny („jámy“; B21) s tím, že ho zabijí později, procházela kolem karavana. Juda navrhl svým sourozencům, aby Josefa prodali midjánským obchodníkům (Gn 37,26–28). Ti ho později prodali v Egyptě jako otroka (Gn 37,36). Takovým nečekaným a nepředvídatelným způsobem se pomalu otevíraly dveře k Josefově budoucí slávě.

Aplikace

Proč je důležité prosit o Boží moc, aby se naše špatné charakterové vlastnosti změnily dříve, než se projeví v činech, o kterých bychom nikdy ani nepředpokládali, že bychom je byli schopni provést?

JUDA A TÁMAR

²⁴Asi po třech měsících bylo Judovi oznámeno: „Tvá snacha Támar se dopustila smilstva a dokonce je již z toho smilstva těhotná.“ Juda řekl: „Vyved'te ji, ať je upálena.“²⁵Když už ji vedli, poslala svému tchánovi vzkaz: „Jsem těhotná s mužem, jemuž patří tyhle věci.“ A dodala: „Pohled' jen pozorně, či je toto pečetidlo, šňůrka a hůl!“²⁶Juda si je pozorně prohlédl a řekl: „Je spravedlivější než já; nedal jsem ji svému synu Šelovi.“ A už k ní nikdy nevešel. (Gn 38,24–26)

Osobní studium

Příběh o Támar zde není na nesprávném místě. Tato událost se odehrála v době po prodeji Josefa do Egypta (Gn 38,1) a je v souladu se skutečností, že Juda právě opustil své bratry, což může poukazovat na jeho nesouhlas s tím, jak naložili s Josefem. Kromě toho má text s předchozí kapitolou společných mnoho běžných slov a motivů a nese v sobě stejné teologické ponaučení: špatný čin se změní v pozitivní událost a záchranu.

Přečti si Genesis 38. kapitolu. Porovnej chování Judy s chováním Támar. Kdo z těchto dvou byl spravedlivější? Proč?

Juda si našel manželku, dceru Kenaance Šúa (Gn 38,2), se kterou má později tři syny: Era, Ónana a Šela. Aby zajistil svému potomstvu správný rodokmen, dává svému synovi Erovi za manželku kenaanskou Támar. Když Era a Ónana pro jejich hříšnost a zkaženost Bůh zabije, Juda slíbí dát Támar za ženu svému poslednímu synovi Šelovi.

Zdá se, že Juda nespěchal splnit tento slib (Gn 38,11.14). Když po smrti své manželky vyjede za svými stříhači, Támar se rozhod-

ne hrát prostitutku, aby ho přinutila splnit slib. Juda však nemá peníze na zaplacení neznámé prostitutky, a proto slíbí, že jí později pošle kůzle ze svého stáda (Gn 38,16).

Támar požaduje od Judy zástavu – pečetidlo a hůl – a z tohoto setkání otěhotní. Když bude později obviněna ze smilstva, ukáže svému tchánovi věci, které jí on sám dal. Juda pochopí, co se stalo, a omluví se (Gn 38,26).

Tento politováníhodný příběh končí tím, že se narodí dvojčata Zerach a Peres (Fares). Ten se podobně jako Jákob narodil až jako druhý, ale stal se prvním a v dějinách spasení je jmenován mezi předky Davida (Rt 4,18–22), a tedy i Ježíše Krista (Mt 1,3). Pokud jde o Támar, je první ze čtyř žen v Ježíšově rodokmenu. Za ní následují Rachab (Mt 1,5), Rút (Mt 1,5) a manželka Uriáše (Mt 1,6). Ty všechny předcházely Ježíšovu matku Marii (Mt 1,16).

Z tohoto příběhu si můžeme vzít jedno důležité poučení: Tak jako Bůh zachránil svou milostí Támar, přičemž změnil zlo v dobro, zachráni i svůj lid díky Ježíšovu kříži. A v případě Josefa změní jeho potíže v záchranu Jákoba a jeho synů.

Aplikace

Jak a kdy Bůh změnil to „špatné“ ve tvém životě v něco „dobrého“? Jak ti takové zkušenosti pomáhají ve tvém životě víry?

JOSEF JAKO OTROK V EGYPTĚ

⁷Po těchto událostech se stalo, že se žena jeho pána do Josefa zahleděla a naléhala: „Spi se mnou!“ ⁸Ale on odmítl a ženě svého pána řekl: „Pokud mě tu můj pán má, nestará se o nic, co je v domě; svěřil mi všechno, co má. ⁹V tomto domě není nikdo větší než já. Nevyňal z mé správy nic, jen tebe, protože jsi jeho manželka. Jak bych se tedy mohl dopustit takové špatnosti a prohřešit se proti Bohu!“ ¹⁰A třebaže se Josefovi nabízela den co den, nevyhověl jí, aby k ní ulehl a byl s ní. ¹¹Jednoho dne přišel do domu, aby vykonával svou práci. Nikdo z domácích v domě nebyl. ¹²Tu ho chytila za oděv se slovy: „Spi se mnou!“ Ale on jí nechal svůj oděv v ruce, utekl a vyběhl ven. (Gn 39,7–12)

Osobní studium

Při našem studiu sledujeme příběh Josefova života, který byl přerušen vyprávěním o Támar. Josef se dostává jako otrok k „veliteli tělesné stráže“, který má na starosti i vězení pro faraónovy úředníky (Gn 40,3,4; Gn 41,10–12).

Přečti si text Genesis 39. kapitoly. Co vedlo k úspěchu, kterého dosáhl Josef ve své službě u Potífara?

Téměř okamžitě se v příběhu dozvídáme, že Josef je úspěšný muž (Gn 39,2,3). Jeho pán mu tak důvěřoval, že ho Potífara „ustanovil správcem svého domu a svěřil mu všechno, co měl“ (Gn 39,4).

Josefův úspěch ho však nezkaží. Když si ho všimne Potífarova žena a chce se s ním vyspat, Josef jednoznačně odmítá a raději přijde o práci a o své jistoty, než aby se „dopustil takové špatnosti a prohřešil se proti Bohu!“ (Gn 39,9). Žena, ponížená Josefovým

odmítnutím, lživě oznámí svým služebníkům a manželovi, že ji Josef chtěl znásilnit. V důsledku toho je Josef uvězněn.

Josef v žaláři prožívá to, co v nějaké podobě pocítí někdy každý: pocit opuštění Bohem. Přesto i v tomto těžkém období „Hospodin byl s ním“ (Gn 39,21).

Bůh však jedná a Josef naváže dobrý vztah se správcem žaláře. Stejně jako v domě jeho pána, i ve vězení Bůh Josefovi žehná. Josef má mnohá obdarování a navzdory špatné situaci, v níž se nyní ocitl (ostatně i dříve byl jenom otrokem), se snaží jednat co nejlépe a nejzodpovědněji. Ať už byly jeho dary jakékoli, text jasně ukazuje, že to byl Bůh, kdo mu pomohl uspět. „Velitel pevnosti nedohlížel na nic, co mu svěřil, poněvadž s Josefem byl Hospodin; všemu, co činil, dopřával Hospodin zdaru“ (Gn 39,23). Je velmi důležité, aby si i dnes všichni nadaní a úspěšní uvědomovali, kdo je dárce jejich schopností a možností!

Aplikace

Uvažuj o textu Gn 39,7–12. Jak Josef odolal svodu Pótifarovy manželky? Proč Josef řekl, že kdyby udělal, o co ho žádala, byl by to hřích proti Bohu? Co tím říká o svém pochopení podstaty hříchu?

FARAÓNOVY SNY

²⁵Josef faraónovi odvětil: „Faraónův sen je jeden a týž. Bůh faraónovi oznámil, co učiní. ²⁶Sedm pěkných krav, to je sedm let. Také sedm pěkných klasů je sedm let. Je to jeden sen. ²⁷Sedm vychrtlých a šeredných krav, vystupujících za nimi, je sedm let, stejně jako sedm prázdných a východním větrem sežehlých klasů; to bude sedm let hladu. ²⁸Když jsem faraónovi řekl: Bůh faraónovi ukázal, co učiní, minil jsem toto: ²⁹Přichází sedm let veliké hojnosti v celé egyptské zemi. ³⁰Po nich však nastane sedm let hladu a všechna hojnost v egyptské zemi bude zapomenuta. Hlad zemi úplně zničí. ³¹V zemi nebude po hojnosti ani potuchy pro hlad, který potom nastane, neboť bude velmi krutý. (Gn 41,25–31)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 40,1 až 41,36. Jak souvisely faraónovy sny se sny jeho úředníků? Jaký je význam této paralely?

Události pokračují pod Božím vedením. Josef dostává na starost vězně, z nichž dva jsou shodou okolností bývalými sluhy faraóna – číšník a pekař (Gn 41,9–11). Každý z nich je znepokojen svým snem, protože „není tu nikdo, kdo by jej vyložil“ (Gn 40,8). Josef pak interpretuje jejich sny.

Podobně jako číšník a pekař, i faraón má později dva sny, které také neumí nikdo vyložit (Gn 41,1–8). V tu chvíli si komorník vzpomene na Josefa a doporučí ho faraónovi (Gn 41,9–13).

Jako jeho služebníci, i faraón se trápí, a tak jako oni, i faraón mluví o svých snech (Gn 41,14–24) a Josef mu je vykládá. Stejně jako sny služebníků, i faraónovy sny ukazují paralely symbolů: dvě série sedmi krav (vykrmené a vychrtlé), stejně jako dvě série obilných klasů (pěkné a vyschlé) představují dvě série sedmi let – napřed dobrých a pak

špatných let. Sedm krav souvisí se sedmi obilnými klasy. Ve snech se opakuje totéž poselství, což je důkazem jejich božského původu, stejně jako Josefovy sny (Gn 41,32; porovnej s Gn 37,9).

Přestože je to on, kdo vykládá faraónovi jeho sny, Josef opakovaně a velmi zřetelně faraónovi připomíná, že to je Bůh, kdo odhalil panovníkovi, co se on, Bůh, chystá udělat (Gn 41,25.28). Zdá se také, že faraón toto poselství pravděpodobně pochopil, protože když se rozhodl jmenovat správce zodpovědného za celou zemi, jeho argument byl následující: „Když ti to vše dal Bůh poznat, nikdo nebude tak zkušený a moudrý jako ty. Budeš správcem mého domu a všechen můj lid bude poslouchat tvé rozkazy. Budu tě převyšovat jen trůnem“ (Gn 41,39.40).

Je to obdivuhodné: díky Bohu Josef putuje od správce nad Potífarovým domem ke správci věznice a nakonec k vládci celého Egypta. Jde o silný příběh o tom, jak se i uprostřed zoufalých okolností zjevuje Boží prozřetelnost.

Aplikace

Jak se můžeme naučit důvěřovat Bohu a držet se jeho zaslíbení, i když se události zdají beznadějně a Bůh mlčí?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si 20. kapitolu „Josef v Egyptě“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 213–223; NUD 98–103).

„Josef a Daniel byli odděleni od svých rodin a odvedeni do pohanského zajetí už v době svého dospívání. Zvláště Josef pak byl často podrobován zkouškám, které přinášely do jeho života velké změny. V domově svého otce byl milovaným dítětem, v domě Potífara otrokem. Později se stává jeho důvěrníkem a společníkem.

Jako vedoucí pracovník se mnohému naučil nejen studiem, ale i pozorováním a jednáním s lidmi. Do faraónova vězení se dostal jako nespravedlivě odsouzený vězeň bez naděje na spravedlnost a bez vyhlídek na propuštění. V době velké krize byl povolán, aby stál v čele národa. Co mu umožnilo uchovat si v tom všem bezúhonnost? [...]

V dětství byl Josef vyučován lásce a úctě k Bohu. V otcově stanu, pod syrskou hvězdou oblohou, slyšel vyprávět příběh o nočním vidění v Bét-elu, o žebříku mezi nebem a zemí, o vystupujících a sestupujících andělech i o Bohu, který se tehdy Jákobovi zjevil. Znal i příběh o zápasu u potoka Jabok. Právě tam se jeho otec Jákob, poté co se vzdal svých oblíbených hříchů, postavil jako vítěz a přijal titul Božího knížete. Když se Josef jako pastýř staral o otcova stáda, vedl čistý a prostý život. To mělo příznivý vliv na rozvoj jeho tělesných i duševních sil. Společenství s Bohem prostřednictvím přírody a studium velikých pravd, které odevzdával otec svému synovi jako posvátný odkaz, posílily Josefovou mysl a vtiskly mu pevné zásady.

Během životní krize, kdy se na děsivé cestě z kenaanského domova do egyptského otroctví naposled ohlížel k pahorkům skrývajícím stany jeho rodiny, si Josef vzpomněl na Boha svého otce. Vzpomínal na naučení z dětství a pevně se rozhodl, že zůstane věrný a bude vždy jednat tak, jak se patří na poddaného Krále nebes.“ (Ed 51.52; Vych 32.33)

Otázky k rozhovoru

1. Porovnejte Josefov život se životem Daniela a Ježíše. Jaké společné rysy nacházíte? Jak Josef a Daniel svým způsobem odrážejí Ježíšovy postoje a jednání?
2. Uvažujte společně o otázce na konci čtvrtletního studia. Jak se můžeme naučit důvěřovat Bohu, i když se okolnosti nakonec nezmění k dobrému, jak se to stalo v Josefově případě?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Josef – princ egyptský

Texty na tento týden

Genesis 41–45

Základní verš

„Farao mu dále řekl: ‚Hleď, ustanovuji tě správcem celé egyptské země.‘“ (Gn 41,41)

Josef je nyní správcem Egypta a jeho vlastní bratři se mu přijdou poklonit, aniž by věděli, kdo je (Gn 42). Josefovi bratři se pokoří, když je Josef přinutí přijít znovu zpět, tentokrát i s Benjámínem (Gn 43). A když začnou mít pocit, že je Benjámínův život v ohrožení (Gn 44), prosí o milost tohoto mocného muže, o kterém říkali, že je „jako sám farao“ (Gn 44,18). Když však Josef nakonec odhalí svou totožnost, pochopí, že ačkoli se dopustili ohavných činů, Bůh to nakonec ve své milosti proměnil v dobré.

Je zajímavé, že celý sled událostí, které mohly zdůraznit Josefovův úspěch, se zaměřuje spíše na pokání jeho bratrů. Jejich opakované putování od Josefa k otci a překážky, se kterými se setkali, je nutily přemýšlet. Vzpomněli si na své nespravedlivé chování k Josefovi a otci a uvědomili si svou nepravost vůči Bohu. Pro Josefovy bratry byla celá tato zkušenost podobná Božímu soudu. A přesto (nebo spíše právě proto) dojemný závěr, který všechny přivádí k slzám a radosti, obsahuje i poselství o odpuštění.

Osnova lekce

V této lekci se již podruhé podíváme na osudy Josefa. Zaměříme se na to, co prožíval během svého dlouholetého pobytu v Egyptě, kde jej Bůh jedinečným způsobem použil pro dobro nejen celého Egypta, ale i okolních zemí a nakonec i vlastní rodiny.

- Gn 41,37–41: Josefovův vzestup k moci (neděle)
- Gn 42,18–24: Josef zkouší své bratry (pondělí)
- Gn 43,26–30: Josef a Benjámín (úterý)
- Gn 44,30–34: Josefovův stříbrný pohár (středa)
- Gn 45,8–15: „Já jsem váš bratr Josef!“ (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

JOSEFŮV VZESTUP K MOCI

³⁷Tato řeč se faraónovi i všem jeho služebníkům zalíbila. ³⁸Farao svým služebníkům tedy řekl: „Zda najdeme podobného muže, v němž je duch Boží?“ ³⁹Josefovi pak řekl: „Když ti to vše dal Bůh poznat, nikdo nebude tak zkušený a moudrý jako ty. ⁴⁰Budeš správcem mého domu a všechny můj lid bude poslouchat tvé rozkazy. Budu tě převyšovat jen trůnem.“ ⁴¹Farao mu dále řekl: „Hleď, ustanovuji tě správcem celé egyptské země.“ (Gn 41,37–41)

Osobní studium

Josef rozuměl faraónovým snům jako odhalení toho, „co učiní“ Bůh (Gn 41,28) v Egyptě. Josef však nevyzývá faraóna, aby věřil v jeho Boha. Namísto toho je Josefovou bezprostřední reakcí řešení. Josef navrhuje záchranný program (Gn 41,33–36). Je zajímavé, že i faraón se soustředil jen na ekonomickou část Josefova poselství. Je zřejmé, že mu jde spíše o ekonomické výsledky než o duchovní význam snu a o Boží roli v celé situaci.

Přečti si text Gn 41,37–57. Jaké je Boží místo v Josefově úspěchu?

Faraón si vybral Josefa, aby se ujal vedení, ne proto, že správně interpretoval jeho sny a odhalil hrozící nebezpečí, ale proto, že nabídl řešení tohoto problému. Faraónovi i všem jeho služebníkům se zalíbila Josefova rada (Gn 41,37). Zdá se, že faraónova volba byla spíše pragmatická než náboženská. Přesto uznává, že v Josefovi je přítomen „duch Boží“ (Gn 41,38). Josefa vnímal jako člověka, který je „zkušený a moudrý“ (Gn 41,39). Tento výraz charakterizuje

je moudrost, jejímž původcem je Bůh (viz Gn 41,33; porovnej s 1Kr 3,12).

Podrobnosti uvedené v biblickém textu odpovídají tehdejší historické situaci v Egyptě. Skutečnost, že faraón jmenoval Josefa vysokým státním úředníkem, nebyla ve starověkém Egyptě ničím neobvyklým. V záznamech nacházíme mnoho případů, kdy byly vysoké státní funkce svěřeny cizincům.

Následujících sedm let bylo obdobím hojnosti. Produkce obilí byla tak ohromující, že ho „přestali počítat, neboť se už počítat nedalo“ (Gn 41,49). Šlo o zřejmý projev nadpřirozené moci. Přirovnání „jako písku v moři“ (Gn 41,49) ukazuje, že jde jednoznačně o Boží požehnání (Gn 22,17). Josef toto požehnání osobně odráží ve své vlastní plodnosti, což je shoda okolností, která svědčí o tom, že v pozadí obou událostí stojí stejný Bůh. Josef má dva syny. Jejich jména ukazují Josefovu zkušenost s Boží prozřetelností, která transformovala bolest v radost (Menases) a předchozí trápení na plodnost (Efrajim). Jde o mocný příklad toho, jak Bůh změnil něco špatného v něco velmi dobrého.

Aplikace

Jak mohou lidé kolem nás poznat z toho, jak žijeme, jaký je náš Bůh?

JOSEF ZKOUŠÍ SVÉ BRATRY

¹⁸Třetího dne jim Josef řekl: „Toto udělejte a zůstanete naživu. Bojím se Boha. ¹⁹Jestliže jste poctiví, zůstanete jeden z vás spoután ve vězení; ostatní půjdete a donesete obilí, aby vaše rodiny nehladověly. ²⁰Svého nejmladšího bratra přiveďte ke mně; tak se prokáže pravdivost vašich výpovědí a nezemřete.“ I učinili tak. ²¹A řekli si navzájem: „Jistě jsme se provinili proti svému bratru; viděli jsme jeho tíseň, když nás prosil o smilování, ale nevyslyšeli jsme ho. Proto jsme přišli do tísně teď my.“ ²²Rúben jim odpověděl: „Cožpak jsem vám neříkal, abyste se na tom hochovi neprohřešovali? Neposlechli jste, a teď jsme voláni za jeho krev k odpovědnosti.“ ²³Nevěděli, že jim Josef rozumí, neboť s nimi mluvil skrze tlumočnicka. ²⁴Josef se od nich odvrátil a zaplakal. Pak se k nim obrátil a mluvil s nimi. Potom z nich vybral Šimeóna a před jejich očima ho spoutal. (Gn 42,18–24)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 42. O co jde v tomto příběhu a jak zjevuje Boží prozřetelnost v protikladu k lidskému zlu a zkaženosti člověka?

Hladomor donutil Jákoba, aby poslal své syny do Egypta nakoupit obilí. Je pozoruhodné, že právě Jákob iniciuje jejich cestu (Gn 42,1). Nešťastný starý muž, oběť okolností, které nemohl ovlivnit, nevědomky spustí úžasný řetězec událostí, které povedou k tomu, že se opět setká se synem, kterého už dávno oplakal.

Důležitost tohoto setkání je zdůrazněna dvěma základními skutečnostmi. Za prvé jde o splnění Josefových snů. Kdysi dávno Josef ve svých prorockých snech viděl: „vaše snopy obcházelý kolem něho a klaněly se mému snopu“ (Gn 37,7). Nyní se tyto předpovědi naplnily. Josef je představen jako „říšský správce“ (Gn 42,6) a „pán země“ (Gn 42,30.33). Josefovo vlivné postavení je v kontrastu k postavení jeho potřebných bratrů, kteří se při příchodu „skláněli se před ním tváří k zemi“ (Gn 42,6).

Byli to stejní bratři, všech deset, kteří se Josefovi vysmívali kvůli jeho snu a zpochybňovali jeho naplnění (Gn 37,8).

Za druhé, při tomto setkání je připomenuto, jak se kdysi zachovali bratři k mladému Josefovi a co mu tím způsobili. Použitý jazyk i podobné prožitky Josefa tehdy a bratrů dnes naznačují, že se dočkali spravedlivé odplaty. Slovní spojení „řekli si navzájem“ (Gn 42,21) bylo použito i tehdy, když se rozhodli Josefa zbavit (Gn 37,19). Pobyt bratrů ve vězení (Gn 42,17) je ozvěnou Josefova věznění (Gn 40,3.4). Josefovi bratři vnímají, že to, co se s nimi právě děje, souvisí s tím, co udělali svému bratrovi před dvaceti lety. „A řekli si navzájem: „Jistě jsme se provinili proti svému bratru; viděli jsme jeho tíseň, když nás prosil o smilování, ale nevyslyšeli jsme ho. Proto jsme přišli do tísně teď my““ (Gn 42,21).

Rúbenova slova „jsme voláni za jeho krev k odpovědnosti“ (Gn 42,22), která odrážejí jeho dávné varování „neprolévejte krev“ (Gn 37,22), posilují propojení mezi jejich současnou situací a tím, čeho se dopustili v minulosti.

Aplikace

Většina z nás určitě udělala věci, za které se stydíme a které nás mrzí. Proč je důležité odčinit to, co se alespoň trochu dá? Proč je důležité přijmout Boží zaslíbení o odpuštění, které dostáváme díky Ježíši (viz Ř 5,7–11)?

JOSEF A BENJAMÍN

²⁶Jakmile Josef vkročil do domu, přinesli mu tam svůj dar a klaněli se mu až k zemi. ²⁷Zeptal se jich, jak se jim vede, a otázel se: „Zdalipak se vede dobře vašemu starému otci, o němž jste mluvili? Je ještě naživu?“ ²⁸Odpověděli: „Tvému otroku, našemu otci, se vede dobře, je dosud živ.“ Padli na kolena a klaněli se mu. ²⁹Tu se rozhlédl a spatřil svého bratra Benjamína, syna své matky, a tázel se: „Toto je váš nejmladší bratr, o kterém jste se mnou mluvili?“ A dodal: „Bůh ti buď milostiv, můj synu!“ ³⁰Nato se Josef rychle vzdálil. Byl hluboce pohnut a dojat nad bratrem až k pláči; vešel proto do pokojíku a rozplakal se tam. (Gn 43,26–30)

Osobní studium

Jákob nechtěl dopustit odchod Benjamína, jediného syna Ráchel, který mu zůstal. Báł se, že o něj přijde, tak jako přišel o Josefa (Gn 43,6–8). Teprve když se opět dostali do bezvýhodné situace a neměli jídlo (Gn 43,2) a když se Juda zaručil za Benjamínův návrat (Gn 43,9), Jákob souhlasil s druhou cestou do Egypta a dovolil Benjamínovi, aby šel se svými bratry.

Přečti si text Genesis 43. Jaký vliv měla Benjamínova přítomnost na průběh událostí?

Benjamínova přítomnost byla pro další sled událostí rozhodující. Když se všichni bratři postavili před Josefa, Benjamín je jedinou osobou, kterou Josef vidí (Gn 43,16). Jen o něm mluví jako o „bratru“ (Gn 43,29). Zatímco Benjamína volá jménem, všichni ostatní bratři zůstávají jen „muži“ (Gn 43,16).

Josef nazývá Benjamína „můj synu“, což vyjadřuje uklidňující výraz zvláštní náklonnosti (Gn 43,29; porovnej s Gn 22,8). Josefovo požehnání „Bůh ti buď milostiv“ (Gn 43,29) připomíná jeho prosbu o milost, které se mu kdysi nedostalo (Gn 42,21). Josef dává Benjamínovi milost, kterou mu kdysi odmítl projevit jeho bratři.

Zatímco Josefovi bratři se obávají, že budou uvrženi do vězení, Josef jim díky Benjamínově přítomnosti připraví hostinu. Zdá se, jako by Benjamín doslova „zachraňoval“ celou situaci. Když bratry usadí ke stolu podle věku, čímž jim je projevována úcta, je to právě nejmladší Benjamín, kdo dostává pětinasobně více než ostatní bratři (Gn 43,33.34). Tentokrát jim však takové zvýhodňování nejmladšího bratra nevedilo. Zdá se, že se ve svém uvažování posunuli. Alespoň prozatím to už nejsou ti, kteří otcova oblíbence nenáviděli tak moc, že byli schopni ublížit nejen Josefovi, ale i svému otci (Gn 37,3.4).

„Potom je Josef uctil ze svého stolu; nejvíce ze všech, pětkrát víc než ostatní, však uctil Benjamína.“ (Gn 43,34) Doufal, že zjistí, jestli se budou na nejmladšího bratra dívat se závistí a nenávistí, kterou projevovali vůči němu. Protože stále předpokládali, že Josef nerozumí jejich jazyku, bratři spolu otevřeně rozmlouvali. Takto měl možnost poznat jejich skutečné pocity. Přesto je chtěl ještě důkladněji vyzkoušet. Než odcestovali, nařídil, aby byl jeho vlastní stříbrný kalich ukryt do vaku nejmladšího z bratrů.“ (PP 228.229; NUD 107)

Aplikace

Trvalo dvacet let, než se okolnosti vyvinuly tak, že se Josef mohl setkat se svými bratry. Trpělivě čekat je někdy mimořádně náročné. Na co se nejhůře čeká tobě?

JOSEFŮV STŘÍBRNÝ KALICH

³⁰Co teď, až přijdu k tvému otroku, svému otci, a chlapec, na němž lpí celou svou duší, s námi nebude? ³¹Jakmile spatří, že chlapec s námi není, umře. Tvoji otroci uvalí žal na šediny tvého otroka, našeho otce, a přivedou ho do podsvětí. ³²Tvůj otrok se za toho chlapce, aby ho otec pustil, zaručil takto: „Nepřivedu-li ho k tobě, prohřeším se proti svému otci na celý život.“ ³³Proto dovol, aby tvůj otrok zůstal u svého pána v otroctví namísto tohoto chlapce, a chlapec ať smí se svými bratry odejít. ³⁴Jak bych mohl k svému otci přijít, kdyby chlapec nebyl se mnou? Což bych se mohl dívat na utrpení, které by mého otce postihlo? (Gn 44,30–34)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 44. Proč dal Josef vložit svůj stříbrný kalich do Benjamínova pytle, a ne do pytle jiného bratra?

Tento příběh navazuje na předchozí. Jako dříve, i nyní Josef dává konkrétní pokyny. Pytle mužů se plní potravou a penězi. Tentokrát však Josef přidává zvláštní příkaz: dát jeho vzácný stříbrný kalich („pohár“; B21) do Benjamínova pytle.

Události tedy nabírají úplně jiný směr. Zatímco během předchozí cesty se bratři vrátili do Kenaanu, aby s sebou vzali Benjamína, nyní se musí vrátit do Egypta, aby se postavili tváří v tvář Josefovi. Zatímco v předchozí situaci všichni bratři našli ve svých pytlích totéž, nyní je Benjamín vyčleněn jako ten, kdo má Josefův kalich. Benjamín, který jako čestný host měl přístup k Josefovu kalichu, je nyní nečekaně podezřelý a obviněný z krádeže tohoto vzácného předmětu. A čeká ho vězení.

Skutečnost, že Josef používal věštec-
ký kalich, nemusí nutně znamenat, že věřil v jeho sílu. „Co jste to spáchali za čin!“ rozkřikl se na ně. „Což nevíte, že muž jako

já všechno uhodne?“ (Gn 44,15). Josef měl v úmyslu přimět je k tomu, aby se přiznali ke svému hříchu.“ (PP 229; NUD 107.108)

Stříbrný věštec-
ký kalich byl pro Josefa záminkou k vyvolání zdání nadpřirozeného, a tím v srdcích jeho bratrů probudil pocit viny vůči Bohu. Juda to skutečně takto pochopil a přiznává vážné provinění v minulosti (Gn 44,16). Krádež tohoto vzácného kalicha byla důvodem k přísnému trestu, a tak se mohlo odhalit, na co myslí ostatní bratři.

Intenzita emocí bratrů a jejich reakce jsou jasně čitelné. Všichni jsou spojeni stejnou bolestí vyvolanou strachem o Benjamína, který by nyní mohl být stejně ztracen jako kdysi Josef. Hrozí, že se Benjamín stane otrokem v Egyptě, ačkoli i on byl nevinný jako Josef. Proto Juda navrhuje, aby byl on považován za otroka „namísto“ Benjamína (Gn 44,33). Jde o stejný koncept, jako když byl beránek obětován „namísto“ nevinného Izáka (srovnej s Gn 22,13). Juda se představuje jako oběť, náhrada, jejímž cílem je zamezit „utrpení“. „Což bych se mohl dívat na utrpení, které by mého otce postihlo?“ (Gn 44,34).

Aplikace

Jaký princip lásky, jak je uvedeno v odpovědi Judy, je zahrnut v procesu „náhrady za někoho“? Jak tento druh lásky vysvětluje biblickou teologii spasení? (Viz Ř 5,8.)

„JÁ JSEM JOSEF, VÁŠ BRATR“

⁸A tak jste mě sem neposlali vy, ale Bůh. On mě učinil otcem faraónovým, pánem celého jeho domu a vladařem v celé egyptské zemi. ⁹Putujte rychle k otci a řekněte mu: „Toto praví tvůj syn Josef: Bůh mě učinil pánem celého Egypta. Nerozpakuj se a sestup ke mně.“ ¹⁰Budeš bydlet v zemi Gošenu, a tak mi budeš nablízku i se svými syny a vnuky, s bravem a skotem i se vším, co je tvé. ¹¹Postarám se tam o tebe, neboť bude ještě pět let hladu, abys neměl nouzi ani ty ani tvůj dům ani nic z toho, co je tvé. ¹²Vidíte na vlastní oči, i můj bratr Benjamín to vidí, že jsem to já sám, kdo s vámi mluvím. ¹³Povězte otci, jakou vážnost mám v Egyptě, a vše, co jste viděli. Pospěšte si a přiveďte ho sem.“ ¹⁴Padl svému bratru Benjamínovi kolem krku a rozplakal se a Benjamín plakal na jeho šíji. ¹⁵Políbil také všechny bratry, sklonil se k nim a plakal. Teprve potom se bratři rozhovořili. (Gn 45,8–15)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 45. Jaké lekce lásky, víry a naděje se objevují v tomto příběhu?

Právě když Juda mluvil o „utrpení“, které by postihlo „mého otce“ (Gn 44,34), Josef „křikl“ na okolostojící, aby odešli (Gn 45,1), a pak „se dal poznat“ svým bratrům. Tento výraz, často používaný k označení Božího zjevení (Gn 6,3; Ez 20,9), naznačuje, že se v příběhu jejich rodiny zjevuje samotný Bůh. Hospodin všem ukázal, že jeho prozřetelnost vládne navzdory lidským slabostem a selháním.

Josefovi bratři nemohou uvěřit svým očím a uším. Josef jim proto musí zopakovat: „Já jsem váš bratr Josef“ (Gn 45,4). A aby mu uvěřili, při tomto zopakování přidává i jasná slova: „kterého jste prodali do Egypta“ (Gn 45,4).

Josef pak prohlašuje: „Bůh mě poslal“ (Gn 45,5.7). Tento odkaz na Boha má dvojí

účel. Slouží nejen k ujištění bratrů, že se Josef na ně nezlobí, ale jde zároveň o hluboké vyznání víry a vyjádření naděje, že to, co udělali, bylo nezbytné pro „veliké vysvobození“ a „aby vás zachoval při životě“ (Gn 45,7).

Josef pak na své bratry naléhal, aby šli za otcem a připravili ho na příchod do Egypta. Svou výzvu doprovází konkrétními slovy o místě, kde budou bydlet. Země Gošen byla známá bohatými pastvinami. Bylo to „to nejlepší, co má egyptská země“ (Gn 45,18.20). Postaral se i o dopravu: k dispozici jim dá vozy, které v konečném důsledku přesvědčí Jáкова, že jeho synové mu nelžou o tom, co právě zažili (Gn 45,27). Jákok to vnímá jako viditelný důkaz, že Josef je naživu, a to mu stačí k tomu, aby opět ožil (srov. Gn 45,27 s Gn 37,35 a Gn 44,29).

Všechno se nyní obrátilo k dobrému. Dvanáct Jakobových synů žije. Jákok se opět nazývá „Izrael“ (Gn 45,28). Boží prozřetelnost se projevila mocným způsobem.

Aplikace

Ano, Josef byl vůči svým bratrům milosrdný. Mohl si to dovolit. Jak se však můžeme naučit projevodit milosrdenství i vůči těm, jejichž zlo zůstává zlem a ani po čase se nemění v nic pozitivního?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 20. kapitolu „Josef v Egyptě“ (PP 213–223; NUD 98–103) a první část 21. kapitoly „Josef a jeho bratři“ (PP 224–232; NUD 104–109) v knize *Na úsvitu dějin*.

„Tři dny ve vězení byly dny hořkého smutku Jákobových synů. Přemýšleli o své hříšné minulosti a krutosti, kterou spáchali, a to zejména proti Josefovi. Věděli, že pokud budou usvědčeni z toho, že byli špehy, a nebudou moci přinést důkazy, které by je očistily, budou muset všichni zemřít nebo se stát otroky. Pochybovali, že by jakákoli snaha, kterou by kdokoli z nich mohl vyvinout, přiměla jejich otce, aby souhlasil s tím, že od něj Benjamín odejde – po kruté smrti, kterou podle něj Josef utrpěl. Prodali Josefa jako otroka a obávali se, že Bůh je chce potrestat tím, že je nechá stát se otroky. Josef se domnívá, že jeho otec a rodiny jeho bratrů trpí nedostatkem jídla, a je přesvědčen, že jeho bratři litovali svého krutého zacházení s ním a že by v žádném případě nezacházeli s Benjamínem tak, jak jednali s ním.“ (3SG 155.156)

„Josef byl spokojen. Vyzkoušel své bratry a uviděl u nich ovoce upřímného pokání.“ (3SG 165)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte společně nad otázkou na konci čtvrté lekce. Myslíte si, že by byl Josef vůči svým bratrům tak milosrdný, i kdyby se mu v Egyptě nedařilo? Samozřejmě to nemůžeme vědět s jistotou. Jsou v textu nějaké náznaky, které ukazují na Josefovou povahu?
2. V čem může být Josef předchůdcem Krista? Čím si prošel podobně jako on?
3. Josef vyzkoušel své bratry. Jak podobně zkouší Bůh nás?
4. I po mnoha letech si bratři byli vědomi svého hříchu v tom, co Josefovi udělali. Co nás to učí o velikosti a naléhavosti viny, kterou můžeme prožívat? Bůh nám odpouští a my jeho odpuštění přijímáme. Proč je pro člověka často nejtěžší odpustit sám sobě?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Izrael v Egyptě

Texty na tento týden

Genesis 46–50

Základní verš

„Izrael se usadil v egyptské zemi, na území Gošenu. Zabydleli se v ní, rozplodili se a velmi se rozmnožili.“ (Gn 47,27)

Kniha Genesis popisuje poslední roky Jákoba a pak Josefa. Vidíme Jákoba (Izraele), jak odchází z Kenaanu (Gn 46), aby se usadil v Egyptě (Gn 47) a tam zemřel (Gn 49,29–50,14). I v egyptském prostředí se však vynořuje perspektiva zaslíbené země (Gn 50,24.25).

Jakmile Jákob dorazil do Egypta, požehnává faraóna (Gn 47,7–10), čímž plní (samozřejmě jen částečně) Hospodinovo zaslíbení dané Abrahamovi, že bude požehnáním pro národy (Gn 12,3). Později, těsně před smrtí, Jákob dává požehnání Josefovým synům (Gn 48). Jákob žehná i svým vlastním synům a vyslovuje působivé předpovědi týkající se každého z nich v kontextu budoucích dvanácti kmenů Izraele (Gn 49,1–28).

Skutečnost, že Izrael „přebývá“ v exilu v Egyptě jako cizinec, je však v napětí s nadějí na zaslíbenou zemi. A přestože samotná kniha Genesis končí zprávou o synech Izraele v Egyptě, některá poslední Josefova slova poukazují na jiné místo: „Já umírám, ale Bůh vás jistě navštíví a vyvede vás odtud do země, kterou přísězně slíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi“ (Gn 50,24).

Osnova lekce

Při studiu poslední lekce se dostáváme nejen na závěr celé knihy Genesis, ale také sledujeme závěrečnou část osudu Josefa a jeho rodiny, se kterou se po letech opět setkává. Ta se na další léta přesouvá do Egypta, ale dále žije s nadějí na domov, který jim Bůh zaslíbil.

- Gn 46,1–5: Jákob putuje za Josefem (neděle)
- Gn 47,1–7: Jákob v Egyptě (pondělí)
- Gn 48,13–16: Jákob žehná Josefovým synům (úterý)
- Gn 49,8–12: Jákob žehná vlastním synům (středa)
- Gn 50,22–26: Naděje na návrat domů (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

JÁKOB PUTUJE ZA JOSEFEM

¹Izrael se vydal na cestu se vším, co měl. Když přišel do Beer-šeby, obětoval Bohu svého otce Izáka oběti. ²I řekl Bůh Izraelovi v nočních viděních: „Jákobe! Jákobe!“ A on odpověděl: „Tu jsem.“

³Bůh pravil: „Já jsem Bůh, Bůh tvého otce. Neboj se sestoupit do Egypta; učiním tě tam velikým národem. ⁴Já sestoupím do Egypta s tebou a já tě také určitě vyvedu. Josef ti vlastní rukou zatlačí oči.“ ⁵Jákob se tedy zvedl z Beer-šeby a Izraelovi synové vysadili svého otce Jákoba i své dívky a ženy na povozy, které pro ně farao poslal. (Gn 46,1–5)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 46. Jaký význam má Jákobův odchod z Kenaanu?

Když Jákob opouští místo svého přebývání v Kenaanu, je plný naděje. Ujistění, že už nebude hladový, a dobrá zpráva, že Josef je naživu, mu zřejmě dodalo impuls, který potřeboval k odchodu ze zaslíbené země.

V Jákobově odchodu můžeme vnímat ozvěnu Abrahamovy zkušenosti, přestože ten směřoval do zaslíbené země. Jákob slyší od Boha stejné zaslíbení, jaké dostal i Abraham: zaslíbení, že Bůh z něho učiní „velký národ“ (Gn 46,3; porovnej s Gn 12,2). Boží volání připomíná smlouvu s Abrahamem i v tom, že při obou příležitostech Bůh používá stejná uklidňující slova „neboj se“ (Gn 46,3; porovnej s Gn 15,1) a vysloví příslib slavné budoucnosti.

Podrobný výčet jmen Izraelců, kteří odešli do Egypta, včetně jeho dcer (Gn 46,7),

připomíná Boží příslib plodnosti daný Abrahamovi v době, kdy byl ještě bezdětný. Číslo „sedmdesát“ (včetně Jákoba, Josefa a jeho dvou synů) vyjadřuje myšlenku úplnosti. Do Egypta jde „celý Izrael“. Je také důležité, že číslo sedmdesát odpovídá počtu národů (Gn 10), což naznačuje, že Jákobova cesta má vliv i na všechny okolní národy.

Tato pravda bude zřejmější až o mnoho let později. Prostřednictvím kříže se naplno odhalí plán spasení, které je nabídnuto celému lidstvu, nejen dětem Abrahama.

Ano, příběhy Abrahamových potomků jsou velmi zajímavé a můžeme si z nich vzít mnohá duchovní poučení. Ale hlavní důvod, proč jsou zaznamenány v Božím slově, souvisí s tím, že všechny osudy patriarchů jsou součástí dějin spasení. A hlavním cílem Božího plánu je přinést vykoupení co největšímu počtu lidí na této padlé planetě.

Aplikace

„Není rozdílu mezi Židem a Řekem: Vždyť je jeden a týž Pán všech, štědrý ke všem, kdo ho vzývají, neboť, každý, kdo volá jméno Páně, bude spasen“ (Ř 10,12.13). Jak Pavel v těchto verších představuje univerzálnost evangelia? Co na základě těchto slov máme jako církev dělat, abychom pomohli šířit evangelium?

JÁKOB V EGYPTĚ

¹Josef šel a oznámil faraónovi: „Můj otec a moji bratři se svým bravem a skotem i se vším, co mají, přišli ze země kenaanské. Jsou tu v zemi Gošenu.“ ²Potom vzal ze svých bratrů pět mužů a postavil je před faraóna. ³Faraó se jeho bratrů otázal: „Jaké je vaše zaměstnání?“ Oni mu odvětili: „Tvoji otroci jsou pastýři ovcí stejně jako naši otcové.“ ⁴A řekli faraónovi: „Přišli jsme, abychom v této zemi pobývali jako hosté, poněvadž pro ovce tvých otroků nebyla žádná pastva; na kenaanskou zemi těžce dolehl hlad. Dej svolení, ať tvoji otroci mohou sídlit v zemi Gošenu.“ ⁵Faraó řekl Josefovi: „Tvůj otec a tvoji bratři přišli přece k tobě.“ ⁶Egyptská země je před tebou. Usídli tedy otce a bratry v nejlepší části země. Ať sídlí v zemi Gošenu. Máš-li za to, že jsou mezi nimi schopní muži, ustanov je správci nad mými stády.“ ⁷Pak uvedl Josef svého otce Jáka a postavil jej před faraóna, a Jákob faraónovi požehnal. (Gn 47,1–7)

Osobní studium

Je zajímavé, že navzdory všemu, co se Jákob dozvěděl o Josefovi v Egyptě, jej Hospodin oslovuje v „nočních viděních“ (Gn 46,2) a povzbuzuje ho, aby se nebál vydat na cestu. Jákob nakonec opouští zaslíbenou zemi a odchází do Egypta, který se později stane místem, na které se už Izraelci nikdy nebudou chtít vrátit (Dt 17,16).

Přečti si text Genesis 47. Jaké duchovní pravdy a zásady můžeme objevit v tomto příběhu?

„Josef se snažil uchránit své bratry před pokušeními, jimž by byli vystaveni na pohanském dvoře. Proto jim radil, aby řekli faraónovi jasně, jaké je jejich zaměstnání. Jákobovi synové této rady uposlechli a opatrně také řekli, že přišli do země, aby tu pobývali, nikoli aby se v ní trvale usadili. Tak si ponechali právo odejít, když se k tomu rozhodnou.“ (PP 233; NUD 110)

Bylo moudré, že faraón nepřesvědčuje tyto přistěhovalce, aby se stali „žebráky“ žijícími z milosrdných darů svého hostitele. Ptá se na jejich „zaměstnání“ (Gn 47,3.4), aby se ve svém novém prostředí dobře přizpůsobili. Také rád využívá jejich zkušeností, a dokonce Josefovi přikazuje: „Ustanov je správci nad mými stády“ (Gn 47,6).

Potom, přestože je cizinec Jákob v podřízené pozici přistěhovalce, předstoupil před pána země a „Jákob faraónovi požehnal“ (Gn 47,7). On, pokorný cizinec, žehná faraónovi, vládci mocného Egypta... Proč vlastně?

Slovesná vazba použitá v sedmém verši, která se překládá jako „postavil jej před faraóna“ (Gn 47,7), se běžně používá v kněžském kontextu (viz Lv 14,11). Když vezmeme v úvahu, že ve starověkém Egyptě měl faraón postavení nejvyššího kněze, znamená to, že v duchovním smyslu je Jákob vyšší než nejvyšší kněz Egypta, dokonce má vyšší postavení než samotný faraón.

Aplikace

Bez ohledu na to, kde se v životě nacházíme, měli bychom se k druhým chovat jako „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu“ (1Pt 2,9). Čím by se mělo vyznačovat naše jednání? K čemu nás zavazuje naše víra?

JÁKOB ŽEHNÁ JOSEFOVÝM SYNŮM

¹³Vzal oba, pravou rukou Efrajima a postavil ho k Izraelově levici, levou rukou Manasesa a postavil ho k Izraelově pravici. ¹⁴I vztáhl Izrael pravici a položil ji na hlavu Efrajima, který byl mladší, a levici na hlavu Manasesovu. Zkřížil ruce úmyslně, ačkoli prvorozený byl Manases.

¹⁵Požehnal Josefovi takto: „Bůh, před nímž ustavičně chodívali moji otcové Abraham a Izák, Bůh, Pastýř, který mě vodí od počátku až dodnes, ¹⁶Anděl, Vykupitel, jenž před vším zlým mě chránil, ať požehná těm chlapcům. Ať se v nich hlásá mé jméno a jméno mých otců Abrahama a Izáka; ať se nesmírně rozmnoží uprostřed země.“ (Gn 48,13–16)

Osobní studium

Když se přibližuje Jákobova smrt, patriarcha si připomíná svůj předchozí příchod do Bét-elu (Gn 35,1–15). Hospodin tehdy obnovil své zaslíbení o „věčném vlastnictví“ země (Gn 48,4). Tento slib vychází ze smlouvy uzavřené s Abrahamem (Gn 17,8). Očekávání zaslíbené země ho naplňuje klidem a povzbuzuje jeho naději tváří v tvář přicházející smrti. Jákob se obrací na dva Josefovy syny, kteří se narodili v Egyptě, a dává jim požehnání. Činí tak v kontextu budoucího zaslíbení souvisejícího s jeho vlastním potomstvem.

Přečti si text Genesis 48. Proč Jákob požehnal Josefovým synům, ale už ne svým dalším vnukům?

Josefovi synové Manases a Efrajim jsou jediní vnuci, kterým Jákob požehnal. Jako by je tím povýšil z vnuků na syny (Gn 48,5). Ačkoli Jákobovo požehnání předpovídá nadřazenost druhého (Efrajima) nad prvním (Manasesem), požehnání je v podstatě adresováno Josefovi (Gn 48,15).

Zaznívá zde osobní svědectví o Boží věrnosti v minulosti a zároveň Boží zaslíbení týkající se budoucnosti. Jákob se odkazuje na Boha Abrahama a Izáka (Gn 48,15.16). Je to Bůh, který pečuje o svůj lid. Jak říká Jákob, je to stejný Bůh, který ho „před vším zlým chránil“ (Gn 48,16). Jákob má také na paměti „Boha Bét-elu“ (Gn 31,13), se kterým zápasil (Gn 32,29) a který změnil jeho jméno z Jákoba na „Izraele“ (Gn 32,26–29).

Tím, že Jákob připomíná zkušenosti, při kterých Bůh obrátil zlo v dobro, vyjadřuje naději, že se Bůh postará o jeho vnuky, tak jako se postaral o něho a o Josefa. Myslí však i na potomky, kteří se jednou vrátí do Kenaanu. Tato naděje je jasná z Jákobovy narážky na Šekem (Gn 48,22). Toto místo není jen kus pozemku, který koupil (Gn 33,19), ale také místem, kde budou později pohřbeny Josefovy kosti (Joz 24,32) a kde se bude dělit země mezi izraelské kmeny (Joz 24,1). Uprostřed všeho, co se stalo, měl Jákob neustále na paměti Boží zaslíbení Abramovi: „V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země“ (Gn 12,3).

Aplikace

Přečti si text Sk 3,25.26. Jak se podle Petra naplnilo zaslíbení z Gn 12,3? Jsí ty sám účastníkem tohoto požehnání?

JÁKOB ŽEHNÁ SVÝM SYNŮM

⁸Tobě, Judo, tobě vzdají čest tví bratři. Na šíji nepřátel dopadne tvá ruka; synové tvého otce se ti budou klanět. ⁹Mládě lvi je Juda. S úlovkem, můj synu, vystoupil jsi vzhůru. Stočil se a odpočíval jako lev, jak lvice. Kdo ho donutí, aby povstal? ¹⁰Juda nikdy nebude zbaven žezla ani palcátu, jenž u nohou mu leží, dokud nepřijde ten, který z něho vzejde; toho budou poslouchat lidská pokolení. ¹¹Své oslátko si přiváže k vinné révě, mládě své oslice k révovi. Oděv svůj vypere ve víně, háv knížecí v krvi hroznů. ¹²Oči bude mít tmavší než víno, zuby bělejší než mléko. (Gn 49,8–12)

Osobní studium

Přečti si text si Gn 49,1–28. Jaký je duchovní význam požehnání, která Jákob udělil svým synům?

Kromě proroctví týkajících se bezprostřední budoucnosti kmenů Izraele vidí Jákob i Mesiáše a naději na konečnou záchranu. Tato naděje je naznačena již v prvním verši, když své syny připravuje na to, že bude mluvit o daleké budoucnosti („v budoucnu“; Gn 49,1). Jde o technický výraz, který v Písmu odkazuje na příchod mesiášského krále (Iz 2,2; Da 10,14).

Text se pak v hlavních obrysech věnuje budoucnosti každého z jeho potomků. Nejde o předurčení osudu ani o vyjádření, že Bůh chce, aby se zmíněné skutečnosti v životě Izraelců děly. Jákobova slova spíše naznačují, jak jejich vlastnosti a vlastnosti jejich dětí ovlivní budoucí události. To, že Bůh ví předem, že někdo zabije nevinného člověka, je něco úplně jiného, než kdyby Bůh chtěl, aby se to stalo.

Znovu se soustřed na text Gn 49,8–12. Jaká proroctví jsou zde uvedena a proč jsou důležitá?

Přestože mají lidé svobodnou vůli, Bůh zná jejich rozhodnutí a ví, co se stane v budoucnosti. Ve své moudrosti zařídil, aby Mesiáš pocházel z Judy. Juda (Gn 49,8–12) je zde charakterizován jako lev (Gn 49,9), symbolizující královskou moc a slávu. Z Judy vyjde král David, ale i Vládce pokoje (Iz 9,5–7), jeho „budou poslouchat lidská pokolení“ (Gn 49,10).

Židé odedávna chápali tato slova jako mesiášské proroctví ukazující na příchod Mesiáše. A také křesťané již od začátku vztahovali tento text na Ježíše Krista. „Juda nikdy nebude zbaven žezla ani palcátu, jenž u nohou mu leží, dokud nepřijde ten, který z něho vzejde; toho budou poslouchat lidská pokolení“ (Gn 49,10). Uvedený text je předchůdcem novozákonního příslibu, že ve jménu Ježíše Krista se skloní „každé koleno“ (Ep 2,10).

„Lev, král lovišť, je vhodným symbolem tohoto kmene, z něhož vyšel David a Syn Davidův, Šílo, pravý ‚Lev z pokolení Judova‘ (Zj 5,5), jemuž se nakonec poddá veškerá moc a jemuž vzdají poctu všechny národy.“ (PP 236; NUD 111)

Aplikace

Proč máme Ježíši vzdávat úctu již nyní, dříve než to udělají „všechny národy“?

NADĚJE NA ZASLÍBENOU ZEMI

²²Josef sídlil v Egyptě i s domem svého otce a byl živ sto deset let. ²³Syny Efrajimovy viděl do třetího pokolení. Těž synové Makíra, syna Manasesova, se zrodili na Josefova kolena. ²⁴Potom Josef svým bratrům řekl: „Já umírám, ale Bůh vás jistě navštíví a vyvede vás odtud do země, kterou přísazně slíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi.“ ²⁵A zapřisáhl syny Izraelovy slovy: „Bůh vás jistě navštíví a pak odtud vynesete mé kosti.“ ²⁶I umřel Josef, když mu bylo sto deset let; nabalzamovali ho a položili do rakve v Egyptě. (Gn 50,22–26)

Osobní studium

Přečti si text Genesis 49,29 až 50,21. Jaké velké téma naděje nacházíme v závěru knihy Genesis?

Závěr knihy Genesis se skládá ze tří událostí, které jsou naplněny nadějí.

První nadějí je, že se Izrael vrátí do zaslíbené země. Mojžíš, autor knihy Genesis, popisuje smrt a pohřeb Jákoba a Josefa jako události, které připomínají zaslíbenou zemi. Bezprostředně poté, co Jákob požehnal svým synům a vyslovil prorocství o dvanácti kmenech Izraele (Gn 49,28), uvažuje o své smrti. Přikázal svým synům, aby ho pohřbili v Kenaanu, v jeskyni nedaleko Makpely, kde byla pohřbena i Sára (Gn 49,29–31). Příběh popisuje pohřební průvod směřující do Kenaanu, který je jakýmsi předobrazem vyjití Izraelitů z Egypta.

Druhou nadějí je, že Bůh opět obrátí zlo v dobro. Po Jákobově smrti se bratři bojí o svou budoucnost. Mají strach, že se jim Josef bude chtít pomstít. Přicházejí k Josefovi, padají před ním a jsou připraveni stát se jeho otroky (Gn 50,18). Opět se opakuje

scénář, který připomíná Josefovy prorocké sny. Josef své bratry uklidňuje a říká jim „Nebojte se!“ (Gn 50,19). Toto povzbuzení zaznívá již od dob Abrahama (Gn 15,1). Josef dále bratrům říká: „Vy jste proti mně zamýšleli zlo, Bůh však zamýšlel dobro“ (Gn 50,20). Bůh změnil průběh událostí tak, aby byli zachráněni (Gn 50,19–21; porovnej s Gn 45,5,7–9). To znamená, že navzdory mnoha lidským selháním znovu vítězí Boží prozřetelnost.

Třetí nadějí je, že Bůh spasí padlé lidstvo. Ve zprávě o Josefově smrti v posledním verši Genesis jde o víc než jen o informaci, že Josef zemřel. Josef totiž nikoho nevyzývá, aby ho hned po smrti pohřbili mimo Egypt. Namísto toho hovoří o budoucnosti: „Bůh vás jistě navštíví a pak odtud vynesete mé kosti“ (Gn 50,25). A to se opravdu stalo a Izraelité vykonali jeho vůli (viz Ex 13,19). Naděje na návrat do zaslíbené země, Kenaanu, je symbolem a předobrazem naděje spasení, obnovy, nového Jeruzaléma a nového nebe a nové země. Je to vytoužená naděje nás všech. Je to naděje, která je díky Vládci pokoje jistotou.

Aplikace

Přečti si text Zj 21,1–4. Jak tyto verše představují naši největší naději? Jakou naději bychom měli bez tohoto zaslíbení?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Pro další studium si přečtěte druhou část 21. kapitoly „Josef a jeho bratři“ v knize *Na úsvitu dějin* (PP 233–240; NUD 109–113).

„Josefův život ilustruje život Krista. Závist vedla Josefovy bratry k tomu, že ho prodali do Egypta. Doufali, že tím zabrání tomu, aby se stal větším než oni. Libovali si, že se už nemusí obávat jeho snů, že zcela znemožnili jejich naplnění. Avšak Bůh změnil jejich životní dráhu, aby se událo právě to, čemu se snažili zabránit. Podobně kněží a starší žárlili na Krista. Usmrtili ho, aby mu znemožnili stát se králem, přesto však tomu nemohli zabránit.

Josef se díky svému otroctví v Egyptě stal pro rodinu svého otce spasitelem. Tato skutečnost ovšem nezmenšila vinu jeho bratrů. Podobně Kristovo ukřižování jeho nepřáteli z něj učinilo Vykupitele lidstva, Spasitele padlého pokolení a Vládce nad celým světem. Avšak zločin jeho vrahů byl stejně odporný, jako kdyby Boží prozřetelná ruka neřídila události.

Josef byl pro svoji zásadnost falešně osouzen a uvržen do vězení. Podobně Kristus byl kvůli své spravedlnosti opovržen a odmítnut, neboť jeho sebezapíravý život odsuzoval hříchy. A ačkoli se neprovinil žádným zlem, byl na základě svědeckví falešných svědků odsouzen. Josefova trpělivost uprostřed nespravedlnosti, jeho pohotovost odpustit a šlechetná shovívavost vůči jeho krutým bratrům představují Spasitelovu trpělivou vytrvalost tváří v tvář zášti a tupení bezbožných lidí i jeho odpuštění všem, kdo k němu přijdou s vyznáním svých hříchů a prosbou o odpuštění.“ (PP 239.240; NUD 112.113)

Otázky k rozhovoru

1. Po Jákobově smrti se bratři obávali, že se jim teď Josef pomstí. Co se z tohoto příběhu dozvídáme o vině, kterou v sobě neustále nesli? Co nás Josefova reakce učí o odpuštění viníkům?
2. Jaké paralely mezi životem Josefa a Ježíše můžeme najít?
3. Uvažujte o tom, že ačkoli Bůh zná budoucnost, stále máme svobodu dělat vlastní rozhodnutí. Jak lze sladit tyto dva pohledy?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

POUŽITÉ ZKRATKY

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad (ČEP). Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21 Bible, překlad 21. století

BK Bible kralická

ČSP Český studijní překlad

Díla Ellen G. Whiteové

U českých překladů knih Ellen G. Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název	Zkratka	Český překlad
DA	The Desire of Ages	TV	Touha věků
Ed	Education	Vych	Výchova
PP	Patriarchs and Prophets	NUD	Na úsvitu dějin
		PP	Patriarchové a proroci

Zkratka	Anglický název
RC	Reflecting Christ
SG	Spiritual Gifts
T	Testimonies for the Church

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	The Seventh-day Adventist Bible Commentary

Vážení a milí přátelé,

bylo krásné slunečné odpoledne, naproti mně seděl mladý muž, měl promodralé rty i prsty na rukou. Jeho těžce nemocné srdce nestačilo pokrývat potřeby mladého těla. Povíдали jsme o škole, o tom, co by chtěl v budoucnosti dělat, i o tom, jaká má přání. Probrali jsme typ auta, které by chtěl jednou mít, vyprávěl mi o tom, po jaké touží kytaře. Chvilku se odmlčel a pak dodal, že by si moc přál vědět, odkud je a kam vlastně patří. Pro mnoho lidí je to celkem nepochopitelná otázka, ale pro kluka z děčáku, kterého matka nechtěla, a když si ho vzali ili, má položená otázka úplně jiný význam. Ten den nikdo z nás dvou ještě netušil, že je před námi už méně než jeden rok společné cesty.

Uvědomil jsem si, že otázka „odkud vlastně jsem a kam patřím“ je jednou z těch nejdůležitějších. Texty Bible se od první kapitoly zabývají tímto klíčovým tématem. Bible vypráví velký příběh o našem počátku u Hospodina, o cestách Hospodinových s námi lidmi i o cestách posledních – zpět k Hospodinu.

Jsmo na cestě, která měla svůj počátek, a je nám dovoleno vybrat si cíl této cesty. Možná

vím, odkud jsem, ale ještě se neukázalo, kam jednou dojdou. Každý den je ještě čas k hledání milosti Boží, každý den se mohu přidat k Božímu systému práce pro dobro těch druhých.

Marek Škrla, hospodář Česko-Slovenské unie

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních sbírky dvě. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů.

V době různých vládních opatření můžeme prostředky na podporu našeho místního sboru poslat přímo na sborový účet nebo si finance odložit a pak je přinést do sbírky na shromáždění.

Přehled tematických sobot a sbírek v roce 2022 lze využít i pro plánování bohoslužeb v tomto roce.

Všem dárcům bych chtěl poděkovat za jejich ochotu podporovat práci církve v naší zemi i v prostoru světa kolem nás.

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odesílány na účet příslušného sdružení. První část variabilního symbolu je ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je přidělené číslo sboru.

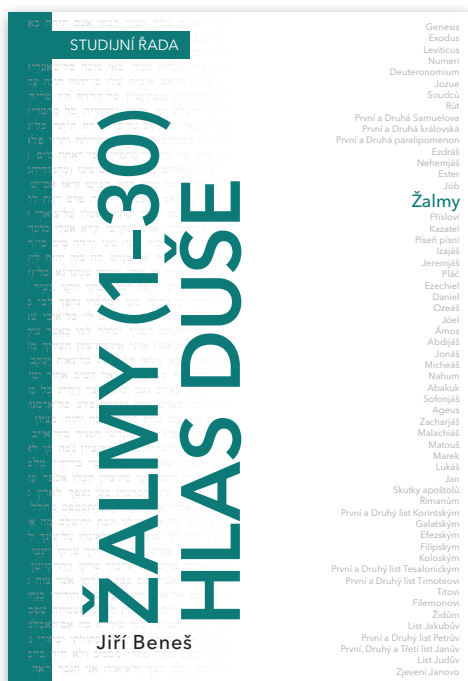
Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2022			
Termín	Téma soboty	Sbírka	VS
	Duben		
2. 4.	Den modlitby a půstu		
9. 4.	Sbírka pro projekty Hope Channel	Sbírka pro EUD	15
16. 4.	Rozdávání misijních knih (16.–22. 4.)		
23. 4.	Den služby lidem se speciálními potřebami		
30. 4.			
	Květen		
7. 5.	Den jednoty v misi		
14. 5.	Modlitba za ADRA Česká republika	Sbírka pro ADRA ČR	22
21. 5.	Den zdraví v rámci EUD		
28. 5.	Den modlitby za ohrožené děti		
	Červen		
4. 6.	Den biblických korespondenčních kurzů a sobotní školy		
11. 6.	Den služby žen		
18. 6.	Den uprchlíků		
25. 6.	Sbírka 13. soboty pro Jihoafricko-Indickooceánskou divizi	Sbírka 13. soboty	13

HopeTV.cz

NABÍDKOVÝ LIST 2.Q 2022

NOVINKA

Žalmy (1–30) Hlas duše JIŘÍ BENEŠ

Soubor sond do řeči žalmisty, který je nahlížen z perspektivy autora i posluchače – účastníka bohoslužby, obsahuje synchronní rozbor hebrejského textu některých žalmů coby podklad pro kázání na tyto žalmy.

Předkládaný rozbor žalmů je míněn jako (a) průvodce světem žalmů; (b) výraz žalmistových podnětů pro ty, kdo se nechají spiritualitou žalmů formovat; (c) způsob, jak do zvěsti žalmů vstoupit a jak se jimi nechat formovat a konfrontovat, jak žalmistovy podněty sdílet; (d) pokus porozumět žalmistově touze po Bohu zevnitř a pochopit, že žalmista mluví čtenáři žalmů z duše: zkušenost žalmistova totiž terapeuticky konvenuje s osobní spiritualitou uživatele žalmů, který má četbou žalmů zjistit, že s žalmistovými slovy rezonuje.

Když se ponoříme do žalmistových modliteb, zaregistrujeme změny v žalmistově řeči, jež dávají nahlédnout

do jeho stavu i zápasu, který je výrazem stavu i zápasů celého Božího lidu. Mají-li být žalmy průvodcem modlitbou, nelze k nim přistupovat z odstupu pozorovatele.

16 × 24 cm / 436 stran / pevná vazba / 500 Kč

MOŽNOST OBJEDNÁNÍ

- ▶ Advent-Orion, spol. s r. o.
Roztocká 44/5, 160 00 Praha 6 – Sedlec
tel.: 558 359 100, 603 553 628
e-mail: expedice@adventorion.cz
www.adventorion.cz

- ▶ Prostřednictvím sborového traktátníka doručení v příští zásilce do vašeho sboru (*neplatí se poštovné ani balné*).
- ▶ Osobní objednání – zásilky jsou expedovány po obdržení objednávky na adresu objednatele (*poštovné a balné ve výši 100 Kč*).

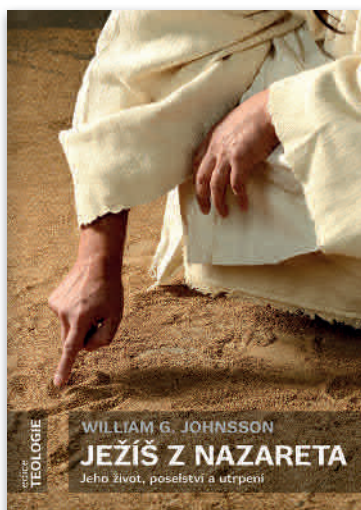
EDICE TEOLOGIE

TROJICE

JERRY MOON, JOHN W. REEVE,
WOODROW W. WHIDDEN

Trojice autorů – zkušených učitelů teologie představuje to nejlepší z biblického bádání na toto téma tak, aby to bylo srozumitelné věřícím v různých částech světa, mladým i starým, žákům ve třídách sobotní školy i studentům na školách.

15 × 21 cm / 328 stran / brožura / 300 Kč

JEŽÍŠ Z NAZARETA WILLIAM G. JOHNSON

Ježíše vykreslují evangelia zřejmě poněkud jinak než toho Ježíše, o kterém se často káže a který je uctíván v mnoha křesťanských církvích. Ježíš byl kontroverzní postava. Nazýval věci pravým jménem, byl přímočarý a neohrožený. Při poznávání jeho života, služby a učení autor zaměřuje naši pozornost na opravdovou osobu, ne na často tak odlišněnou postavu, která jej měla nahradit. A teprve poté, až jej poznáme takového, jaký byl, se můžeme zamyslet nad tím, zda nám skutečný Ježíš má co říci o tom, jak máme žít ve světě jednadvacátého století.

„Přestože tato kniha staví na odborné erudici, je mnohem víc než jen akademickým počinem: je vyjádřením mého srdce.“ (autor)

15 × 21 cm / 464 strany / brožura / 380 Kč

TU SE JIM OTEVŘELY OČI...

Ježíšova interpretace starozákonního poselství

HANS K. LARONDELLE, JON PAULIEN

Kniha se zaměřuje na Ježíšovu službu, tak jak je představena v Novém zákoně. Je v ní poukázáno na židovské pozadí Kristova učení a na to, jakým způsobem Ježíš tuto starozákonní tradici prohloubil. Celý Starý zákon je vnímán jako svědectví o zaslíbeném Mesiáši. A právě tento Mesiáš mohl opravdově chápat podstatu poselství Starého zákona a jasně vysvětlit jeho nejhlubší význam. Takové zkoumání vyžaduje více než pouhé doslovné čtení biblických textů. Jde v něm o christocentrický výklad, který nezůstává jen na povrchu textu, ale snaží se pochopit vnitřní logiku a jednotu Písma. Každá stránka Bible, je-li správně pochopena, totiž ve své podstatě svědčí o Kristu.

15 × 21 cm / 200 stran / brožura / 160 Kč

HopeTV.cz

SERIÁLY PRO VÁS A VAŠE PŘÁTELE...

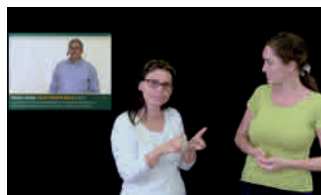
PŘÍBĚHY PRO DĚTI

HopeTV pro vaše děti připravila sedmidílnou sérii křesťanských písniček a povídaní, v níž pastor Radek Jonczy s dětmi zpívá a vypráví jim příběhy ze života. Z Příběhů pro děti si každý může odnést poučení o Bohu, kamarádství, pomoci i odvaze.

KOHOUTI KOKRAJÍ VŠUDE STEJNĚ

Jan Bárta, výtvarník a někdejší ředitel humanitární organizace ADRA, vám přináší zajímavé a hluboce lidské postřehy ze svých pracovních cest po celém světě. Série je zpracována do podoby audioknihy.

VELKÝ PŘÍBĚH BIBLE III.

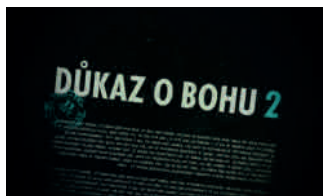
Jaký je vlastně základní příběh, který nám chce celá Bible sdělit? Nabízíme vám sérii přednášek Daniela Dudy s názvem „Velký příběh Bible“. Záznam je opatřen znakovým jazykem a je tedy vhodný ke sdílení s neslyšícími lidmi.

Projekt Identita vznikl jako reakce na stěžejní otázky členů Církve adventistů sedmého dne. Otázky týkající se základů a specifík jejich víry. Identita se pokouší na některé z nich odpovědět.

Seriál Hledání 2 sklídl po celém světě již mnoho ocenění a svým moderním zpracováním může i vám pomoci seznámit vaše přátele s křesťanstvím a nenásilnou formou je oslovit poselstvím evangelia.

Nechte se oslovit přímočarým a srozumitelným poselstvím Kornelia Novaka. Druhá řada seriálu rozhovorů s tímto misionářem a pouličním kazatelem je na téma Boží uzdravení a Ježíš Kristus. Kornelia Novaka zpovídá Martin Hasík.

Je opravdu víra křesťanů utopií? Čemu vlastně následovníci Krista věří a proč? Devatenáct témat se pokouší na tyto otázky odpovědět a ukázat, že víra rozhodně utopií být nemusí.

Kdysi byla fungující rodina samozřejmostí, dnes je spíše vzácností... Proto vznikl Projekt rodina – seriál, v němž nás vztahová poradkyně Milena Mikulková provede celou problematikou vztahů a rodinného života.

ON-LINE K PROHLÍŽENÍ

► www.hopetv.cz

► www.facebook.com/hopetv

Hallelujah, hosana, evangelium, maranatha. Amen?

Ne všichni Bibli rozumí.
Doporučte svým blízkým
duchovním pátračům web
www.pastorpavel.cz!

30
LET
KAPLANSKÉ SLUŽBY
V ČESKÉ REPUBLICE

Adventistická
kaplanská služba

CÍRKEV ADVENTISTŮ
SEDMÉHO DNE

KONFERENCE O KAPLANSKÉ SLUŽBĚ

TÉMA:

OBLAST KATEGORIÁLNÍ PASTORACE – KAPLAN JAKO DUCHOVENSKÝ
PRACOVNÍK PRO URČITOU SKUPINU LIDÍ VE SPOLEČNOSTI

8. dubna 2022

9:30–15:30

Brožíkův sál, Staroměstská radnice
Staroměstské náměstí 1/3, Praha 1

PŘEDNÁŠEJÍCÍ A HOSTÉ:

Teolog Pavel Hošek – Duchovní hledání člověka v současnosti

Kaplan Jaroslav Kníchal, Kategoriální pastorec v armádě: Služba přítomnosti v krajní situaci

Kaplan Oto Broch, Kategoriální pastorec ve vězeňské službě: Kaplan mezi člověkem a Bohem

Kaplan Pavel Zvolánek: Dobrovolník v pastorační péči ve vězeňské službě

Kaplan Pavel Ruml, Kategoriální pastorec ve zdravotních zařízeních: Memento mori

Kaplan Vítězslav Vurst: Pastorační rozhovor v nenáboženském prostředí

Supervizor Kate Caklová: Supervize pro kaplany

Registrace do 31. 3. 2022:

www.casd.cz, v sekci Aktuality je pozvánka
s odkazem na konferenci

Organizátor:

Kaplanské oddělení Církve adventistů
sedmého dne

Vstup zdarma

SLAVNOSTNÍ BOHOSLUŽBA

Kázání: vedoucí oddělení kaplanské služby
Intervropské divize **Ventsislav Panayotov**

Sobota 9. dubna 2022

Začátek 10:00

Praha Michle – Bethany
Za Brumlovkou 1519/4, Praha 4

Sbírky citátů z pera zkušené poradkyně
pro dobré vztahy – Nancy van Peltové –
mohou být inspirací pro nás i naše přátele.

Brožurky určené především pro misii jsou za dotované ceny.

10,5 × 15 cm / 72 stran

OBJEDNÁVKY PŘIJÍMÁ:

Advent-Orion, spol. s r. o., Roztocká 44/5, 160 00 Praha 6 – Sedlec,
tel.: 558 359 100, 603 553 628, e-mail: expedice@adventorion.cz, www.adventorion.cz

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNÍ ŠKOLY <http://sobotniskola.casd.cz>

základní informace o sobotní škole / lekce ve formátu pdf / doplňkové
materiály / odkazy na další studijní pomůcky / podněty k modlitbám

